

UCHWAŁY
II SYNODU DIECEZJI
KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

UCHWAŁY
II SYNODU DIECEZJI
KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

KOSZALIN 2022

Zespół redakcyjny

ks. Tomasz Tomaszewski – przewodniczący

ks. Jarosław Kwiecień

ks. Radosław Mazur

ks. Andrzej Pawłowski, senior

ks. Remigiusz Szauer

Współpraca

ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski

Projekt okładki

Aleksandra Byra

ISBN 978-83-965584-0-4

Wydawca

Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska

ul. kard. Wyszyńskiego 25, 75-062 Koszalin

tel. 94 343 87 10, faks 94 343 87 39

e-mail: kuria@koszalin.opoka.org.pl

www.diecezjakoszalin.pl

Druk i oprawa

Drukarnia im. A. Półtawskiego

ul. Krakowska 62, 25-701 Kielce

tel. 41 349 50 56, e-mail: drukarnia@dap.pl

www.drukarnia.kielce.pl

WPROWADZENIE

II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej zakończyliśmy dnia 15 października 2022 roku. Zwołując go, powolałem się na nauczanie papieża Franciszka zawarte w adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium* i potrzebę wsluchiwania się w głos wszystkich diecezjan poprzez prowadzenie dialogu duszpasterskiego. Informując zaś Następcę św. Piotra o otwarciu synodu, podkreśliłem, że chcę – jako pasterz – pójść za ludem, aby pomóc tym, którzy zostali z tyłu, a przede wszystkim dlatego, że sama owczarnia ma swój wąż, aby rozpoznać nowe drogi.

Ojciec Święty w skierowanym do naszej diecezji liście napisał, że oczekuje od synodu obfitych owoców oraz wytyczenia nowych kierunków pracy duszpasterskiej i ewangelizacyjnej. Tym samym wyznaczył nam jasny kierunek synodu, wskazując jego duszpasterski i ewangelizacyjny charakter. Papież Franciszek w swoim nauczaniu zauważa, idąc za św. Janem Chryzostosem, że dwie rzeczywistości – Kościół i synod – są synonimami, oraz często podkreśla, że Kościół jest *wędrowaniem razem* po ścieżkach ludzkiego życia na spotkanie z Jezusem Chrystusem. Ojciec Święty podkreśla również, że Kościół synodalny to Kościół, który słucha, ze świadomością, że słuchać *to coś więcej niż słyszeć*. Jest to wzajemne słuchanie, przez które każdy może się czegoś nauczyć.

Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej są owocem tego właśnie wzajemnego słuchania i jako efekt wielu lat pracy wszystkich członków synodu wyznaczają dziś drogi, po których powinien pójść Kościół koszalińsko-kołobrzeski, aby jeszcze ściślej naśladować swojego Boskiego Pasterza Jezusa Chrystusa. Niech te uchwały, które przyjmujemy z radością, będą w naszej diecezjalnej wspólnotcie nową iskrą rozpalającą pragnienia i gorliwość nas wszystkich.

Wszystko w planie Boga zaczyna się od załączka, rozwija się przez liczne etapy i zmierza do swego spełnienia, jest historią i rozwojem. Wszystko, co działo się zarówno w czasie synodu jak i teraz, po jego zakończeniu, wypływa z inicjatywy Boga. Dlatego rozwój tego dzieła następuje dzięki powołaniom, jakie Bóg daje ludziom, którzy dzięki Jego łasce stają się *ludźmi Bożymi*. Od początku do końca dary Boga zostają najpierw udzielone jakiemuś pojedynczemu człowiekowi lub małej społeczności po to jednak, aby w końcu stały się udziałem wszystkich. Mam nadzieję, że owoc pracy uczestników synodu stanie się udziałem całej wspólnoty diecezjalnej.

Uchwały synodalne zawdzięczamy światłu Ducha Świętego oraz pracy rzeszy siostr i braci zaangażowanych w dzieło II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, którym serdecznie dziękuję. Z sercem pełnym wdzięczności chciałbym wraz z Wami podziękować Panu, który towarzyszył nam na synodalnej drodze i prowadził nas światłem swojego Ducha. Zwracam się pokornie do naszej Pani Skrzatuskiej, Matki Miłości Zranionej i Naszej Nadziei oraz patronów diecezji – św. Wojciecha i św. Maksymiliana Kolbego o dalszą opiekę i wstawiennictwo u Boga, aby dokończył dzieła, które sam rozpoczął.

+ Edward Dajczak

Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski

UCHWAŁY

DEKRET

BISKUP
KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI

**DEKRET
ZATWIERDZENIA I PROMULGACJI
UCHWAŁ II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ**

Na chwałę Boga w Trójcy Świętej Jedyneego i dla dobra Kościoła koszalińsko-kołońbrzeskiego – zgodnie z postanowieniem kanonu 466 Kodeksu Prawa Kanonicznego – zatwierdzam i promulguję *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej*, które będą obowiązywały od dnia 1 stycznia 2023 roku.

Wprowadzanie *Uchwał* w życie, które będzie ściśle związane z opracowaniem wynikających z ich treści szczegółowych aktów prawnych, powierzam opiece Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz wstawiennictwu patronów diecezji – świętego Wojciecha i świętego Maksymiliana Kolbego.

Koszalin, 15 października 2022 r.

Znak: B 15 - 3/22

ks. dr Wacław Łukasz
Kancelarz Kurii

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołońbrzeski

ŚWIECCY

WSTĘP

1. Dzisiaj, czyli ponad pół wieku od zakończenia Soboru Watykańskiego II i ponad trzydzieści lat od ogłoszenia przez św. Jana Pawła II adhortacji o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie *Christifideles laici*, żyjemy niewątpliwie w czasach, gdy Duch Święty budzi w laikacie o wiele bardziej wyraźną potrzebę uczestniczenia w życiu Kościoła i odpowiedzialności za jego wspólnotę. Ludzie świeccy coraz lepiej rozumieją bowiem, że nie tylko *należą* do Kościoła, ale *są* Kościołem, oraz że nie tyle stanowią *przedmiot* działań duszpasterskich Kościoła, co są *podmiotem* jego życia. Jako członki Mistycznego Ciała Chrystusa, pragną oni coraz głębiej realizować właściwą sobie tożsamość wynikającą z sakramentu chrztu i urzeczywistniać w świecie Kościół jako powszechny znak zbawienia.
2. Tak pojmowanej tożsamości nie odkrywa jednak zdecydowana większość katolików świeckich. Najłatwiej można to zauważyć przez pryzmat wspólnot parafialnych. Z badań przeprowadzonych w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej wynika, że więź z parafią deklaruje 39,8% ankietowanych, co wskazuje na znaczące osłabienie poczucia przynależności osób świeckich do parafii. Wiele z nich wybiera miejsce przeżywania Mszy lub szuka rekolekcji, konferencji oraz inspirujących duszpasterzy poza swoją parafią, w dużej mierze w internecie. Oprócz tego, zwiększona mobilność oraz cyfryzacja komunikacji znacznie zmodyfikowały relację wiernych do parafii jako miejsca spotkania, formacji i zaangażowania. Dotyczy to nawet sprawowania kultu: transmisje Mszy, adoracji, nabożeństw. W związku z dostrzegalnym i pogłębiającym się

- wpływem tych procesów na duchową kondycję laikatu, potrzebne są w diecezji: rzetelna analiza oraz szeroka, merytoryczna debata pastoralna w aspektach dogmatycznym, liturgicznym, medioznawczym, psychologicznym i socjologicznym. Ich wynikiem powinno być opracowanie dokumentu zawierającego praktyczne wskazania duszpasterskie.
3. Współczesne podejście do wiary cechuje pewnego rodzaju pragmatyzm przejawiający się w ocenie przydatności w życiu codziennym treści głoszonych przez Kościół. Z jednej strony, wierni świeccy stają się więc bardziej krytyczni i wymagający, bo oczekują od Kościoła jednoznacznych odpowiedzi na ważne dla nich pytania. Z drugiej strony, postawa ta może prowadzić do swoistej wybiórczości względem prawd wiary lub wymagań moralnych. Ponadto, ludzie świeccy – zgodnie z trendami panującymi dzisiaj w świecie – stają się wygodni, nie chcą podporządkowywać się komuś lub czemuś, unikają odpowiedzialności i podejmowania trwałych zobowiązań oraz zrażeni są do struktur i niechętni do zrzeszania się. Ma to negatywny wpływ na rozumienie i przeżywanie istotnych elementów tworzących wspólnotę wiary, którymi są: wierność słowu Bożemu i Tradycji, realność relacji, bliskość, dar spotkania i wzajemna odpowiedzialność za siebie.
 4. Coraz częściej zauważa się również, że wielu świeckich, dystansując się wobec hierarchii lub nauczania Kościoła, wybiera postawę obojętnych *obserwatorów* lub zewnętrznych *reformatorów*, a nawet decyduje się na formalną apostazję. Początkiem tego procesu nie jest tylko błędne rozumienie swojej tożsamości, ale bywają nim zarówno własne grzechy i osobiste wybory jak i sytuacje wewnętrzkościelne, m.in. zranienia lub zgorszenia, poczucie bezradności, odmienne oczekiwania wobec Kościoła, niemożność ich wypowiedzenia, trudności w komunikacji, gaszenie zapалу lub przed-

miotowe traktowanie laikatu w parafii, niebranie pod uwagę osób świeckich w rozeznawaniu duszpasterskim i niedoceniecie ich kompetencji.

I. TOŻSAMOŚĆ, POWOŁANIE I DUCHOWOŚĆ WIERNYCH ŚWIECKICH

5. Tożsamość chrześcijańska bierze początek z łaski chrztu. Kierując się nią, wierni świeccy podejmują walkę z grzechem oraz oddają życie na służbę Bogu. Równocześnie – jako Kościół – żyją oni pośród świata, w rodzinie ludzkiej podlegającej przemianom cywilizacyjnym i wpływom różnorodnych ideologii. Wspólnota Kościoła zapewnia świeckim dostęp do autentycznie głoszonego słowa Bożego oraz ważnie i godziwie sprawowanych sakramentów, dając im doświadczenie prawdziwej komunii i stanowiąc dla nich naturalną przestrzeń odkrywania tożsamości i powołania. To duchowe zakorzenienie owocuje podjęciem chrześcijańskiego stylu życia, który opiera się na właściwie ukształtowanym sumieniu oraz wyraża w spójności przyjętej wiary z codziennymi postawami i wyborami.
6. Wierni świeccy – jako członkowie Kościoła – mają rzeczywisty udział w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa. Do jej wypełniania posiadają swój własny mandat i kompetencje na mocy sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Dlatego należy doceniać ich inicjatywy duszpasterskie oraz nieustannie budzić w nich ducha misyjności. Świeccy mają bowiem przemieniać ludzkość i świat niejako od wewnątrz, będąc w naturalny sposób bliżej codziennego życia ludzi, również tych oddalonych od Boga i Kościoła. Zawsze powinni realizować swoją misję w duchu szczerego dialogu i z szacunkiem wobec każdego człowieka, nie naruszając przy tym jego godności i wolności, a także mając

świadomość, że współczesne ludzkie problemy miewają złożony charakter oraz wymagają poszukiwania rozwiązań nie tylko na płaszczyźnie chrześcijańskiej wiary i moralności.

7. Tożsamość, powołanie i duchowość wiernych świeckich oraz ich międzyludzka solidarność w duchu chrześcijańskiego braterstwa – zwłaszcza z ubogimi – urzeczywistniają się w rodzinach, miejscach pracy i wspólnotach parafialnych. Świeccy powinni włączać się aktywnie w życie parafii, służąc dobru wspólnemu swoimi charyzmatami, fachową wiedzą i umiejętnościami. Chrześcijańskie świadectwo i zaangażowanie laikatu stają się jeszcze bardziej owocne, gdy obejmują również szerszą lokalną społeczność, prowadząc do współpracy międzyparafialnej i dekanalnej, a także do twórczej kooperacji z instytucjami pozakościelnymi.
8. Należy dolożyć starań, aby temat tożsamości i misji świeckich stał się bardziej obecny nie tylko w treści formacji małych grup, lecz również homilii, katechez i nauk rekolekcyjnych, kierowanych do ogółu wiernych w parafiach, w formach odpowiednich dla poszczególnych stanów i wieku.
9. Należy zachęcać świeckich do podejmowania aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, naukowej i kulturalnej, zarówno w wymiarze indywidualnym jak i poprzez przynależność do różnego rodzaju struktur. Jednocześnie powinni mieć oni świadomość, że nie mogą należeć do organizacji działających w jakikolwiek sposób przeciw Kościołowi, kierować nimi ani ich popierać.
10. Należy krzewić ideę wolontariatu i włączać świeckich w działania wolontariackie, zarówno okazjnie jak i w sposób instytucjonalny. Wolontariat należy docenić nie tylko z racji konkretnie podjętego dzieła, ale także ze względu na jego bliski osobom świeckim społeczny i wychowawczy charakter oraz na fakt, że stanowi on

naturalną przestrzeń spotkania ludzi dobrej woli, często także tych, którzy nie odnajdują się w innych działaniach kościelnych, a nawet są do nich zdystansowani. Wolontariat może więc spełniać funkcję preewangelizacyjną, gdy podejmowany przez wiernych świeckich nie będzie jedynie filantropią, lecz przeżywanym z wiarą czynem miłosierdzia i świadectwem chrześcijańskiego braterstwa.

11. Należy pielęgnować wspólne osobom świeckim i duchownym braterstwo w wierze i unikać wszelkich form instrumentalizacji wiernych świeckich. Wskazane jest zatem, aby w prowadzeniu laikatu do świętości nie przeakcentować zbytnio tego, *co* i *jak* wierni świeccy powinni robić w Kościele, lecz wspierać ich w zrozumieniu, *dla czego* świat ich potrzebuje i kim jako Kościół są dla świata.
12. Zaleca się tak kształtować rozumienie hierarchicznego kapłaństwa służebnego oraz kapłaństwa powszechnego wiernych, aby w kapłanach i w świeckich rosła świadomość, że te dwa powołania same z siebie nie różnią się stopniem świętości, ale istotą. Należy więc przewyciężać przekonanie, jakoby obydwaj powołania różnił jedynie pragmatycznie rozumiany zakres pełnionych funkcji. Należy też dołożyć starań, aby – poprzez formację duchową, intelektualną oraz roztropne angażowanie laikatu – nie dopuszczać do wykraczania ponad to, na co zezwala Kościół i z jednej strony zapobiegać niebezpieczeństwu sekularyzacji wyświęconych szafarzy, zaś z drugiej – klerykalizacji wiernych świeckich.
13. Należy wzmacniać w kapłanach i świeckich czujność i duchową wrażliwość na błędne rozumienie władzy i posłuszeństwa w Kościele, które przejawiają się zwłaszcza w postawach *klerykalizmu* i *demokratyzmu*, a także w zjawisku *laikalizmu* rozumianym jako nadużycie władzy świeckich wobec innych świeckich. Powinno się to dokonywać na drodze nawrócenia, służby, rzetelnej refleksji

teologicznej oraz przez podnoszenie kultury zarządzania w instytucjach i wspólnotach kościelnych.

14. W ramach formacji do kapłaństwa oraz formacji permanentnej kapłanów i osób konsekrowanych zaleca się organizowanie szkoleń dotyczących specyfiki charyzmatów poszczególnych katolickich ruchów, wspólnot i stowarzyszeń laikatu oraz właściwych im narzędzi formacyjnych.
15. Należy utrzymać zwyczaj organizowania wakacyjnych praktyk dla alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w postaci udziału m.in. w pielgrzymkach pieszych, rekolekcjach Ruchu Światło-Życie, rekolekcjach dla rodzin, rekolekcjach dla ministrantów i w dziełach nowej ewangelizacji. Natomiast w roku akademickim należy organizować tzw. wyjścia duszpasterskie, których celem jest poznanie i lepsze zrozumienie różnorodnych grup parafialnych.

II. FORMACJA LAIKATU

16. **Duszpasterstwo diecezjalne**
 - a) Wskazane jest, aby na diecezjalnej stronie internetowej stale aktualizować kalendarium propozycji formacyjnych, z których osoby świeckie mogłyby skorzystać na terenie diecezji: rekolekcje, warsztaty, dni skupienia itp.
 - b) Wskazane jest, aby na nowo przemyśleć koncepcję duszpasterstwa specjalnego, które z natury winno być nastawione na wsparcie świeckich jako wierzących członków Kościoła, a jednocześnie jako ludzi misji i społecznego oddziaływania. W duszpasterstwie specjalnym laikatu (nauczyciele, służba zdrowia, politycy itd.) chodzi bowiem o wsparcie świeckich w posłaniu ich do własnych naturalnych środowisk, w których na co dzień żyją i pracują, aby coraz odważniej oddziaływali na nie według myśli Bożej, nie skupiając się tylko na własnym rozwoju duchowym.

- c) W związku z tym, że istotnym problemem społecznym w diecezji są uzależnienia i cierpienie z nimi związane, należy – w miejsce diecezjalnego duszpasterza trzeźwości – ustanowić funkcję diecezjalnego duszpasterza osób uzależnionych i ich rodzin. Jego podstawowym zadaniem byłoby nie tylko krzewienie idei trzeźwości, lecz również zgromadzenie zespołu osób kompetentnych w dziedzinie uzależnień oraz utworzenie Katolickiego Centrum Pomocy Osobom Uzależnionym, Współuzależnionym i ich Bliskim, a także koordynacja opracowania strategii profilaktyki w diecezji i rozwiązywania problemów w materii uzależnień. Wskazane jest, aby Centrum to było zarazem ośrodkiem wsparcia i praktycznego planowania strategii działań profilaktycznych i pomocowych na poziomie parafii lub dekanatu. W strategii tego Centrum winny znaleźć się m.in. inicjatywy zmierzające do tworzenia wspólnot osób uzależnionych, a także rekolekcje parafialne współorganizowane przez świeckich, dotyczące zagadnienia wolności od uzależnień oraz reagowania w sytuacjach kryzysowych, których wielu diecezjan doświadcza osobiście lub jest ich świadkami, pamiętając o zasadzie, że konkretna pomoc przychodzi przez pracę z osobami, a nie z ideą wolności od uzależnień.
- d) Zaleca się podjęcie wysiłku organizowania rekolekcji lub innych sposobów formacji dla samorządowców i pracodawców. Szczególnie ze względu na brak pracy bądź atrakcyjnych ofert zatrudnienia w naszym regionie, można by dzięki temu budować – inspirowane katolicką nauką społeczną – środowiska wymiany opinii i doświadczeń oraz lokalnego oddziaływania.

17. Diecezjalne Studium Formacyjne dla Świeckich

- a) Zaleca się, aby – w oparciu o ewaluację zebranych doświadczeń i na bazie dotychczasowych dobrych praktyk oraz uwzględniając aktualne potrzeby pastoralne parafii i diecezji – stworzyć statut

- i spójne *ratio studiorum* Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich.
- b) Wskazane jest, aby stało się ono podstawowym narzędziem duchowego i praktycznego przygotowania do posług i funkcji kościelnych oraz do innych form zaangażowania apostołskiego laikatu.
 - c) Ważne jest, aby duszpasterze przekazywali wiernym rzetelną informację o Studium oraz zachęcali ich do skorzystania z jego aktualnych propozycji, udzielając im również materialnego wsparcia.
18. Formy teologicznego kształcenia akademickiego dostępne w diecezji należy promować i proponować świeckim, którzy swoje apostołskie zaangażowanie łączą przede wszystkim z nauczaniem religii lub innym zawodem wymagającym teologicznego przygotowania w stopniu wymaganym przez prawo państwowe. Może to być również propozycja dla liderów świeckich, którzy uznają, że tego typu biegłość byłaby im przydatna w realizacji ich zadań, a także zgodna z ich powołaniem oraz obowiązkami.
19. **Duszpasterstwo parafialne**
- a) Zaleca się poszerzenie dostępności kościołów i kaplic w ciągu dnia oraz przemyślenie czasowego porządku różnych form kultu i duszpasterstwa w parafiach pod kątem możliwości uczestniczenia w nich osób świeckich. Należy przy tym uwzględnić ich zaangażowanie w relacje rodzinne, rytm obowiązków zawodowych oraz troskę o zapewnienie utrzymania. Wszelkie informacje duszpasterskie powinny być aktualne i dostępne, również na parafialnych stronach internetowych.
 - b) Należy dostrzegać gorliwość tych wiernych, którzy nie tylko w niedziele i święta nakazane gromadzą się przy stole słowa Bożego i stole Chleba eucharystycznego. Oni bowiem, odpowiadając na wezwanie Chrystusa „Wyplłyn na głębie” (Łk 5, 4) i czerpiąc siły

z czynnego udziału w życiu liturgicznym, mogą tym gorliwiej uczestniczyć w dziełach apostołskich i pociągać do Kościoła ludzi trzymających się z dala od niego. Wskazane jest zatem, aby duszpasterze głosili krótkie homilie podczas Mszy w dni powszednie, posługując się komunikatywnym słownictwem, bliskim codziennemu życiu. Wychodząc od czytań, homilie te powinny uwzględniać duchowość oraz realne problemy i pytania osób świeckich.

- c) Należy umożliwiać osobistą i wspólnotową adorację Najświętszego Sakramentu, pielęgnując w świeckich wiarę w realną obecność Chrystusa w Eucharystii, z uwzględnieniem rytmu życia zarówno osób na emeryturze, czyli bardziej dyspozycyjnych czasowo, jak i osób pracujących.
- d) Należy zadbać o dostępność sakramentu pokuty i stworzyć takie warunki, aby umożliwić penitentom odpowiednie przygotowanie i skupienie, a także zapewnić poczucie intymności i bezpieczeństwa, szczególną troską otaczając osoby niedosłyszające i posiadające ograniczenia ruchowe. Wskazane jest również, aby w adwencie i w okresie wielkiego postu sprawować nabożeństwa pokutne lub *Obrzęd pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem*, połączone z katechezą sakramentalną i rachunkiem sumienia.
- e) Wskazane jest, aby dostrzegać także indywidualne potrzeby wiernych świeckich, oferując im dyspozycyjność i pewne formy towarzyszenia lub kierownictwa duchowego.
- f) Zaleca się, aby w każdej parafii organizować dodatkowe formy pogłębiania wiary i wiedzy o życiu duchowym niezwiązane z przynależnością do grup, np. otwarte katechezy dla dorosłych, komentarze liturgiczne przed niedzielną Eucharystią, czuwania modlitewne, konferencje i spotkania ze świadectwami zaproszonych gości.

- g) Zaleca się, aby w każdej parafii istniała grupa formacyjna o charakterze kerygmatycznym, w której integralną częścią spotkań jest głoszenie i modlitewne rozważanie słowa Bożego. Dotyczy to również parafii, w których istnieją już wspólnoty o innym profilu duchowym, np. ruchy i stowarzyszenia kościelne, grupy charytatywne, pielgrzymkowe itp.
 - h) Zaleca się, aby w każdej parafii – oprócz dorocznych rekolekcji tematycznych – świeccy we współpracy z duszpasterzami przynajmniej co kilka lat organizowali rekolekcje ewangelizacyjne, według potrzeb i możliwości danej parafii.
 - i) Wskazane jest, aby celebracje liturgiczne lub inne formy gromadzenia się wiernych, które z racji siły tradycji zwykle przyciągają większą liczbę osób rzadko uczęszczających do kościoła (błogosławieństwo pokarmów wielkanocnych, Boże Ciało, tzw. pasterka, Popielec, rekolekcje, odpust i festyn parafialny, ślub, pogrzeb, przygotowanie do sakramentów itp.), wykorzystywać jako ważne okazje duszpasterskie, starając się przy tym, aby nie oceniać ani nie moralizować tych wiernych, ale głosić im Ewangelię i w przystępny dla nich sposób prowadzić ich w głąb tajemnic wiary.
 - j) Zaleca się organizowanie grupowych wyjazdów formacyjnych w postaci pielgrzymek, rekolekcji, dni skupienia itp., ze szczególnym uwzględnieniem oferty diecezjalnych sanktuariów i ośrodków rekolekcyjnych.
 - k) Zaleca się, aby katolików świeckich wspierać w inicjatywach, które umacniają chrześcijańskie wzorce kulturowe w środowisku lokalnym, jak np. tygodnie kultury chrześcijańskiej, sympozja, akcje charytatywne, festiwale, koncerty itp.
- 20. Ruchy, wspólnoty i stowarzyszenia**
- a) Zaleca się, aby każda forma zrzeszania się katolików otoczona była należyłą asystencją wyznaczonego kapłana, zwłaszcza pod

względem doktrynalnym, i prowadzona przez kompetentnych oraz budujących jedność Kościoła liderów i animatorów świeckich.

- b) Zaleca się duszpasterzom, aby wspierali świeckich z różnych ruchów, wspólnot i stowarzyszeń katolickich w formacji zgodnej z ich charyzmatem i programem formacyjnym uznanym przez Kościół. Ważne jest, aby docenić ich różnorodność i przyjąć jako dar dla parafii i dla diecezji.
- c) Wskazane jest, aby duszpasterze troszczyli się o integralność i ciągłość formacji osób w poszczególnych wspólnotach, dbając o stałe szkolenie i rozwój duchowy liderów i animatorów świeckich oraz przygotowywanie ich następców, nawet tam, gdzie duszpasterze aktualnie mogą poświęcić wspólnotom wystarczający czas.
- d) Wskazane jest, aby Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej weryfikował i aktualizował na diecezjalnej stronie internetowej listę ruchów, wspólnot i stowarzyszeń, które działają za aprobatą Kościoła na terenie diecezji, oraz wykaz ustanowionych dla nich duszpasterzy lub asystentów kościelnych.

III. FORMY WSPÓŁODPOWIEDZIALNOŚCI ŚWIECKICH ZA KOŚCIÓŁ

- 21. Posługa nauczania, uświęcania i kierowania, w tym także rozeznawania charyzmatów i natchnień Ducha Świętego, należy w Kościele do kapłanów. W określonej mierze mogą z nimi współdziałać wierni świeccy. Stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i autorytetu oraz na podstawie przepisów kościelnych, mają oni bowiem możliwość, a niekiedy nawet obowiązek, wyrażania swojego zdania w sprawach, które dotyczą dobra Kościoła. Zaleca się zatem, aby kapłani i wierni świeccy wspólnie dbali o pełną

szacunku i skuteczną komunikację, wyrażającą się w różnych formach dialogu i wymiany myśli.

22. Szczególne narzędzie współpracy w planowaniu i organizacji duszpasterstwa oraz przestrzeń do przedstawiania praktycznych wniosków stanowią rady diecezjalne i parafialne.
23. W celu ugruntowania roli Diecezjalnej rady duszpasterskiej i usprawnienia jej funkcjonowania, należy ustanowić właściwy dla niej statut.
24. **Rady parafialne**
 - a) Zaleca się, aby – na mocy decyzji biskupa diecezjalnego – w każdej parafii zostały ustanowione dwie odrębne rady, którym przewodniczy proboszcz: rada ds. ekonomicznych i rada duszpasterska, z uwzględnieniem zaangażowania w nie osób świeckich, kompetentnych w sprawach materialnych bądź pastoralnych.
 - b) Zaleca się, aby biskup diecezjalny wydał normy dla parafialnych rad ds. ekonomicznych i zaktualizował statut parafialnych rad duszpasterskich, biorąc pod uwagę wskazania teologiczne i praktyczne aktualnego nauczania Kościoła, zawarte zwłaszcza w instrukcji Kongregacji ds. duchowieństwa *Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*.
 - c) Odrębne spotkanie biskupa z parafialną radą ds. ekonomicznych i parafialną radą duszpasterską należy na stałe umieścić w programie wizytacji kanonicznych parafii.
 - d) Należy koniecznie zadbać, aby spotkania parafialnych rad duszpasterskich posiadały także wymiar formacyjny. Materiały do całorocznej formacji należy przygotowywać, wykorzystując m.in. pomoce do programu duszpasterskiego wydawane każdego roku przez Komisję duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski.
 - e) Dla ugruntowania i upowszechnienia współodpowiedzialności wiernych świeckich za Kościół, a zwłaszcza za swoją parafię,

należy wprowadzić zwyczaj zwoływania co siedem lat diecezjalnego kongresu parafialnych rad duszpasterskich.

- f) Pomiędzy kongresami diecezjalnymi należy przeprowadzić dekanalne kongresy parafialnych rad duszpasterskich, które co roku powinny się odbyć w czterech kolejnych dekanatach – tak, aby w ciągu sześciu lat objęły one wszystkie dekanaty w diecezji.

MAŁŻONKOWIE I RODZINY

WSTĘP

25. Sprawy dotyczące małżeństwa i rodziny stanowią jedno z pierwszorzędných zadań Kościoła. Na podstawie badań i analiz można wskazać wyzwania, przed którymi staje on również w diecezji kośczańskińsko-kołobrzęskiej:
- podważanie koncepcji małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny,
 - osłabienie wiary, widoczne m.in. w niskiej frekwencji uczestniczenia w praktykach religijnych,
 - duża ilość rozwodów,
 - społeczne przyzwolenie na ponowne związki i na wspólne życie bez ślubu,
 - życie w wolnym związku lub w związku cywilnym bez przeszkód do zawarcia sakramentu małżeństwa,
 - brak akceptacji dla katolickiej nauki o cielesności i płodności,
 - upowszechnienie modelu małżeństwa bez dzieci i rodziny z małą liczbą potomstwa,
 - rodzice samotnie wychowujący dzieci,
 - rodziny składające się z rodziców posiadających dzieci z poprzednich związków i swoje wspólne dzieci (tzw. rodziny patchworkowe),
 - kryzys ról społecznych, w tym macierzyństwa i kobiecości oraz ojcostwa i męskości,
 - trudności w relacjach międzypokoleniowych,
 - przenoszenie przez rodziców obowiązków wychowawczych na szkołę i Kościół,

- nowe uwarunkowania ekonomiczne: nienormowany czas pracy, praca poza miejscem zamieszkania lub za granicą, rozwój konsumpcyjnego stylu życia, wzrastające potrzeby materialne rodzin i stawianie ich ponad relacjami międzyludzkimi,
 - wpływ środków społecznego przekazu i nowych technologii informatycznych na osłabianie relacji i autorytetów,
 - uzależnienia, m.in. od alkoholu, narkotyków, gier hazardowych, pornografii, internetu.
- 26.** W Kościele diecezjalnym należy jednak również zauważyć wzrost ilości i zasięgu działania ruchów i wspólnot, których celem jest troska o formację małżeństw i rodzin. Rozwijają się także duszpasterstwo mężczyzn oraz duszpasterstwo osób przeżywających kryzysy lub trudności w życiu małżeńskim i rodzinnym. W tym kontekście należy dołożyć starań, aby zaadaptować w diecezji kolejne ruchy i wspólnoty, które wspomogą duszpasterstwo małżeństw i rodzin.
- 27.** Do innych, pozytywnych zjawisk trzeba także zaliczyć dostęp do specjalistycznej pomocy, zarówno duchowej jak i psychologicznej, oraz przekazywanie nauczania Kościoła na temat cielesności i płodności podczas różnego rodzaju spotkań formacyjnych, które cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Widoczna jest mobilizacja związana z postawami promującymi życie i radosnym przeżywaniem rodzinnych festynów i marszów.
- 28.** Warto również podkreślić rolę Caritas jako instytucji wspierającej rodziny, zwłaszcza w sytuacjach trudnych, m.in. poprzez funkcjonowanie Domu Samotnej Matki w Koszalinie, Domu Hospicyjno-Opiekuńczego w Darłowie i Bursy im. św. Stanisława Kostki w Szczecinku.

29. W związku z tym, że powołanie małżeńskie i rodzicielskie jest najczęściej realizowaną drogą, która ma doprowadzić do zbawienia, podstawowymi zadaniami stojącymi przed Kościołem są przygotowanie do małżeństwa i rodzicielstwa oraz duszpasterskie towarzyszenie małżonkom i rodzicom.

I. PRZYGOTOWANIE DO MAŁŻEŃSTWA I RODZICIELSTWA

30. Należy ustanowić zespół, składający się z duszpasterzy, małżonków, przedstawicieli ruchów i wspólnot kościelnych, który zaktualizuje *Zasady przygotowania do sakramentu małżeństwa w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* z dnia 25 czerwca 1999 roku.
31. Niezwykle ważną kwestią jest przygotowanie kandydatów do małżeństwa, aby byli gotowi na sakramentalną jedność i drogę miłości małżeńskiej. W przygotowaniu tym wyróżnia się następujące etapy: przygotowanie dalsze, przygotowanie bliższe i przygotowanie bezpośrednie.
32. Przygotowanie dalsze odbywa się w rodzinie i w ramach nauczania religii, kiedy realizowane są tematy według podstawy programowej. W związku z tym, należy tworzyć mechanizmy umożliwiające lepszą współpracę katechetów z rodzicami i uczniami oraz pozwalające na ciągłe podnoszenie jakości katechizacji szkolnej i domowej.
33. Przygotowanie bliższe związane jest z katechezą przedmałżeńską, określaną dotychczas jako *kurs przedmałżeński*.
- a) Katechezy przedmałżeńskie, które odbywają się w cyklu spotkań, należy organizować przynajmniej na poziomie dekanalnym. Zazwyczaj biorą w nich udział pary, które są już w narzeczeństwie i podjęły decyzję o zawarciu związku sakramentalnego. Jednym

- z elementów katechez przedmałżeńskich powinny być warsztaty prowadzone przez odpowiednio przygotowane małżeństwa.
- b)** Zaleca się kerygmatyczne warsztaty ewangelizacyjne dla narzeczonych, którzy świadomie odeszli od praktykowania wiary, lecz pragną sakramentalnego związku małżeńskiego. Takie warsztaty w ramach katechezy przedmałżeńskiej są odpowiedzią na aktualne potrzeby i mogłyby zastąpić nauki ogólne w ramach przygotowania do małżeństwa.
- 34.** Przygotowanie bezpośrednio związane jest z przeprowadzaniem rozmowy kanoniczno-duszpasterskiej z narzeczonymi oraz udziałem w tzw. naukach przedślubnych, czyli spotkaniach z duszpasterzem i doradcą życia rodzinnego.
- a)** Należy realizować wskazania *Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego* z dnia 8 października 2019 roku.
- b)** Należy zadbać o to, aby tzw. nauki przedślubne odbywały się – w miarę możliwości – w każdej parafii. Trzeba się więc zatroszczyć o wyszkolenie doradców życia rodzinnego tam, gdzie ich jeszcze nie ma. Bezwzględnie należy zadbać o to, aby spotkania odbywały się z własnym duszpasterzem, a w przypadku braku doradców życia rodzinnego, należy skierować narzeczonych do innej parafii, po wcześniejszym porozumieniu się w tej sprawie z jej proboszczem.
- c)** Należy zadbać o to, aby – w miarę możliwości – podczas przygotowania do małżeństwa lub po jego zakończeniu narzeczeni odbyli dzień skupienia, w którego programie znalazłyby się: Eucharystia, adoracja Najświętszego Sakramentu, spowiedź, konferencja, świadectwa. Wskazane jest, aby takie dni skupienia odbywały się w parafiach i w sanktuariach diecezjalnych.

II. DUSZPASTERSKIE TOWARZYSZENIE MAŁŻEŃSTWOM I RODZINOM

35. Należy towarzyszyć wszystkim małżonkom już od pierwszych chwil ich sakramentalnej wspólnoty poprzez tworzenie przestrzeni ich rozwoju, również duchowego, na wszystkich etapach życia małżeńskiego i rodzinnego. Duszpasterze powinni dostosować formy i czas swojej posługi wobec małżonków i rodziców do realnych warunków i trybu ich życia oraz codziennych obowiązków.
36. Duszpasterstwo małżeństw i rodzin funkcjonuje na podstawie *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin* przyjętego przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 1 maja 2003 roku.
37. **Duszpasterstwo diecezjalne**
- a) Koordynacją duszpasterstwa małżeństw i rodzin w diecezji zajmuje się diecezjalny duszpasterz rodzin ustanowiony przez biskupa diecezjalnego. Współpracuje on ściśle z diecezjalnym doradcą życia rodzinnego i dekanalnymi duszpasterzami rodzin.
 - b) W miejsce Referatu Duszpasterstwa Rodzin Kurii Biskupiej należy utworzyć Wydział Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin.
 - c) Należy przygotować materiały i pomoce do prowadzenia katechizacji dorosłych w oparciu o doświadczenia wspólnot, ruchów i stowarzyszeń, w których formują się małżeństwa i rodziny.
 - d) Należy zadbać o treści merytoryczne i formę graficzną strony internetowej diecezjalnego duszpasterstwa rodzin, a także o dostęp do niej za pośrednictwem stron internetowych parafii.
 - e) Należy kontynuować diecezjalną pielgrzymkę rodzin na Górę Chełmską i koordynować organizację marszów dla życia i rodziny, a także nawiązywać kontakty i współpracować ze środowiskami

promującymi życie, m.in. w celu tworzenia kolejnych tzw. okien życia

38. Duszpasterstwo parafialne i dekanalne

- a) Należy zachęcać małżeństwa i rodziny do wspólnego przeżywania Eucharystii i sakramentu pokuty, a także do rodzinnej modlitwy i świątecznego przeżywania niedzieli oraz do uczestniczenia w wydarzeniach religijnych.
- b) Należy zwiększyć zaangażowanie rodziców w przygotowanie do przyjęcia przez ich dzieci sakramentów: chrztu, I Komunii i bierzmowania.
- c) Zaleca się, aby katolicka nauka o naturze oraz celach małżeństwa i rodziny była obecna w przepowiadaniu słowa Bożego: kazania, konferencje, warsztaty, katechezy (zwłaszcza dla rodziców w ramach przygotowania do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej), rekolekcje, nauki stanowe dla małżonków na różnych etapach życia małżeńskiego itp. W te formy przepowiadania należy również angażować odpowiednio przygotowanych małżonków.
- d) W parafiach powinno się tworzyć przestrzeń, inicjować, wspierać i zapewniać opiekę duszpasterską wspólnotom, ruchom i stowarzyszeniom związanym z duszpasterstwem rodzin. Warto, aby duszpasterze, a zwłaszcza sami małżonkowie, proponowali małżeństwom zaangażowanie się w formację we wspólnotach, ruchach i stowarzyszeniach przeznaczonych typowo dla małżeństw i rodzin.
- e) Zaleca się ustanowienie w parafiach małżeńskich par animatorских, które swoim świadectwem życia małżeńskiego i rodzinnego będą zachęcać innych do troski o rodzinę i proponować formy pomocy dla rodzin. Pary te powinny być również gotowe do towarzyszenia narzeczonemu w czasie ich przygotowania do małżeń-

stwa oraz młodym małżonkom na początkowym etapie ich życia małżeńskiego i rodzinnego.

- f) W każdej parafii powinien posługiwać doradca życia rodzinnego. Duszpasterze powinni informować narzeczonych i małżonków o tej posłudze i o zadaniach, które realizuje doradca.
- g) Zaleca się powołanie dekanalnych duszpasterzy rodzin i utworzenie dekanalnych poradni rodzinnych. W poradniach tych powinien być dostęp do duszpasterza i doradcy życia rodzinnego, a także do małżonków i różnych specjalistów, którzy będą udzielali pomocy małżeństwom i rodzinom w każdej dziedzinie ich życia. Dekanalne poradnie rodzinne powinny być finansowane m.in. z funduszu utworzonego przez wszystkie parafie z dekanatu i powierzonego dekanalnemu duszpasterzowi rodzin.
- h) Należy proponować małżonkom odnowienie przyrzeczeń małżeńskich z okazji święta Świętej Rodziny. Powinno się ono również odbywać w obecności biskupa podczas wizytacji parafii, zwłaszcza z okazji jubileuszy 25-lecia i 50-lecia małżeństwa.
- i) Należy obchodzić Dzień Świętości Życia (25 marca) i umożliwiać, zwłaszcza z tej okazji, podjęcie duchowej adopcji dziecka poczętego. Osoby włączające się w to dzieło warto zachęcać również do angażowania się w działania środowisk promujących życie.
- j) Warto organizować rodzinne festyny i święta rodzin oraz zachęcać do udziału w marszach dla życia i rodziny.

39. Duszpasterstwo małżeństw i rodzin

w sytuacji nieprawidłowej lub trudnej

- a) Duszpasterstwem tym powinny być objęte: małżeństwa przeżywające kryzys, osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, osoby żyjące w wolnych związkach i w związkach cywilnych bez przeszkód do zawarcia małżeństwa sakramentalnego, osoby żyjące

- w separacji, rodziny niepełne i rozbite oraz dotknięte przemocą domową i uzależnieniami.
- b)** Duszpasterstwem tym należy również objąć: osoby przeżywające trudności rodzicielskie, rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, rodziców po stracie dziecka, małżeństwa borykające się z bezpłodnością, osoby dotknięte skutkami zabiegu przerwania ciąży i tzw. metody *in vitro*, a także rodziców dzieci odkrywających u siebie skłonności homoseksualne.
- c)** Należy zapewnić małżonkom doświadczającym kryzysów odpowiednią pomoc duchową i psychologiczną (terapeutyczną) w poradniach katolickich, w których powinni dyżurować: duszpasterz, mediator, pedagog i psycholog. Warto też proponować małżonkom wspólny udział w rekolekcjach w celu ożywienia więzi małżeńskiej. Dostrzeganie małżeństw i rodzin będących w kryzysie, zarówno duchowym jak i materialnym, jest także zadaniem osób świeckich, które – ze względu na swój sposób życia – mają w tej kwestii często większe możliwości niż duszpasterze.
- d)** Należy zorganizować lub ożywić duszpasterstwo związków niesakramentalnych, zwłaszcza w większych ośrodkach na terenie diecezji, oraz powołać odpowiedzialnych za nie kapłanów. Duszpasterzy w parafiach należy odpowiednio przygotować do prowadzenia tego rodzaju duszpasterstwa. Osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, które prowadzą głębokie życie religijne, warto roztropnie angażować w życie parafii.
- e)** Należy w sposób rozsądny i odpowiedzialny ukazywać wartość związku małżeńskiego i zachęcać do zawierania sakramentu małżeństwa osoby żyjące w wolnym związku lub w związku cywilnym bez przeszkód, np. przy okazji wizyty duszpasterskiej lub ich obecności w kancelarii parafialnej.

- f) Należy towarzyszyć osobom żyjącym w separacji, rozwiedzionym i opuszczonym, które nie zdecydowały się na życie w kolejnym związku.
 - g) Należy kontynuować lub inicjować oraz wspierać działania i inicjatywy różnych wspólnot i instytucji, które – w zgodzie z nauczaniem Kościoła – zajmują się rodzicami po stracie dziecka i małżonkami doświadczającymi problemów w zakresie płodności, a także osobami dotkniętymi skutkami zabiegu przerwania ciąży.
 - h) Należy zabiegać o przygotowanie przez instytucje samorządowe procedur pochówków dzieci martwo urodzonych oraz zmarłych w wyniku poronienia lub zabiegu przerwania ciąży, a także opracować szczegółowe wytyczne dotyczące realizacji tych procedur przez Kościół.
40. Raz w roku należy przeprowadzić w parafiach zbiórkę pieniędzy, które zostaną przeznaczone na diecezjalne, dekanalne i parafialne duszpasterstwo małżeństw i rodzin.

III. FORMACJA ODPOWIEDZIALNYCH ZA DUSZPASTERSTWO RODZIN

41. Zaleca się utworzenie Diecezjalnego Centrum Małżeństwa i Rodziny, czyli instytucji szkoleniowo-formacyjnej dla duszpasterzy, doradców życia rodzinnego, psychologów, terapeutów, małżeństw animatorskich oraz liderów grup i wspólnot małżeńskich.
42. Należy kontynuować i wspierać funkcjonowanie Diecezjalnego Studium nad Rodziną. Duszpasterze i sami małżonkowie powinni poszukiwać odpowiednich kandydatów, najlepiej małżeństw, i proponować im udział w tej formacji, której celem jest przede wszystkim przygotowanie doradców życia rodzinnego.

43. Dla małżeństw, które angażują się w działania duszpasterskie i ewangelizacyjne, zarówno na poziomie parafialnym jak i diecezjalnym, należy organizować szkolenia i warsztaty, które pomogą im w prowadzeniu katechizacji rodziców w ramach przygotowania ich dzieci do sakramentów: chrztu, I Komunii, bierzmowania i małżeństwa.
44. W ramach formacji do kapłaństwa oraz formacji permanentnej kapłanów i osób konsekrowanych zaleca się organizowanie szkoleń i warsztatów dotyczących duszpasterstwa małżeństw i rodzin oraz właściwego reagowania w sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej lub prawnej.
45. Zaleca się, aby podczas formacji do kapłaństwa alumni zapoznawali się z wspólnotami, ruchami i stowarzyszeniami małżeńskimi i rodzinnymi oraz odbywali praktyki – zwłaszcza wakacyjne – w ramach organizowanych przez nie rekolekcji i innych spotkań formacyjnych. Należy dolożyć starań, aby alumni poznawali strukturę i formy działania diecezjalnego poradnictwa rodzinnego przez spotkania formacyjne z diecezjalnym duszpasterzem rodzin i diecezjalnym doradcą życia rodzinnego.

MŁODZI

WSTĘP

46. Najważniejszym głosem Kościoła dotyczącym młodych jest w ostatnim czasie adhortacja *Christus vivit*, która stanowi owoc XV Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów poświęconego tematowi *Młodzież, wiara i rozważanie powołania*. Papież Franciszek stwierdza w niej: „Nie możemy ograniczyć się do powiedzenia, że ludzie młodzi są przyszłością świata. Są jego teraźniejszością, ubogacają go swoim wkładem. Młody człowiek nie jest już dzieckiem. Znajduje się w takim okresie życia, w którym zaczyna podejmować różne obowiązki, uczestnicząc wraz z dorosłymi w rozwoju rodziny, społeczeństwa, Kościoła. Ale czasy się zmieniają i pojawia się pytanie: jaka jest dzisiejsza młodzież, co obecnie przeżywa?” (nr 64).
47. Analizy i badania dotyczące młodych oraz ogląd i rozeznanie, dokonane nie tylko wśród rodziców, nauczycieli, wychowawców, duszpasterzy, katechetów, animatorów i instruktorów, ale przede wszystkim wśród samych ludzi młodych, wskazują na następujące problemy, które stanowią wyzwanie dla Kościoła koszalińsko-kolobrzесьkiego:
- kryzys wiary i kryzys zaufania do Kościoła, przejawiający się w dynamicznej emigracji młodych z Kościoła, odbieranego jako instytucja blokująca ich wolność wyboru i realizację marzeń,
 - odbiór wiary jako zestawu niezrozumiałych nakazów i zakazów, opartych jedynie na nawykach i tradycji, z Bogiem jawiącym się w nich wyłącznie jako idea i pojęcie,

- dostrzegany i przeżywany przez młodych brak spójności pomiędzy życiem i wiarą w postawach osób duchownych i świeckich,
 - ujawniające się coraz częściej zaburzenie przekazu wiary w domu rodzinnym,
 - niewydolność ewangelizacyjna i organizacyjna nauczania religii w placówkach oświatowych,
 - styl życia koncentrujący się wokół tego, co namacalne, chwilowe, przygodne, okazjonalne i niezobowiązujące, a jednocześnie niwelujące wysiłek, w celu osiągnięcia natychmiastowych i wymiernych efektów,
 - intensyfikacja problemów związanych z samoakceptacją, depresją i poczuciem osamotnienia w świecie,
 - izolacja, zarówno w sensie osobowym jak i egzystencjalnym, przejawiająca się w pozostawianiu młodych w ich własnym świecie, do którego każdemu spoza niego trudno wejść w celu współuczestniczenia w ich drodze do dorosłości,
 - przeniesienie wielu wymiarów więzi społecznej do internetu, szczególnie do mediów społecznościowych, i związane z tym zagrożenia, m.in. *hejt* i cyberprzemoc.
- 48.** Powyższe kwestie domagają się profesjonalnej odpowiedzi ze strony Kościoła poprzez aktualizację znajomości problemów młodych ludzi i adekwatne przygotowywanie osób odpowiedzialnych za towarzyszenie im na drodze rozwoju i wzrastania.
- 49.** Duszpasterstwo młodych realizowane jest poprzez:
- codzienną posługę w ramach duszpasterstwa zwyczajnego w parafiach,
 - zaangażowanie młodych w życie parafii,
 - aktywność liturgicznej służby ołtarza,
 - wyjazdy wakacyjne, rekolekcyjne i kolonijne,

- pielgrzymki piesze i maturzystów,
- posługę charytatywną realizowaną z udziałem młodych przez parafie i Szkolne Koła Caritas,
- różne formy wolontariatu,
- działalność formacyjną prowadzoną m.in. przez Ruch Światło-Życie, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Eucharystyczny Ruch Młodych, Młodzież Szentszacką, Młodzież Franciszkańską, Drogę Neokatechumenalną, a także młodzieżowe kręgi biblijne,
- angażującą młodych działalność ewangelizacyjną i formacyjną Szkół Nowej Ewangelizacji,
- aktywność organizacji harcerskich i skautowych,
- organizowane w diecezji rekolekcje ewangelizacyjne, szczególnie w ramach przygotowania do bierzmowania,
- organizowane cyklicznie w diecezji adwentowe i wielkopostne czuwania młodych,
- organizowane raz w roku diecezjalne spotkanie młodych w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu,
- wszelkie inne inicjatywy skierowane do młodych, organizowane zarówno systematycznie i cyklicznie jak i doraźnie.

I. WYZWANIA DLA DUSZPASTERSTWA MŁODYCH

50. Ewangelizacja

- a)** Głównym wyzwaniem jest ewangelizacja ludzi młodych, czyli prowadzenie ich do spotkania z żywym Bogiem i budowania relacji z Nim w Kościele, oraz towarzyszenie im w doświadczaniu miłości Bożej w codziennym życiu. Realną potrzebę duszpasterską stanowi więc z jednej strony pomoc młodym w odkrywaniu tego, że wiara to życie, aby młodzi widzieli, że pod wpływem wiary człowiek zmienia się na lepsze, a z drugiej strony – nawrócenie pasto-

ralne Kościoła diecezjalnego, a zwłaszcza parafii, które mają być przestrzeniami, do których młody człowiek jest zapraszany oraz gdzie odnajduje swoje miejsce i może wykorzystywać własny potencjał.

- b) Idąc za wezwaniem Kościoła do nowej ewangelizacji, należy dołożyć starań, aby w duszpasterstwie zwyczajnym oraz w działalności ruchów, wspólnot i stowarzyszeń zwracać uwagę na znaczenie posługi ewangelizacyjnej i wychodzenia na zewnątrz, co ma szczególnie zastosowanie w docieraniu do młodych. W związku z tym, trzeba zadbać o systematyczną formację osób, które chcą ewangelizować, aby potrafiły w swoim środowisku przekazywać kerygmat w sposób prosty i zrozumiały dla każdego oraz poparty osobistym doświadczeniem. Przygotowanie do ewangelizacji może odbywać się na rekolekcjach, kursach ewangelizacyjnych lub w ruchach i wspólnotach, stanowiąc istotny element każdego programu formacyjnego.
- c) Wskazane jest zarówno inicjowanie w diecezji nowych ruchów i wspólnot młodzieżowych jak i wzmacnianie oraz rozwijanie tych już istniejących. Stanowią one bowiem konkretne i wypróbowane doświadczenie, dzięki któremu młody człowiek objęty jest opieką duszpasterską, a przyjęcie przez niego Ewangelii może zostać przełożone na decyzje życiowe. Trwanie we wspólnocie jest o tyle istotne dla młodych, o ile doświadczenie grupowe stanowi wielką okazję do dzielenia się wiarą oraz wzajemnej pomocy w dawaniu świadectwa.

51. Rodzina

- a) W przekazie wiary najistotniejszą przestrzeń doświadczenia religijnego stanowi rodzina. Dlatego należy podkreślać rolę rodziców w duszpasterstwie młodych, szczególnie w ich przygotowaniu do sakramentów.

- b) Sprawy ludzi młodych powinny znajdować swoje odzwierciedlenie podczas spotkań formacyjnych ruchów, wspólnot i stowarzyszeń kościelnych, które skupiają ich rodziców i dziadków. Oprócz dzielenia się doświadczeniami oraz szukania porad i rozwiązań, warto również upowszechniać – zwłaszcza w parafiach – dzieło stałej modlitwy rodziców za swoje dzieci.
- c) Problemy młodych – szczególnie te związane ze wzrastającą ilością rozwodów, kryzysami rodzinnymi i sygnalizowanymi przez nich samych doświadczeniami braku kontaktu z rodzicami – powinno się traktować z największą delikatnością i odpowiadać na nie realnym wsparciem, rozmową, wskazaniem pomocy specjalistycznej itp.
- d) Zainteresowanie się młodymi ludźmi i ich problemami oraz adekwatna odpowiedź duszpasterska Kościoła są także formowaniem przyszłych małżonków i rodziców. Dlatego powołanie do małżeństwa i rodzicielstwa oraz rola i miejsce rodziny powinny być tematami podejmowanymi w działaniach ewangelizacyjnych i katechetycznych wobec młodych.
- e) Należy lepiej wykorzystywać potencjał katolickich placówek wychowawczych i edukacyjnych w diecezji, rzetelnie informując o nich w parafiach i proponując młodym ludziom skorzystanie z ich oferty, zgodnie z rozeznaniem rodziców i duszpasterzy. Warto również doceniać te instytucje jako środowiska wychowawcze sprzyjające budzeniu zaangażowania kościelnego i kształtowaniu powołań.

52. Internet i sieci społecznościowe

- a) Szczególną możliwością dialogu, spotkania i wymiany myśli między ludźmi dają internet i sieci społecznościowe. Stanowią również niezbędną przestrzeń ewangelizacji i docierania do młodych oraz zaangażowania ich w inicjatywy i działania duszpasterskie. Dlatego

nieodzowna jest obecność w internecie adresowanych do młodych treści, które stanowią propozycje ze strony ruchów i wspólnot kościelnych oraz duszpasterzy i animatorów, a zwłaszcza parafii.

- b) Należy jednak pamiętać, że środki te nie zastępują bliskości ani wartości wynikających z bezpośrednich spotkań w ramach duszpasterstwa indywidualnego i wspólnotowego.

53. **Ochrona osób małoletnich**

- a) Posługa duszpasterska wobec młodych musi się odbywać ściśle w oparciu o normy zarówno obowiązujące w prawie państwowym jak i przyjęte przez Konferencję Episkopatu Polski, a także zawarte w *Zasadach ochrony osób małoletnich i bezradnych w praktyce mychowancko-duszpasterskiej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* z dnia 17 stycznia 2020 roku.
- b) Wspieraniem psychologicznym i duchowym oraz szczególną troską duszpasterską powinny być objęte osoby małoletnie, które zmagają się ze skutkami krzywd w sferze seksualnej doznanych w środowisku kościelnym. W sytuacji braku możliwości udzielenia im bezpośredniej pomocy, kapłani powinni nawiązać współpracę z diecezjalnym duszpasterzem ds. ochrony dzieci i młodzieży lub zainteresować pokrzywdzonych inicjatywami, które zapewnią im profesjonalne i katolickie środowisko wsparcia.

II. PARAFIALNE DUSZPASTERSTWO MŁODYCH

- 54. Zgodnie z instrukcją Kongregacji ds. duchowieństwa *Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła* (nr 17), samo powtarzanie czynności duszpasterskich, które nie mają wpływu na życie konkretnych ludzi, staje się sterylną próbą przetrwania. Dlatego każda parafia powinna żyć duchowym dynamizmem właściwym dla ewangelizacji, stając się w ten sposób

wspólnotą, w której młody człowiek odnajduje swoje miejsce i czuje się u siebie.

55. Należy dołożyć wszelkich starań, aby w parafii istniały propozycje duszpasterskie dla młodych. Trzeba przy tym zwracać szczególną uwagę na okoliczności związane z ich zaangażowaniem, m.in. przygotowanie do sakramentów, szkolne rekolekcje parafialne, indywidualne sytuacje życiowe. Zarówno przepowiadanie, sposób przekazu jak i formy spotkań powinny wychodzić naprzeciw potrzebom egzystencjalnym i duchowym młodych.
56. Ważną formą duszpasterstwa parafialnego – podobnie jak nauczanie religii w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie parafii – powinno być pastoralne towarzyszenie młodym ludziom mieszkającym w internatach i bursach, z uwzględnieniem w jego ramach przygotowania do sakramentu bierzmowania.
57. Bardzo cenne w duszpasterstwie młodych są także propozycje międzyparafialne. Dlatego w każdym mieście powinny się odbywać cykliczne spotkania modlitewne, którym będzie towarzyszyła przyjazna atmosfera integrująca ich uczestników. Warto również zadbać o udział w takich spotkaniach młodych z parafii wiejskich.
58. Parafia powinna dofinansowywać działania prowadzone w ramach duszpasterstwa młodych, szczególnie rekolekcje i wyjazdy. Konieczne jest również, aby w budynkach parafialnych dostępne było przyjazne i umożliwiające korzystanie z urządzeń multimedialnych miejsce do organizowania spotkań dla młodzieży.
59. **Duszpasterstwo zwyczajne**
 - a) Szczególnie istotnym środkiem oddziaływania na młodych jest duszpasterstwo zwyczajne.

- b) Należy troszczyć się o piękno liturgii i staranność jej celebrowania, a także o przygotowanie do udziału w niej i aktywne zaangażowanie młodych.
- c) W homiliach kierowanych do osób dorosłych nie wolno pomijać problemów i dylematów, które przeżywają ludzie młodzi. Wskazane jest, aby w parafiach miejskich i wszędzie tam, gdzie istnieje taka możliwość, celebrowane były Msze z homiliami dla młodych.
- d) Istotnym środkiem towarzyszenia młodemu jest – domagająca się szczególnego wyczucia i empatii – posługa związana z sakramentem pokuty, która stanowi jednocześnie newralgiczny wymiar kontaktu duszpasterskiego mogącego wpływać na życie religijne. Ze strony spowiednika niezbędne są delikatność wobec często bardzo intymnych problemów młodego penitenta oraz skupienie się na udzieleniu mu niezbędnej pomocy i budowaniu w nim nadziei na nawrócenie, a nie potępienie go.
- e) Szkolne rekolekcje parafialne należy organizować w taki sposób, aby przekazywane podczas nich treści odpowiadały na realne pytania, które stawiają młodzi ludzie poszukujący swojego miejsca w Kościele i świecie. Rekolekcje te powinny animować osoby – zarówno duchowne, konsekrowane jak i świeckie – posiadające zdolność nawiązywania kontaktu z młodymi i dzielenia się w sposób komunikatywny świadectwem wiary oraz dysponujące umiejętnością dynamicznej prezentacji treści. Zaleca się organizowanie rekolekcji w formie wyjazdowej lub rekolekcji międzyparafialnych.

60. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania

- a) Bardzo ważną rolę w towarzyszeniu młodemu odgrywa okres przygotowania do sakramentu bierzmowania. Jest on okazją do nawiązania kontaktu szczególnie z tymi spośród nich, którzy życie religijne i relację z Kościołem traktują z dystansem. Dlatego warto ten czas poświęcić m.in. na rozmowy o rozwoju człowieka, o misji

i roli, a także kryzysach Kościoła i rozterkach przeżywanych w związku z nimi przez młodych.

- b) Niezbędnym elementem przygotowania do bierzmowania są systematyczne spotkania w małych grupach. Należy zadbać o to, aby ich forma była aktywizująca i twórcza, a tematyka nie ograniczała się wyłącznie do sfery duchowej, ale dotyczyła także innych życiowych spraw ich uczestników. Spotkania te powinni prowadzić animatorzy przygotowani do posługi wśród młodych, zwłaszcza w ramach Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich. Szczególnie wartościowe może być zaangażowanie uformowanych religijnie ludzi młodych. Aktualizowane co roku przez Wydział Katechetyczny Kurii Biskupiej materiały do spotkań powinny być adaptowane przez animatora do bieżących sytuacji, w których żyją młodzi.
- c) Kandydaci powinni obowiązkowo przeżyć rekolekcje przed przyjęciem bierzmowania. Generalnie, ich organizacją zajmuje się diecezjalny duszpasterz młodych. Duszpasterze parafialni mogą je również organizować z własnej inicjatywy.
- d) Po odpowiednim rozeznaniu duszpasterskim, proboszcz może zezwolić na indywidualną formę przygotowania do bierzmowania poza własną parafią lub w rodzinie kandydata, który powinien jednak pozostawać w kontakcie z kapłanem odpowiedzialnym za to przygotowanie w parafii. W takiej sytuacji rekolekcje przed bierzmowaniem są również obowiązkowe.

61. Grupy duszpasterskie

- a) Propozycją dla młodych, którą należy rozwijać zarówno w parafiach, jak i na poziomie międzyparafialnym, powinny być małe grupy duszpasterskie, nie tylko te związane z istniejącymi w diecezji ruchami i wspólnotami kościelnymi. W takich grupach możliwe jest bowiem zbudowanie życzliwych relacji, a także dostrzeżenie

sytuacji życiowej i dynamiki wiary oraz bieżących problemów i potrzeb młodych ludzi. Uczestnictwo w małych grupach może być dobrą propozycją dla osób, które chcą kontynuować formację po przyjęciu bierzmowania.

- b) W celu chrześcijańskiego ukierunkowania społecznej wrażliwości młodych na sytuację ludzi cierpiących i potrzebujących, istotne jest rozwijanie i tworzenie grup charytatywnych oraz wspieranie młodzieżowego wolontariatu.
- c) W parafiach, gdzie istnieją takie możliwości, wskazane jest organizowanie drużyn harcerskich i skautowych, w których rozwój duchowy jest ściśle zintegrowany z kształtowaniem dojrzałej osobowości i aktywnością fizyczną.
- d) Na początku roku duszpasterskiego konieczne jest skierowanie przez proboszcza zaproszenia do członków istniejących w parafii małych grup, ruchów, wspólnot i stowarzyszeń – szczególnie tych młodzieżowych – aby udali się z wiarygodnym przekazem Ewangelii tam, gdzie na co dzień żyją młodzi, czyli do szkół, internatów, miejsc spędzania wolnego czasu itp.

62. Duszpasterze

- a) W prowadzeniu duszpasterstwa młodych istotną rolę pełnią kapłani, którzy mają być dla nich autorytetami, żyjąc w sposób zgodny z Ewangelią. Młodzi ludzie potrzebują bowiem kapłanów dojrzałych i rozważnych oraz przenikniętych ewangeliczną radością i chęcią działania, aby dostrzec ścisłą więź między wiarą a konkretnymi doświadczeniami życia. Świadectwo takiego życia kapłańskiego stanowi również ważny element na drodze odkrywania przez młodych powołania do kapłaństwa i życia konsekrowanego.
- b) W kierowaniu księży do pracy z młodymi w poszczególnych parafiach zaleca się uwzględnianie ich osobistych uzdolnień i charyzmatów, posiadanego doświadczenia duszpasterskiego, ewentual-

- nego przygotowania specjalistycznego lub – w zależności od istniejących w parafii ruchów i wspólnot – przeżytej w nich formacji.
- c) W celu zachowania ciągłości działań duszpasterskich – także w zakresie posługi katechetycznej w szkole – zaleca się, aby kapłani posługujący wśród młodych mogli pozostawać w tej samej parafii dłużej niż dwa lata.
 - d) W ramach przygotowania do kapłaństwa i formacji permanentnej kapłanów istnieje potrzeba doskonalenia umiejętności w dziedzinie kaznodziejstwa i spowiednictwa oraz w zakresie kompetencji związanych z prowadzeniem małych grup. Godne uwagi jest kształcenie specjalistyczne duszpasterzy posługujących wśród młodych, szczególnie w trybie studiów podyplomowych.

III. DIECEZJALNE DUSZPASTERSTWO MŁODYCH

63. Diecezjalny duszpasterz młodych

- a) Za koordynację diecezjalnego duszpasterstwa młodych odpowiada powołany przez biskupa diecezjalnego diecezjalny duszpasterz młodych.
- b) Diecezjalny duszpasterz młodych kieruje odrębnym referatem w ramach Wydziału Duszpasterskiego Kurii Biskupiej.

64. Diecezjalne Forum Młodych

- a) W celu stworzenia na poziomie diecezjalnym przestrzeni i sposobności do wzajemnego umocnienia się świadectwem wiary, analizy bieżących problemów ludzi młodych, wymiany doświadczeń, sformułowania propozycji duszpasterskich i przygotowania wspólnych działań, należy utworzyć Diecezjalne Forum Młodych.
- b) Forum ma stanowić wsparcie dla diecezjalnego duszpasterza młodych, który będzie odpowiadał za jego organizację i tryb wyboru delegatów.

- c) Forum powinno się składać z delegatów ruchów, wspólnot i organizacji młodzieżowych, którzy będą się spotykali przynajmniej raz w roku.
- d) Forum ma współodpowiadać za przygotowanie programowe i organizacyjne diecezjalnego spotkania młodych w Skrzatuszu.

65. Dekanalni duszpasterze młodych

- a) Parafialnych duszpasterzy młodych powinni wspomagać dekanalni duszpasterze młodych.
- b) Dekanalny duszpasterz młodych powinien zostać wybrany przez dziekana spośród kapłanów, którzy prowadzą duszpasterstwo młodych w parafiach, po konsultacji z kapłanami z dekanatu. O tym wyborze dziekan ma poinformować diecezjalnego duszpasterza młodych.
- c) Dekanalnym duszpasterzem młodych może również zostać kapłan, który – po zgłoszeniu swojej kandydatury – zostanie zaakceptowany przez dziekana, po konsultacji z kapłanami z dekanatu. O tej decyzji dziekan ma poinformować diecezjalnego duszpasterza młodych.
- d) Zaleca się, aby dekanalny duszpasterz młodych powołał w dekanacie zespół roboczy złożony z przedstawicieli katechetów, animatorów, instruktorów, wychowawców i reprezentantów ludzi młodych, którzy pomogą mu realizować różne działania w ramach duszpasterstwa młodych w dekanacie, zwłaszcza cykliczne spotkania modlitewne i rekolekcje szkolne.
- e) W celu koordynowania wszystkich działań dotyczących młodych, diecezjalny duszpasterz młodych powinien organizować systematyczne spotkania z dekanalnymi duszpasterzami młodych, które będą okazją do wymiany doświadczeń i podnoszenia kwalifikacji.

66. Duszpasterstwo akademickie

- a) Odrębną formę posługi stanowi diecezjalne duszpasterstwo akademickie, które obejmuje opieką pastoralną przede wszystkim studiującą młodzież, a także absolwentów studiów i nauczycieli akademickich.
- b) Duszpasterstwo akademickie prowadzone jest w Koszalinie przez diecezjalnego duszpasterza akademickiego oraz w Słupsku i w Pile przez rejonowych duszpasterzy akademickich.
- c) W oparciu o wytyczne Konferencji Episkopatu Polski, należy ustanowić statut diecezjalnego duszpasterstwa akademickiego.

DUCHOWNI

WSTĘP

67. Życie i posługa kapłanów powiązane są ze szczególnymi uwarunkowaniami w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, wśród których należy zwłaszcza zauważyć:
- rozległość terytorialną i związane z nią spore odległości między parafiami,
 - dużą ilość kościołów filialnych, kaplic i punktów odprawiania Mszy,
 - dysproporcje pomiędzy parafiami dotyczące liczby, poziomu życia i zaangażowania religijnego wiernych oraz statusu materialnego poszczególnych wspólnot,
 - przemiany demograficzne związane z emigracją i imigracją, zwłaszcza ludzi młodych.
68. Na kapłanów mają również wpływ procesy zachodzące we współczesnym świecie, a szczególnie postępująca sekularyzacja, przenikanie się świata realnego z wirtualnym i wszechobecna kultura obrazu. Skutkuje to niejednokrotnie zmianą stylu życia i posługi kapłanów, przynosząc z jednej strony zagrożenie skrajnym indywidualizmem i nastawieniem na efektywność, a z drugiej – swego rodzaju korporacjonizmem, tworzącym więzi o charakterze doraźnym, powierzchownym i akcyjnym, zamiast tych duchowych i braterskich.
69. Pomimo tych uwarunkowań i zagrożeń, wielu kapłanów – postępując w zgodzie ze swoim powołaniem i misją – pozostaje w Kościele diecezjalnym świadkami prawdziwie ewangelicznego życia i posługi, dojrzałej duchowości oraz wrażliwości na potrzeby ludzi, doświadczając na drodze swojego osobistego nawrócenia

autentycznej radości Ewangelii napelniającej serca oraz całe życie tych, którzy spotykają się z Jezusem Chrystusem.

I. TOŻSAMOŚĆ, DUCHOWOŚĆ I POSŁUGA KAPŁANÓW

- 70.** Sakrament święceń upodabnia kapłana do Chrystusa – Sługi i Najwyższego Kapłana oraz daje mu udział w Jego zbawczym posłanictwie. Ta nowa tożsamość jest owocem sakramentalnego działania Ducha Świętego. Dlatego kapłan w swojej istocie nie jest urzędnikiem religijnym lub kimś delegowanym przez wspólnotę do funkcji i zadań kościelnych, ale stanowi dar dla Kościoła, który pochodzi z pełni kapłaństwa samego Zbawiciela. Podobieństwo kapłana do Chrystusa jest spotęgowane i uwydatnione także przez celibat, który ma czynić jego życie niepodzielnie oddanym na służbę Kościołowi.
- 71.** Sakramentalny związek z Chrystusem zobowiązuje każdego kapłana do takiego stylu życia, w którym widoczny będzie ów zbawczy rys Jego posługi. W relacji z Chrystusem kapłan zyskuje bowiem nowe spojrzenie na siebie, postrzegając swoje życie już nie w kategoriach samorealizacji, kariery, sukcesu, awansu społecznego bądź zawodowego, gromadzenia dóbr materialnych czy przysparzania sobie zwolenników, ale w perspektywie straty życia z powodu Chrystusa i stawania się żywym narzędziem Boga.
- 72.** Świadome i zaangażowane przeżywanie przez kapłana własnej tożsamości prowadzi go do stałego rozwoju w wymiarze ludzkim, duchowym, intelektualnym i pastoralnym oraz kształtuje w nim specyficzną dla jego powołania i misji duchowość, która wyraża się w pasterskiej trosce o wspólnotę Kościoła na wzór Chrystusa. Każdy kapłan obdarzony jest również osobistymi charyzmatami, które trzeba odpowiednio rozeznaczyć, podporządkować potrzebom

duszpasterskim i włączyć w posługę na rzecz Kościoła diecezjalnego.

- 73.** Duchowość kapłańska domaga się stałego pielęgnowania i powracania do jej źródeł. Pierwszym z nich jest sakrament chrztu. W głębi swojego odniesienia do Chrystusa kapłan jest niezmiennie przede wszystkim chrześcijaninem związanym z Bogiem przez przymierze chrzcielne. Jest on *bratem pośród braci*, zjednoczonym z ludem Bożym w tej samej radości z głoszonej mu Ewangelii, we wspólnym wysiłku modlitwy i postępowania według Ducha, w naśladowaniu jedyne go Mistrza i Pana oraz w trudzie nawrócenia. Życie łaską chrztu chroni go także przed pokusą klerykalizmu. Drugim źródłem duchowości kapłańskiej jest sakrament święceń. Płynąca z niego łaska prowadzi kapłana do świętości osiągniętej w posłudze i przez posługę. Z tej łaski czerpie swoją żywotność miłość pasterska, umiłowanie krzyża i ofiarniczy charakter kapłańskiego życia oraz gorliwość w wypełnianiu codziennych zobowiązań podjętych w dniu święceń prezbiteratu. Należy do nich przede wszystkim wierne i zgodne z intencją Kościoła celebrowanie Eucharystii oraz integralne i dostosowane do *veritas horarum* celebrowanie Liturgii godzin.
- 74.** Kapłan powinien podejmować swoją posługę w duchu misyjnym, czyli być odważnym i kreatywnym w refleksji nad celami, stylem i metodami ewangelizacyjnymi. Ten misyjny dynamizm ma być wolny od przywiązania do poczucia własnego bezpieczeństwa oraz od przyzwyczajenia do istniejących procedur i struktur, które byłyby zaprzeczeniem otwartości Kościoła na każdego człowieka.
- 75.** Wezwanie do ewangelizacji jest przede wszystkim wezwaniem do nawrócenia. W tym kontekście kapłan powinien ożywiać swoją wiarę, nadzieję i miłość do Chrystusa, aby móc Go ofiarować wiernym i wszystkim ludziom jako żywą i zachwycającą Osobę, jako

Tego, który tak bardzo miłuje ludzi, że oddał za nich swoje życie. Właśnie dlatego kapłan – powołany aktem nadprzyrodzonej i darmowej miłości – powinien miłować Kościół tak, jak umiłował go Chrystus, poświęcając mu w duchu misyjnego dynamizmu wszystkie swoje siły i oddawać mu się w miłości pasterskiej aż do ofiarowania swojego życia.

76. Ewangelizacja potrzebuje więc dzisiaj kapłana, który bezwzględnie i w pełni przeżywa tajemnicę Chrystusa i potrafi wypracować nowy styl życia duszpasterskiego, w głębokiej jedności z biskupem i innymi kapłanami oraz w owocnej współpracy z wiernymi świecczymi, szanując i rozwijając różne role, charyzmaty i posługi w Kościele.
77. Istotną posługą każdego kapłana jest głoszenie słowa Bożego. Aby być w swoim nauczaniu wiarygodnym, wezwany jest on do korzystania ze skarbcza Pisma Świętego i Tradycji. W przepowiadaniu kapłan nie może nigdy przesłaniać sobą kerygmatu. Jego życiową misję stanowi bowiem ukazywanie żywego Boga i głębi wiary, a nigdy koncentracja na samym sobie. Kapłan głoszący słowo Boże powinien być zawsze pierwszym adresatem i świadkiem przekazywanej przez siebie prawdy zbawczej.
78. Nieocenioną pomocą dla życia i posługi każdego kapłana – zwłaszcza stojącego wobec różnych wyzwań i trudności – są wszelkie formy modlitwy za kapłanów. Wyrażając głęboką wdzięczność za takie inicjatywy podejmowane w diecezji, a także za dzieła wspierające powołania do kapłaństwa, trzeba je równocześnie podtrzymywać, promować i rozwijać. Wśród nich należy szczególnie wyróżnić Rodzinę Przyjaciół Seminarium Koszalińskiego.

II. PRZYGOTOWANIE DO SAKRAMENTU ŚWIĘCEŃ

79. Powołanie do kapłaństwa jest darem Bożym dla tego, kto jest powołany, a także dla całego Kościoła. Dlatego to właśnie Kościół ponosi odpowiedzialność za narodziny i dojrzewanie powołań do kapłaństwa, zarówno na poziomie diecezjalnym jak i parafialnym. Chociaż pierwszorzędną rolę odgrywa w tej kwestii środowisko rodzinne, to nie mniej ważne pozostaje świadectwo zgodnego z powołaniem życia kapłanów.
80. W związku ze zjawiskiem dotkliwego spadku liczby powołań do kapłaństwa w diecezji, należy podjąć wszelkie możliwe wysiłki zarówno w aspekcie nadprzyrodzonym jak i naturalnym, aby pomóc powołanym rozpoznać głos wzywającego ich Chrystusa i wspierać ich w dojrzałym utożsamieniu się z Jego wolą i posłannictwem. Zaleca się także, aby w działaniach duszpasterskich, zarówno na poziomie diecezjalnym jak i parafialnym, częściej obecna była nie tylko gorliwa modlitwa o powołania, ale i wprost zachęta do wyboru kapłaństwa jako możliwej także dzisiaj drogi do świętości oraz odpowiednia katecheza na ten temat, zwłaszcza podczas rekolekcji parafialnych, czuwań młodzieżowych i przygotowania do bierzmowania. Trzeba przy tym pamiętać, że powołania rodzą się w klimacie wiary, modlitwy i wspólnoty, a ich rozwój ułatwia wychowawcza bliskość, przykład gorliwej służby i jednoznaczne świadectwo życia Ewangelią, zarówno w rodzinach jak i w parafiach. W kwestii powołań należy na nowo docenić rolę sakramentu pokuty i różnych form towarzyszenia duchowego, zwłaszcza w odniesieniu do ludzi młodych.
81. W celu koordynowania działań w ramach duszpasterstwa powołań, biskup diecezjalny może mianować diecezjalnego duszpasterza powołań.

82. Wyższe Seminarium Duchowne

- a) Za przygotowanie kandydatów do sakramentu święceń odpowiedzialne jest Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej w Koszalinie.
- b) Biskup diecezjalny nadaje mu statut i powołuje kierujący nim zarząd.
- c) Szczegółowe kwestie dotyczące formacji określają *Zasady życia seminarijnego*, które są opracowane na podstawie *Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* i dostosowane do sytuacji Kościoła diecezjalnego.
- d) Należy docenić znaczenie i kontynuować prowadzenie tzw. roku propedeutycznego, który ułatwia powołanym przejście ze swojego dotychczasowego życia na etap przygotowania do kapłaństwa.

83. Kapłani powinni roztropnie wprowadzać alumnów we wspólnotę kapłańską poprzez uwrażliwianie na potrzeby poszczególnych kapłanów, przebywanie na plebanii, udział w odpustach i spotkaniach imieninowych itd.

84. Diakonat stały

- a) Święcenia diakonatu – także w formie stałej – posiadają cenny walor teologiczny, który uwydatnia znaczenie służby (diakonii) jako eklezjalnego znaku. Diakonia bowiem nie jest jedynie *etapem przejściowym* na drodze do prezbiteratu, ale należy do rdzenia wszystkich stopni święceń i jest jedną z kluczowych funkcji całego Kościoła.
- b) Zaleca się zatem jak najszersze rozeznanie potrzeby wprowadzenia w diecezji diakonatu stałego. Podstawą tego rozeznania powinien być dokument Konferencji Episkopatu Polski *Wytoczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce* z dnia 9 czerwca 2015 roku, z uwzględnieniem egzystencjalno-praktycznych aspektów życia i posługi diakona stałego oraz warunków i możliwości istniejących w diecezji.

III. WSPÓLNOTA PREZBITERÓW Z BISKUPEM

85. Każdy kapłan – poprzez święcenia prezbiteratu i otrzymany urząd – zostaje złączony ze swoim biskupem i pozostaje z nim w komunii hierarchicznej. Dlatego w duchu posłuszeństwa powinien on zawsze służyć dobru całego Kościoła, podejmując zadania zlecone mu przez biskupa diecezjalnego.
86. W relacji biskup-prezbiter zauważa się potrzebę większego braterstwa lub ojcostwa, aby unikać formalizmu, powierzchowności lub sztucznej kurtuazji oraz stosowania różnych miar w ocenie posługi kapłańskiej.
87. Należy ożywiać ducha synodalności i praktykę kolegalności, zarówno w ramach Rady kapłańskiej i innych diecezjalnych gremiów kapłańskich jak i na poziomie dekanatów i parafii. W tym celu wskazane są m.in. zmiany w statucie Rady kapłańskiej zmierzające do proporcjonalnego powiększenia w niej reprezentacji wikariuszy oraz do poszerzenia zakresu ich partycypacji i współodpowiedzialności. Ważne jest także, aby odważniej wykorzystywać metody pracy zespołowej – również w formie zdalnej – oraz stale umożliwiać szczery i płynny przepływ informacji i opinii w ramach prezbiterium diecezji.
88. Szczególnymi gremiami kapłańskimi są istniejące w diecezji kapituły kanoników. Ich tradycję, skład i funkcjonowanie określają statuty, które należy zaktualizować.
89. Zaleca się, aby dekrety dotyczące zmian personalnych – również w odniesieniu do wikariuszy – były przekazywane kapłanom podczas spotkań z biskupem, zanim jeszcze informacje o tych decyzjach zostaną upublicznione.
90. W kontekście zmian personalnych postuluje się konieczność szczególnie wnikliwego rozeznawania miejsc posługi dla neoprez-

biterów, także poprzez konsultowanie ich z zarządem Wyższego Seminarium Duchownego.

91. Zaleca się, aby podczas wizytacji kanonicznych parafii odbywały się indywidualne rozmowy biskupa z każdym kapłanem posługującym lub mieszkającym w parafii.
92. Obecność kapłanów podczas bierzmowania i wizytacji kanonicznych parafii stanowi wyraz szacunku, zarówno dla urzędu pasterskiego biskupa jak i dla współbraci z dekanatu.
93. Szczególny znak stanowi udział biskupa w pogrzebach kapłanów i ich rodziców, a w razie nieobecności biskupa – udział w nich jego delegata.
94. Postuluje się, aby jeden z biskupów był w sposób ciągły obecny i dyspozycyjny podczas spotkań formacyjnych dla kapłanów.
95. Wskazane jest, aby kapłani mieli możliwość innych form kontaktu, wysłuchania i rozmowy, które określone zostaną przez samych biskupów.

IV. ŻYCIE WSPÓLNE KAPŁANÓW

96. Życie wielu kapłanów – także z powodu uwarunkowań terytorialnych diecezji – naznaczone jest w dużym stopniu doświadczeniem samotności, co może skutkować osłabieniem więzi braterskich między kapłanami. Dlatego wskazane jest pogłębianie eklezjologii *communio*, zarówno na płaszczyźnie duchowości jak i w praktyce życia oraz posługi kapłańskiej. W tym celu każdy kapłan powinien podjąć wszelkie wysiłki, aby odrzucić swoje przeżywanie kapłaństwa w sposób wyizolowany i subiektywistyczny, a dążyć do rozwijania więzi braterskich.
97. Życie wspólne kapłanów powinno obejmować przede wszystkim systematyczne spotkania pastoralne, wspólnotę stołu i wspólną

modlitwę. Zaleca się dbanie o współbraci, szczególnie o najbliższych współpracowników, przede wszystkim poprzez poświęcanie im czasu na rozmowę, wspólny odpoczynek i świętowanie oraz gotowość do pomocy w realizacji obowiązków.

98. Zaleca się, aby w sytuacjach powodujących trudności w relacjach między kapłanami kierowali się oni ewangelicznymi zasadami upomnienia braterskiego oraz stosowali przewidziane przez prawo procedury kanoniczne.
99. Wspólnota kapłańska domaga się także jedności wyrażanej w działaniach duszpasterskich i wymaganiach formułowanych wobec wiernych świeckich. Należy tu jednak unikać skrajności w postaci bezdusznego rygoryzmu lub rezygnacji z wszelkich wymagań wynikających z dyscypliny kościelnej.
100. Dla ożywienia życia wspólnego wskazane jest zarówno promowanie istniejących już w diecezji wspólnot kapłańskich jak i poszukiwanie nowych sposobów sprzyjających rozwojowi życia wspólnego.
101. W celu umacniania więzi kapłańskich zaleca się organizowanie pielgrzymek kapłanów do miejsc świętych.
102. Zaleca się utworzenie na diecezjalnej stronie internetowej bazy kapłańskich kontaktów (telefony, adresy mailowe), dostępnej poprzez indywidualny login i hasło. Mogłaby ona również służyć do przekazywania przez instytucje diecezjalne informacji kierowanych tylko do kapłanów.

V. DUSZPASTERZE PARAFIALNI

103. Każdy duszpasterz, a przede wszystkim proboszcz, jest zobowiązany do formowania wiernych świeckich w taki sposób, aby czuli się oni odpowiedzialni i bezpośrednio zaangażowani w życie

Kościola poprzez różne formy posługi, pomocy – także w wymiarze materialnym – i solidarności, których wspólnota parafialna potrzebuje do pełnienia swojej pasterskiej misji. Zachęcając natomiast laikat do podejmowania aktywności społecznej i politycznej, duszpasterze nie powinni popierać konkretnych partii politycznych ani ingerować w organizację życia społecznego.

104. Należy dokonać aktualizacji i niezbędnych korekt w *Zasadach współżycia proboszcza i wikariusza w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*, czyli tzw. *Ordynacji*, uwzględniając przy tym również zapisy dotyczące współuczestniczenia wikariuszy w utrzymaniu i funkcjonowaniu plebanii.
105. W sytuacji, gdy wikariusz lub inny kapłan zamieszkujący na plebanii pełni także posługę poza parafią (np. w instytucji diecezjalnej), należy szczegółowo opisać jego prawa i obowiązki w dekreście biskupim oraz w umowie zawartej z proboszczem.
106. Należy opracować zasady materialnego uposażenia kapłanów tak, aby ich transparentność na tle dochodów parafialnych nie budziła żadnych wątpliwości.
107. Zaleca się, aby wymiar zatrudnienia kapłana w szkole zasadniczo nie przekraczał etatu, a nawet – jeśli to możliwe – obejmował mniejszą ilość godzin lekcyjnych.
108. Kwestię zastępstw na czas urlopów kapłani rozwiązują przede wszystkim samodzielnie, a w przypadku trudności zwracają się z nią do Kurii Biskupiej.
109. W przypadku choroby lub innych problemów kapłana, sprawa zastąpienia go w pracy duszpasterskiej powinna zostać załatwiona przez dziekana, a w przypadku trudności – przez Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej.

- 110.** Kapłani po ukończeniu 75. roku życia mają obowiązek złożenia na ręce biskupa diecezjalnego pisemnej rezygnacji z urzędu proboszcza. W duchu posłuszeństwa kapłani powinni przyjmować także decyzje biskupa, który – dla słusznych racji – prosi ich o zrzeczenie się urzędu proboszcza przed ukończeniem 75. roku życia.

VI. WSPÓŁPRACA DEKANALNA

- 111.** Dekanat stanowi szczególną przestrzeń zarówno do budowania relacji między kapłanami jak i do podejmowania wspólnych działań duszpasterskich.
- 112.** Należy określić szczegółowy zakres obowiązków dziekanów, wicedziekanów i dekanalnych ojców duchownych.
- 113. Dziekani i wicedziekani**
- a)** Dziekan jest pierwszorzędnym podmiotem rozwiązującym trudne sprawy personalne i duszpasterskie na terenie dekanatu.
 - b)** Dziekan powinien być w braterskim kontakcie ze wszystkimi kapłanami w dekanacie, a także interesować się ich potrzebami oraz troskami duchowymi i materialnymi.
 - c)** Najbliższym współpracownikiem dziekana jest wicedziekan.
 - d)** Na początku kadencji należy zorganizować spotkanie szkoleniowe dla dziekanów i wicedziekanów w celu przypomnienia ich obowiązków.
- 114. Dekanalni ojcowie duchowni**
- a)** Należy ożywić rolę dekanalnego ojca duchownego, którym powinien być doświadczony i kompetentny kapłan.
 - b)** Powinien on jako pierwszy okazywać troskę o współbraci, zwłaszcza tych, którzy pozostają w sytuacjach trudnych lub kryzysowych.
 - c)** Zaleca się, aby raz w roku organizować spotkanie formacyjne dla dekanalnych ojców duchownych.

115. Konferencje dekanalne

- a) Należy przywrócić odpowiednią rangę konferencjom dekanalnym, które powinny pozostać obowiązkowe dla wszystkich kapłanów z dekanatu.
- b) Nie mogą to być spotkania o charakterze prowizorycznym, organizowane w pośpiechu, oparte o skrótowe odczyty, przeżywane bez należytej powagi i szacunku.
- c) Za prowadzenie konferencji – na podstawie materiałów przekazanych z Kurii Biskupiej – odpowiada dziekan, który powinien wykazać się kreatywnością w tym zakresie.
- d) Warto rozważyć formułę, według której osobą prowadzącą taką konferencję byłby – na wniosek dziekana – ktoś spoza dekanatu.

VII. FORMACJA STAŁA KAPŁANÓW

116. Formacja stała kapłanów powinna być ciągła, integralna, wspólnotowa i misyjna, podejmowana z pomocą indywidualnego i wspólnotowego towarzyszenia. Jej szczegółowe zasady określone są w *Dekrecie o zasadach formacji stałej kapłanów w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* z dnia 1 września 2012 roku, który powinien być regularnie aktualizowany.

117. Komisja ds. formacji stałej kapłanów

- a) Za organizację formacji stałej kapłanów odpowiedzialna jest Komisja ds. formacji stałej kapłanów, którą powołuje biskup diecezjalny.
- b) W jej skład powinni wchodzić kapłani nie tylko posiadający kompetencje w zakresie teologii, lecz również odznaczający się zdrową duchowością oraz obdarzeni charyzmatami pastoralnymi i umiejętnością podejmowania krytyczno-konstruktywnych analiz odnośnie aktualnych wyzwań w życiu kapłańskim.

- c) Komisja określa zasady realizowania indywidualnych ścieżek formacji intelektualnej i duchowej: podejmowanie studiów, udział w konferencjach, sympozjach, szkoleniach itp.

118. Rekolekcje kapłańskie

- a) Szczególną wartość i znaczenie ma dla kapłanów coroczny udział w rekolekcjach, na czas których powinni być oni z zasady zwolnieni z obowiązków wynikających z ich codziennej posługi.
- b) Zaleca się wnikliwe rozeznawanie dotyczące doboru rekolekcjonistów i określenie warunków przeżywania rekolekcji poza diecezją.
- c) Zaleca się także, aby co roku jedna tura rekolekcji kapłańskich odbywała się w całkowitym milczeniu, nawet gdyby miało w niej uczestniczyć niewielu kapłanów.

VIII. KAPŁANI W SYTUACJACH SZCZEGÓLNYCH

- 119. Troska o kapłana przeżywającego kłopoty lub trudności domaga się tego, aby – po upewnieniu się o słuszności spostrzeżeń – pamiętać zawsze o zasadach ewangelicznego upomnienia oraz wystrzegać się niezdrowego plotkarstwa i szemrania.
- 120. Postuluje się utworzenie zespołu doradców (specjalista w zakresie duchowości i komunikacji, lekarz, psycholog, terapeuta uzależnień, prawnik), z których rady mógłby korzystać biskup diecezjalny, podejmując decyzje dotyczące kapłanów znajdujących się w sytuacjach trudnych.
- 121. Należy zadbać o to, aby do dyspozycji kapłanów byli odpowiednio uformowani i doświadczeni kierownicy duchowi oraz kompetentni, katolicycy psychologowie i terapeuci, którzy będą im pomagali, przyjmując ich w zaufaniu i gwarantując pełną prywatność oraz zachowanie tajemnicy. W przypadku kapłanów zagrożonych różnymi formami uzależnień lub zdiagnozowanych jako uzależnieni od zachowań lub substancji, zaleca się opracowanie stosow-

nych procedur postępowania profilaktycznego i programów pomocowych.

- 122.** Wszyscy kapłani inkardynowani do diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej obowiązkowo przynależą do Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej (WPK). Jej celem jest właściwe i zgodne z chrześcijańskim poczuciem sprawiedliwości zabezpieczenie potrzeb materialnych kapłanów pełniących posługę w diecezji, zwłaszcza chorych, rencistów i emerytów. Szczegółowe przepisy dotyczące WPK określa jej statut.
- 123.** Należy rozważyć umożliwienie kapłanom przeżycia tzw. roku szabatowego jako okresu duchowej i fizycznej rekonwalescencji. Podczas jego trwania kapłan powinien mieć zagwarantowane ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz – w razie potrzeby – także inne formy wsparcia materialnego. Dobrze, aby – oprócz wypoczynku – kapłan zadbał w tym czasie przede wszystkim o swoją duchowość, a także o własny rozwój intelektualny.
- 124.** Instytucją przeznaczoną do niesienia pomocy kapłanom diecezjalnym, którzy – z powodu podeszłego wieku lub choroby – zostali prawnie przeniesieni w stan spoczynku lub skierowani do niej przez biskupa diecezjalnego, jest Dom Księża Emerytów Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej w Kołobrzegu. Szczegółowe normy zawarte są w jego statucie i regulaminie.
- 125. Kapłani-emeryci**
- a) Zaleca się uregulowanie statusu kapłanów-emerytów, a także powinności diecezji w stosunku do nich, z uwzględnieniem różnorodności ich sytuacji życiowych, stanu zdrowia, miejsca zamieszkania itd.
- b) Zachęca się kapłanów-emerytów, aby – jeśli tylko pozwala im na to stan zdrowia – chętnie angażowali się w pomoc duszpasterską.

- c) W sytuacji, gdy kapłan-emeryt kontynuuje lub podejmuje zamieszkanie na plebanii, powinien zawrzeć z proboszczem umowę, która wymaga potwierdzenia w sytuacji zmiany proboszcza.

126. Testament kapłana

- a) Każdy kapłan jest zobowiązany do sporządzenia testamentu – zgodnego z prawem państwowym oraz zawierającego jasne i konkretne zapisy – i do zdeponowania go w Kancelarii Kurii Biskupiej. Testament należy zmieniać, gdy jego dotychczasowe zapisy tracą swoją aktualność.
- b) Wskazany w testamencie jego wykonawca powinien zadbać o należyte wypełnienie zawartych w nim dyspozycji.
- c) W przypadku braku testamentu, decyzję o miejscu pogrzebu kapłana podejmuje rodzina. Gdyby jednak nie przekazała jej ona władzom kościelnym, miejscem pochówku ma być cmentarz na terenie parafii, w której ostatnio posługiwał lub zamieszkiwał zmarły kapłan.

127. Odejścia z kapłaństwa

- a) Odejście z kapłaństwa jest zawsze dramatem konkretnego człowieka i wspólnoty oraz raną zadaną Kościołowi. Dlatego nigdy nie można odnosić się do takiej sytuacji z obojętnością lub wręcz cichą aprobatą.
- b) Odchodzącym kapłanom należy przypominać, że podjęcie przez nich innych form życia powinno być związane z unikaniem zgorzienia.
- c) Kapłanom zaleca się, aby utrzymywali dyskretny, indywidualny kontakt z tymi, którzy porzucili posługę kapłańską, a w razie konieczności udzielali im potrzebnego wsparcia.

OSOBY KONSEKROWANE

WSTĘP

128. Życie konsekrowane, które znajduje się w samym sercu Kościoła, opiera się na chrzcie i jest trwałą formą całkowitego poświęcenia się Bogu na wzór Chrystusa przez realizowanie we wspólnocie Kościoła rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa.
129. Osoby konsekrowane – zgodnie z własnym charyzmatem – pielęgnują umiłowanie Eucharystii i Liturgii godzin, adoracji eucharystycznej i studium Pisma Świętego, dążąc w ten sposób do pełnego zjednoczenia z Bogiem.
130. Warto podkreślić i docenić ogromny wkład osób konsekrowanych w kształtowanie życia religijnego i społecznego na obecnych terenach diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, zwłaszcza w okresie po drugiej wojnie światowej.
131. W diecezji istnieją aktualnie wszystkie podstawowe formy życia konsekrowanego:
 - męskie zgromadzenia zakonne,
 - żeńskie zgromadzenia zakonne,
 - stowarzyszenia życia apostołskiego,
 - instytuty świeckie,
 - indywidualne formy życia konsekrowanego.
132. Tę różnorodność należy uznać za dar dla Kościoła diecezjalnego i jego bogactwo oraz traktować ją jako dobro wspólne. Jest ona jednocześnie zasobem charyzmatów, którymi dysponuje wspólnota diecezjalna w różnych sytuacjach duszpasterskich.

- 133.** Należy sprzeciwić się dwóm zagrożeniom mogącym paraliżować misję, którą życie konsekrowane ma do spełnienia wobec człowieka wierzącego na jego drodze z Bogiem w Kościele:
- funkcjonalizacja życia konsekrowanego, czyli nastawienie wyłącznie na zaspokajanie potrzeb praktycznych, np. poprzez wykonywanie posługi duszpasterza, kapelana, katechetki lub organistki,
 - traktowanie życia konsekrowanego jako *ciała obcego* w diecezji oraz traktowanie diecezji jako *ciała obcego* we wspólnocie życia konsekrowanego, niesprzyjające budowaniu klimatu zadomowienia, lecz prowadzące do zbyt autonomicznego życia obok siebie.

I. POSŁUGA OSÓB KONSEKROWANYCH

- 134.** Życie konsekrowane ma ogromny potencjał duszpasterski i ewangelizacyjny, którego nie można lekceważyć ani marginalizować. Należy więc poszukiwać różnych sposobów na lepsze i bardziej spójne wykorzystanie wszystkich jego charyzmatów, jednak bez uszczerbku dla stylu życia właściwego dla wspólnoty życia konsekrowanego lub konkretnej osoby konsekrowanej.
- 135.** Jako charyzmat udzielany przez Ducha Świętego i potwierdzany przez Kościół, życie konsekrowane w każdej formie jest posługą. Jej adresatem są wszyscy członkowie Kościoła, a wśród nich przede wszystkim wierni świeccy, jak również osoby niewierzące i poszukujące Boga.
- 136.** Posługa osób konsekrowanych powinna być odpowiedzią na aktualne wyzwania i ludzkie potrzeby. Odczytując znaki czasu, należy zwrócić szczególną uwagę na następujące sprawy:
- potrzeba spotkania ze świadkiem wiary, czyli z kimś rzeczywiście przyjmującym Jezusa Chrystusa jako Pana i Zbawiciela oraz

- przeżywającym swoją wiarę odważnie, jasno, z pomysłem i twórczo, a także potrzeba zadomowienia się w Kościele,
- zagrożenie obojętnością w kwestiach wiary i jej utratą oraz marginalizacją i wykluczeniem społecznym z powodu przynależności do Kościoła i chrześcijańskiego stylu życia, a także marazm, poczucie wyobcowania, tymczasowości i bycia nie u siebie,
 - trudności zarówno w podejmowaniu zobowiązań życiowych (niski poziom powołań do życia kapłańskiego i konsekrowanego oraz wzrastająca ilość związków niesakramentalnych) jak i w wierności zobowiązaniom wynikającym z powołania (rozpadające się małżeństwa, odejścia ze stanu duchownego).
- 137.** W kontekście tych wyzwań należy na nowo dostrzec nie tylko przydatność osób konsekrowanych, ich sprawność duszpasterską i zaangażowanie społeczne, ale przede wszystkim prorocki charakter ich życia adresowany najpierw do ochrzczonych. Dlatego najważniejszym zadaniem osób konsekrowanych jest głoszenie Zmartwychwstałego słowem i postawą poprzez wierność własnemu charyzmatowi i we współpracy z biskupem diecezjalnym. Od osób konsekrowanych oczekuje się wiernego, radykalnego i radosnego życia radami ewangelicznymi, które ma stanowić namacalne, żywe i bliskie świadectwo życia łaską chrztu oraz znak, że również dziś możliwe są wierność, czystość, wolność, hojność, a nawet heroizm.
- 138.** Zaleca się, aby wspólnoty życia konsekrowanego:
- były wsparciem dla kapłanów w ich posłudze i realizowaniu potrzeb duchowych,
 - przyjmowały w swoich domach osoby poszukujące skupienia, wyciszenia i modlitwy,
 - sprawowały niektóre części Liturgii godzin razem z kapłanami i wiernymi świeckimi.

II. WSPÓŁPRACA Z KOŚCIOŁEM DIECEZJALNYM

139. Należy wspierać dalszy rozwój życia konsekrowanego w diecezji oraz otaczać troską powołania żeńskie i męskie.
140. Należy ustanowić w Kurii Biskupiej odrębny Referat ds. Życia Konsekrowanego, którego zadaniem będzie współpraca ze wspólnotami życia konsekrowanego i troska o indywidualne formy życia konsekrowanego.
141. Kościół diecezjalny – we współpracy ze wspólnotami życia konsekrowanego – powinien wspomagać duchowo i materialnie wspólnoty klauzurowe w diecezji.
142. Indywidualne formy życia konsekrowanego posiadają własnego opiekuna, a także swój statut oraz program formacji podstawowej i stałej.
143. Proboszczowie powinni wspierać wspólnoty życia konsekrowanego znajdujące się na terenie parafii.
144. Zaleca się wprowadzanie takich regulacji prawnych, które – z jednej strony – dadzą wspólnotom życia konsekrowanego swobodę działania i życia zgodnego z własnym charyzmatem, a z drugiej – w przypadku konieczności zamknięcia domu wspólnoty – nie narażą Kościoła diecezjalnego na straty duchowe i materialne.
145. Obowiązki powierzane osobom konsekrowanym należy objąć stosownymi umowami, zgodnymi z prawem państwowym. Ich adekwatność i sposób realizacji powinny być weryfikowane podczas wizytacji kanonicznych parafii.
146. Osoby konsekrowane powinny być reprezentowane w strukturach diecezjalnych, dekanalnych i parafialnych.

147. Wspólnoty życia konsekrowanego powinny brać udział w opracowywaniu parafialnych i diecezjalnych programów duszpasterskich oraz kierować się nimi w swoich działaniach.
148. Oczekuje się od osób konsekrowanych uczestnictwa w ważniejszych wydarzeniach diecezjalnych.
149. Należy organizować spotkania dla osób konsekrowanych pochodzących z diecezji, np. z okazji jej jubileuszy.
- 150. Dzień Życia Konsekrowanego**
- a) Dzień Życia Konsekrowanego powinien być obchodzony w święto Ofiarowania Pańskiego (2 lutego) na poziomie parafialnym, czyli w miejscach codziennej obecności i posługi osób konsekrowanych.
- b) Ze względu na specyficzne uwarunkowania diecezji, należy przemyśleć termin jego obchodzenia na poziomie diecezjalnym tak, aby umożliwić udział w nim jak największej liczbie wiernych.
- c) Jego gospodarzami mogłyby się stawać poszczególne wspólnoty życia konsekrowanego w miejscach swojej posługi.
151. Podczas formacji do kapłaństwa należy przewidzieć wykład monograficzny na temat życia konsekrowanego w diecezji oraz spotkania z osobami konsekrowanymi w miejscach ich posługi.
152. W ramach nauczania religii należy poruszać tematy dotyczące życia konsekrowanego i jego form istniejących w diecezji, w tym form indywidualnych, a także instytutów świeckich.
153. W diecezjalnym kalendarzu liturgicznym należy zamieszczać informacje o głównych uroczystościach patronalnych wspólnot życia konsekrowanego istniejących w diecezji.
154. Na diecezjalnej stronie internetowej należy umieścić krótką charakterystykę każdej wspólnoty i indywidualnych form życia konsekrowanego.

LITURGIA

WSTĘP

- 155.** Wśród zadań, które obecnie stoją przed Kościołem, a więc także przed Kościołem koszalińsko-kołobrzeskim, należy wskazać prowadzenie pogłębionej katechezy liturgicznej, która – jako mistagogia – ma na celu przeprowadzanie „od tego, co widzialne, do tego, co niewidzialne, od znaku do tego, co on oznacza, od *sakramentów* do *misteriów*” (*Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1075). Brak takiej katechezy prowadzi przede wszystkim do powierzchownego, a przez to także nieprzynoszącego owoców uczestnictwa w liturgii. Jej brak może również skutkować niewłaściwym rozłożeniem akcentów w celebrowaniu liturgii, aż po odebranie pierwszeństwa Bogu i oddanie go celebrującej wspólnoty lub przewodniczącemu celebracji. Konsekwencją takiego procesu może być nadmierne akcentowanie tego, co ludzkie, i upatrywanie zbawczej skuteczności liturgii w jej *atrakcyjności*, co może z kolei prowadzić do niewierności przepisom oraz do realizowania własnych pomysłów i rozwiązań.
- 156.** Aby zachować wierność Kościołowi w formach sprawowania liturgii oraz jej duchowi, należy nieustannie wracać do przepisów zawartych w poszczególnych księgach liturgicznych, odczytując dokładnie ich treść i odkrywając sens. Trzeba się również wsłuchiwać w aktualne nauczanie Kościoła dotyczące liturgii.
- 157.** Za liturgię w diecezji jest odpowiedzialny biskup diecezjalny, który powinien być wspomagany przez Komisję liturgiczną, Komisję muzyki kościelnej oraz Komisję architektury i sztuki sakralnej. Aby gremia te mogły w sposób aktywny i kompetentny służyć

pomocą biskupowi diecezjalnemu, zaleca się weryfikację ich statutów i działalności.

I. FORMACJA LITURGICZNA

158. W ramach formacji stałej kapłanów należy cyklicznie poruszać tematy dotyczące liturgii, zarówno jej teologii jak i *ars celebrandi*, a także zaznajamiać z aktualnym nauczaniem i przepisami Kościoła w dziedzinie liturgii. W tym zakresie Komisja ds. formacji stałej kapłanów powinna konsultować programy formacyjne z Komisją liturgiczną.
159. Zaleca się, aby formacja liturgiczna osób świeckich i duchownych odnosiła się również do teologii i praktyki muzyki kościelnej.
160. Formacja kandydatów na akolitów, nadzwyczajnych szafarzy udzielania Komunii, lektorów oraz pełniących funkcję lektora odbywa się w Diecezjalnym Studium Formacyjnym dla Świeckich.
161. Akolici, nadzwyczajni szafarze udzielania Komunii oraz ustanowieni lektorzy w ramach formacji permanentnej powinni raz w roku odbyć rekolekcje specjalistyczne organizowane przez Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej.
162. Poza formacją w Diecezjalnym Studium Formacyjnym dla Świeckich, przygotowanie osób pełniących funkcję lektora może się odbywać w dekanatach lub parafiach.
163. W każdym dekanacie należy powołać dekanalnego duszpasterza ministrantów. Jego zadaniem powinno być organizowanie dni skupienia i formacji ministrantów z dekanatu. Podstawę tej formacji stanowi *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*.
164. Chociaż podstawowym warunkiem zaangażowanego udziału w świętych czynnościach jest żywa relacja z Jezusem Chrystusem, to nie bez znaczenia są także różne formy katechezy wprowadza-

jącej w celebrację tajemnic wiary. Zaleca się cykliczne przeprowadzanie w parafiach krótkich katechez liturgicznych wyjaśniających obrzędy oraz dłuższych katechez mistagogicznych pogłębiających zrozumienie liturgii w świetle wydarzeń zbawczych w powiązaniu z życiem chrześcijańskim. Okazją do tego mogą być kazania tematyczne dotyczące liturgii, nabożeństwa tygodniowe (np. nowenna do Matki Bożej Nieustającej Pomocy) i związane z poszczególnymi okresami roku liturgicznego (np. Gorzkie żale) czy miesiącami (majowe, czerwcowe, różańcowe).

- 165.** Zaleca się utworzenie w każdej parafii zespołu liturgicznego, którego zadaniem będzie wspomaganie duszpasterzy w przygotowaniu liturgii i troska o jej poprawne sprawowanie. W skład zespołu powinni wchodzić: duszpasterze, przedstawiciele służby liturgicznej (m.in. akolici, nadzwyczajni szafarze udzielania Komunii, lektorzy, ministranci, organiści) oraz ruchów i wspólnot istniejących w parafii.

II. SAKRAMENTY

A. CHRZEST

- 166.** Sakrament chrztu, który jest pierwszym sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego, należy sprawować według aktualnego wydania *Rytuału rzymskiego*.
- 167.** Dla ukazania związku chrztu z tajemnicą śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, zaleca się udzielanie go podczas Wigilii Paschalnej lub w niedzielę. W wyznaczone niedziele należy udzielać tego sakramentu podczas Mszy z udziałem wspólnoty parafialnej.
- 168.** Podczas celebrowania chrztu należy uwzględnić przewidziane w *Rytuale rzymskim* miejsca sprawowania poszczególnych części

- obrzędu i procesje. *Obrzęd przyjęcia* powinien się odbywać zasadniczo przy drzwiach kościoła, a *liturgia sakramentu* przy chrzcielnicy.
- 169.** Zwyczajnym miejscem udzielania chrztu jest kościół parafialny, w którym powinna znajdować się chrzcielnica. Zaleca się, aby była ona wyposażona w odpowiednie naczynie, aby można w niej było pobłogosławić wodę chrzcielną podczas Wigilii Paschalnej, a następnie tę wodę przechowywać przez okres wielkanocny.
- 170.** Ze względu na coraz częściej spotykaną sytuację odkładania chrztu przez rodziców, podkreśla się, że dzieci w wieku katechizacyjnym powinny być przygotowane do przyjęcia tego sakramentu według zasad podanych w rozdziale V *Obrzędów chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*.
- 171.** Podczas przygotowania osób dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego należy stosować *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*.
- 172.** Dla zapewnienia poprawnego przebiegu przygotowania dorosłych do chrztu, należy utworzyć Diecezjalny ośrodek katechumenalny (*II Polski Synod Plenarny*, s. 200), którego organizacją powinien się zająć kapłan wyznaczony przez biskupa diecezjalnego.
- 173.** Każdy dorosły kandydat do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia powinien być zgłaszany do Diecezjalnego ośrodka katechumenalnego.

B. BIERZMOWANIE

- 174.** Sakrament bierzmowania, który jest drugim sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego, powinien być celebrowany według aktualnego wydania *Pontyfikału rzymskiego*. W katechezie przygotowującej należy ukazywać łączność tego sakramentu z chrztem i Eucharystią.

175. Zaleca się, aby kandydaci zachowywali imię chrzcielne. Przybranie nowego imienia jest możliwe, gdy dotychczasowe nie jest związane z osobą świętego patrona.
176. Zaleca się, aby świadkiem bierzmowania – o ile to możliwe – był któryś z rodziców chrzestnych. Przypomina się, że świadkom bierzmowania stawia się takie same wymagania jak rodzicom chrzestnym. Nie mogą więc nimi być rodzice kandydatów.

C. EUCHARYSTIA

177. Podczas sprawowania Mszy należy unikać wszelkich form indywidualizmu i ściśle zachowywać normy Kościoła dotyczące celebracji Eucharystii.
178. W przypadku konieczności sprawowania Mszy poza miejscem świętym, należy uzyskać zgodę biskupa diecezjalnego. Sytuacje, na które wyraża on ogólną zgodę, powinny zostać podane w odpowiednim rozporządzeniu.
179. Zaleca się, aby w każdym kościele i kaplicy, w których sprawuje się Mszę – oprócz poświęconego lub pobłogosławionego ołtarza – znajdowała się ambona oraz miejsce przewodniczenia wyposażone w krzesło dla przewodniczącego i pulpit. Do obrzędów przypisanych miejscu przewodniczenia nie wolno wykorzystywać ani ołtarza, ani ambony (*Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 310).
180. „Najlepszą katechezą o Eucharystii jest sama Eucharystia dobrze celebrowana” (Benedykt XVI, Adhortacja *Sacramentum caritatis*, nr 64). Dlatego należy zabiegać o to, żeby przynajmniej jedna Msza niedzielna była sprawowana w formie bardziej uroczystej, z udziałem pełnej asysty, użyciem kadzidła i wniesieniem Ewangeliarza.

181. Należy zadbać o to, aby wierni podczas sprawowania Mszy zachowywali właściwe postawy i wykonywali gesty przewidziane w *Ogólnym wprowadzeniu do Mszału rzymskiego*.
182. Zgodnie z przepisami, należy powierzać odpowiednio przygotowanym wiernym świeckim wykonywanie właściwych im funkcji liturgicznych. W każdej parafii powinna być odpowiednia liczba osób pełniących poszczególne funkcje.
183. Celebracja Mszy w małych grupach i wspólnotach powinna się odbywać zgodnie ze *Wskazaniami Episkopatu Polski dotyczącymi liturgii Mszy Świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach*.
184. Ochryczone dzieci wymagają odpowiedniego wprowadzenia do uczestnictwa w Eucharystii przez katechezę i różne formy nabożeństw, a zwłaszcza przez sam udział we Mszy wraz z rodzicami. Dlatego podczas sprawowania Mszy z udziałem dzieci należy stosować obowiązujące przepisy i unikać takiego upraszczania obrzędów, modlitw i śpiewów, którego nie przewidują księgi liturgiczne ani dokumenty Kościoła, a które nie harmonizuje ze świętością sprawowanej Eucharystii.
185. I Komunii należy udzielać dzieciom w okresie wielkanocnym, zwłaszcza w niedziele. Nie wolno jej udzielać podczas Mszy Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek (Kongregacja ds. kultu Bożego i dyscypliny sakramentów, Instrukcja *Redemptionis sacramentum*, nr 87).
186. **Liturgia słowa**
- a) Zaleca się, aby czytania podczas Mszy wykonywali wierni świeccy: kobiety lub mężczyźni. Funkcja lektora nie może być powierzana dzieciom. Dotyczy to również Mszy z udziałem dzieci.

- b) Psalm responsoryjny, który jest proklamacją słowa Bożego, powinien być wykonywany z ambony przez psalterzystę, a nie przez scholę lub chór.
- c) Homilie mogą głosić tylko biskupi, prezbiterzy i diakoni. Zaleca się głoszenie krótkich homilii również w dni powszednie całego roku. Z zasady homilię powinien głosić przewodniczący liturgii. Można ją także zlecić koncelebransowi lub diakonowi pełniącemu posługę podczas Eucharystii. Poza wyjątkowymi sytuacjami (np. rekolekcje parafialne), nie wolno powierzać homilii kapłanowi, który nie koncelebruje Mszy. Nie wolno jej również powierzać osobom, które nie otrzymały święceń (wiernym świeckim, klerykom, osobom konsekrowanym). Odpowiednio przygotowani świeccy mogą być dopuszczeni do przepowiadania poza Mszą, ale tylko za zgodą ordynariusza miejsca, który wydaje ją jednorazowo (*ad actum*).
- d) Modlitwę wiernych rozpoczyna i kończy zawsze przewodniczący Eucharystii, także podczas Mszy koncelebrewanej. Porządek wezwań określa dokładnie *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*. Odczytywanie wezwań nie należy do kapłana. Wygłasza je diakon, lektor lub inny wierny świecki. Można odczytanie wezwań zlecić kilku osobom. Wezwania powinny być nieliczne – co najmniej cztery, a najwyżej sześć – i zwięzłe. Modlitwa wiernych ma obejmować aktualne sprawy Kościoła, świata i miejscowej wspólnoty. Jej przygotowanie – zwłaszcza na niedziele – można zlecić parafialnemu zespołowi liturgicznemu.

187. Liturgia eucharystyczna

- a) Należy wprowadzić zwyczaj przynoszenia przez wiernych darów do ołtarza. W procesji z darami – poza chlebem i winem do sprawowania Eucharystii – można przynosić tylko dary na potrzeby

- ubogich i kościoła. W procesji z darami należy zrezygnować z wszelkich darów symbolicznych.
- b) W Mszach sprawowanych według formularza za zmarłych (np. Msza pogrzebowa, Msza w rocznicę śmierci lub pogrzebu) w Modlitwach eucharystycznych II i III można się posłużyć specjalną formułą za zmarłych, wymieniając ich imiona. W innych przypadkach nie wymienia się zmarłych w Modlitwie eucharystycznej.
- c) Zaleca się, aby Komunii pod obiema postaciami udzielać – poza sytuacjami przewidzianymi w prawie – w Wielki Czwartek i podczas Wigilii Paschalnej. Można jej udzielić również w czasie innych celebracji, jeśli proboszcz lub inny kapłan sprawujący pieczę duszpasterską nad powierzoną mu wspólnotą – po roztroprnym rozważeniu – uzna to za słuszne. Powinien być jednak spełniony warunek o wcześniejszym pouczeniu wiernych na temat znaczenia Komunii pod obiema postaciami. Należy też ściśle przestrzegać zasad dotyczących sposobu jej udzielania i wykluczyć jakiegokolwiek niebezpieczeństwo znieważenia Najświętszego Sakramentu.
- 188.** Ogłoszenia parafialne – podawane po modlitwie po Komunii – powinny być krótkie. Należy się w nich ograniczać do kilku najważniejszych informacji dotyczących całej wspólnoty parafialnej, a pozostałe umieszczać na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej parafii lub w biuletynie parafialnym.
- 189. Adoracja Najświętszego Sakramentu**
- a) Zaleca się praktykę adoracji Najświętszego Sakramentu w ciszy, która powinna odbywać się w każdej parafii przynajmniej raz w miesiącu, np. w pierwszy czwartek. Wskazane jest, aby adoracja eucharystyczna odbywała się częściej, a nawet codziennie, w określonych godzinach, także po wieczornej Mszy.
- b) Wystawienie Najświętszego Sakramentu może się odbywać tylko wtedy, gdy zapewni się udział w nim odpowiedniej liczby wier-

nych. Należy bezwzględnie zadbać o to, aby Najświętszy Sakrament wystawiony do adoracji – nawet na krótki czas – nie pozostawał bez należytego nadzoru i obecności wiernych.

- c) Zaleca się, aby Najświętszy Sakrament wystawiać na ołtarzu przykrytym obrusem i korporałem.
- d) Należy utrzymać praktykę *adoracji wieczystej*, która trwa cały dzień, przez dłuższy czas lub nieustannie. Zwłaszcza w miastach należy zabiegać o choćby jedno miejsce *adoracji wieczystej*.
- e) W każdej parafii należy odprawić wieczystą adorację z wystawieniem Najświętszego Sakramentu w terminie wskazanym w *Kalendarzu liturgicznym diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.

D. SAKRAMENT POKUTY

- 190. Sakrament pokuty należy sprawować zgodnie z zasadami podanymi w księdze *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich* i w *Kodeksie Prawa Kanonicznego*.
- 191. Zaleca się, aby w katechezie parafialnej, np. przed niedzielną Mszą, przypominać teologię i praktykę tego sakramentu.
- 192. Bez słusznej przyczyny spowiedzi nie należy słuchać poza konfesjonalem.
- 193. Z troski o tajemnicę spowiedzi i dla ułatwienia wiernym jej przeżycia, zaleca się umieszczenie w kościołach konfesjonałów zamkniętych wyposażonych tak, aby penitent miał możliwość klęczenia lub siedzenia.
- 194. Należy zadbać o to, aby godziny spowiedzi były dostosowane do możliwości czasowych penitentów.
- 195. Należy starać się o właściwy sposób informowania wiernych o czasie sprawowania sakramentu pokuty: umieszczenie ogłoszenia w widzialnym miejscu, dostępność informacji na stronie inter-

- netowej parafii, unikanie zmian w ustalonym porządku, informowanie o nieobecności spowiednika.
196. Zaleca się takie formowanie wiernych, aby korzystali z sakramentu pokuty poza Mszą. W związku z tym, należy w każdej parafii stworzyć taką możliwość, dając okazję do spowiedzi przed rozpoczęciem Mszy, a w określone dni także w godzinach niezwiązanych bezpośrednio z Mszą.
 197. W katedrze i w głównym kościele w większych miejscowościach należy codziennie zapewnić częstsze i stałe pory sprawowania sakramentu pokuty, także z pomocą kapłanów posługujących duszpastersko w innych kościołach lub kaplicach i pełniących inne zadania.
 198. Zaleca się, aby w mniejszych parafiach duszpasterze zapraszali regularnie, np. co miesiąc lub kwartał, innych kapłanów, aby wierni mieli możliwość wyboru spowiednika.
 199. W zwykłych okolicznościach, ale także w przypadku spowiedzi poza konfesjonalem, a nawet poza kościołem, celebrans powinien zadbać o odpowiedni strój. Zaleca się, aby w czasie sprawowania sakramentu miał na sobie zawsze albę lub komżę i fioletową stulę.
 200. Zaleca się podczas sprawowania sakramentu pokuty stosowanie wszystkich przewidzianych w obrzędzie znaków i formuł. Nie należy pomijać słów przyjęcia penitenta ani uwielbienia Boga na zakończenie obrzędu.
 201. Nigdy nie wolno skracać lub zmieniać formuły rozgrzeszenia.
 202. *Obrzęd pojednania jednego penitenta* przewiduje, że kapłan rozpoczyna wypowiedanie formuły rozgrzeszenia dopiero wtedy, gdy penitent zakończy wypowiedanie słów wyrażających żal za grzechy. Dlatego należy zachować dynamikę obrzędu, który daje penitentowi

możliwość spokojnego wyrażenia żalu i usłyszenia formuły sakramentalnej.

- 203.** Należy wprowadzać w parafiach drugą formę sprawowania sakramentu pokuty, czyli *Obrzęd pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem*, zwłaszcza w czasie rekolekcji w parafiach i ośrodkach rekolekcyjnych oraz w celebracjach właściwych ruchom i wspólnotom formacyjnym.

E. SAKRAMENTY CHORYCH

- 204.** Poprzez katechezę należy prowadzić wiernych do właściwego rozumienia sakramentu namaszczenia chorych tak, aby we właściwych okolicznościach prosili o jego udzielenie. Katecheza taka powinna być głoszona cyklicznie, przynajmniej raz w roku, np. podczas rekolekcji, w Światowym Dniu Chorego lub w innym odpowiednim czasie, w taki sposób, aby dotarła do jak największej liczby osób.
- 205.** Warto utrzymać lub wprowadzić praktykę udzielania sakramentu namaszczenia chorych podczas Mszy sprawowanej w Światowym Dniu Chorego. Należy również przemyśleć możliwość organizowania parafialnego dnia chorego wiosną lub latem, gdy warunki atmosferyczne bardziej sprzyjają przybyciu chorych do kościoła.
- 206.** Należy zachować zwyczaj odwiedzania chorych w pierwsze piątki lub pierwsze soboty miesiąca. Jeśli chory wyraża wolę częstszego niż raz w miesiącu przyjmowania Komunii, należy dać mu taką możliwość. W zanoszeniu Komunii chorym kapłanów powinni wspomagać akolici i nadzwyczajni szafarze udzielania Komunii.
- 207.** Gdy chory przez dłuższy czas nie uczestniczy we Mszy, można mu zaproponować jej sprawowanie w domu.

F. SAKRAMENT MAŁŻEŃSTWA

208. Sakrament małżeństwa należy celebrować według *Rytuału rzymskiego*.
209. Małżeństwo między katolikami powinno być z zasady zawierane podczas Mszy.
210. W przeżywaniu celebracji sakramentu małżeństwa można obecnie zauważyć powierzchowność i przesadne akcentowanie elementów drugorzędnych. Dlatego należy wyraźniej ukazywać teologiczny sens przymierza małżeńskiego i unikać dodawania – choćby w celu przypodobania się narzeczonym i ich gościom – elementów świeckich, czysto zewnętrznych i sprzecznych z duchem liturgii, np. pocałunki lub oklaski.
211. Należy zadbać o dobór odpowiednich śpiewów liturgicznych dostosowanych do obrzędów małżeństwa. Nie wolno podczas celebracji wykorzystywać elementów muzyki świeckiej ani pieśni lub piosenek religijnych, które nie są przeznaczone do liturgii. Dlatego narzeczeni powinni być o tym pouczeni już na początku przygotowań do ceremonii.

III. POGRZEB

212. Pogrzeb powinien być zawsze poprzedzony pełnym troski spotkaniem duszpasterza z bliskimi osoby zmarłej.
213. Zaleca się, aby tam, gdzie jest to możliwe, zachować tę formę pogrzebu, która zawiera Mszę z obecnością w kościele lub kaplicy trumny z ciałem zmarłego. Do tej formy należy zachęcać bliskich zmarłego.
214. Mszę za zmarłego należy odprawiać zawsze, także wtedy, gdy stosuje się drugą lub trzecią formę pogrzebu. Dotyczy to również

sytuacji, kiedy nikt z bliskich zmarłej osoby nie jest na tej Mszy obecny.

215. Uczestnikom Mszy pogrzebowej powinna być zapewniona możliwość spowiedzi.
216. Podczas Mszy pogrzebowej należy zawsze wygłosić homilię.
217. Należy zachować zwyczaj sprawowania Mszy za zmarłego w 30. dniu po jego śmierci.
218. Podczas czuwania przy ciele zmarłego można odmówić część Liturgii godzin za zmarłych. W przypadku pogrzebu osób duchownych i konsekrowanych należy celebrować przynajmniej jutrznię lub nieszpory za zmarłych.
219. Rodzice zawsze mają prawo do pochowania swojego dziecka zmarłego w wyniku poronienia albo tuż po przedwczesnym porodzie. Duszpasterze powinni z wielką delikatnością ich o tym poinformować, udzielając im wszelkiej pomocy. W przypadku takiego pogrzebu, zarówno indywidualnego jak i zbiorowego, należy się posłużyć obrzędem zamieszczonym w *Agendzie liturgicznej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.
220. Pogrzeby dzieci należy odprawiać w szatach koloru białego, stosując formularz Mszy pogrzebowej oraz obrzędy przewidziane w rytuale dla dziecka ochrzczonego lub nieochrzczonego. Nie należy używać określenia *pokropek*, które nie występuje w obrzędach, a wprowadza niepotrzebny zamęt i może sprawiać przykrość rodzicom zmarłego dziecka.
221. W przypadku kremacji zwłok, należy się posługiwać *Dodatkiem do Obrzędów pogrzebu*. Przed kremacją, jeśli nie sprawuje się Mszy z obecnością ciała zmarłego, należy odprawić stację pogrzebu *W kaplicy cmentarnej lub domu przedpogrzebowym*.

IV. BŁOGOSŁAWIENSTWA

222. Zaleca się, aby pogłębiać świadomość znaczenia błogosławieństw w życiu duchowym chrześcijanina, zarówno błogosławienia Boga za otrzymane dary jak i upraszania Jego błogosławieństwa dla osób, miejsc, czasów i przedmiotów, które tworzą ludzką codzienność.
223. W celebrowaniu błogosławieństw należy korzystać z *Obrzędów błogosławieństw dostosowanych do zrywczajów diecezji polskich* lub z *Agendy liturgicznej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.
224. Należy przez odpowiednią katechezę pouczać wiernych świeckich, że na mocy kapłaństwa wspólnego mogą udzielać niektórych błogosławieństw, m.in. związanych z życiem rodzinnym.
225. W parafiach warto ożywiać praktykę obrzędów błogosławieństw, a także rozważyć, które z nich należy zachować, a które zastąpić innymi, bardziej odpowiadającymi sytuacjom i potrzebom parafii lub innej wspólnoty.
226. Upowszechnione w ostatnim czasie błogosławienie dzieci podczas Mszy – w trakcie Komunii lub bezpośrednio po niej – nie ma uzasadnienia teologicznego i – mimo dobrych intencji – może stać się jedynie formą *rozdawania czegoś* dzieciom, które nie mogą przyjąć jeszcze Eucharystii i sposobem na ich *aktywizację*. Dlatego należy zaniechać takiej praktyki, a jeśli jej zmiana byłaby zbyt trudna, to błogosławienie dzieci należy przenieść na czas po rozesłaniu wiernych. Ze względu na kontekst liturgiczny, takiego błogosławieństwa udzielają jedynie biskupi, prezbiterzy lub diakoni. W tym czasie należy więc zaprzestać udzielania błogosławieństwa przez wiernych świeckich.
227. Wprawdzie obrzędy błogosławieństw mają także na celu upraszanie Bożej opieki oraz udaremnianie w świecie władzy złego ducha,

to jednak głoszą prawdę o tym, że stworzenie samo w sobie jest dobre i wzywa człowieka do wychwalania Bożej miłości, której ślady na sobie nosi. Oznacza to, że praktyka tzw. *egzorcyzmowania* przedmiotów, np. soli, oleju, wody, czyli modlitwa o uwolnienie ich od działania złego ducha – poza potwierdzonym przypadkiem opanowania przedmiotu przez złego ducha – jest niezgodna z obecnym nauczaniem Kościoła i obowiązującymi przepisami. Należy zaprzestać takiej praktyki oraz podać wiernym odpowiednie wyjaśnienie w tej sprawie.

V. KULT ŚWIĘTYCH I INNE FORMY POBOŻNOŚCI

- 228.** Należy proponować i rozwijać kult świętych związanych z diecezją, przybliżając ich postaci w nauczaniu, proponując nabożeństwa, modlitwy i śpiewy ku ich czci, zwłaszcza te podane w *Agendzie liturgicznej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.
- 229.** Przy umieszczaniu relikwii przeznaczonych do publicznej czci należy zachować zasady i obrzęd podany w *Agendzie liturgicznej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.
- 230.** Nowe czasy rodzą i będą rodzić nowe formy pobożności. Zmienia się bowiem wrażliwość duchowa człowieka, a sam Duch Święty wciąż na nowo uczy Kościół modlitwy. W ostatnim czasie – ze szczerzej wiary i w dobrej intencji – pojawiają się różnego rodzaju *nowe formy pobożności* o niejasnym znaczeniu teologicznym, np. namaszczenie olejami czy nakładanie rąk. Przed zaproponowaniem wiernym obrzędów i praktyk, które nie mają kościelnej aprobaty, należy zwrócić się każdorazowo do biskupa diecezjalnego z prośbą o zgodę. W odniesieniu do tego rodzaju nowych praktyk biskupowi powinna służyć radą Komisja liturgiczna.

VI. LITURGIA GODZIN

- 231.** Poprzez odpowiednią katechezę należy wprowadzać wiernych w Liturgię godzin, która jest *codzienną modlitwą ludu Bożego*. W modlitwie tej Kościół – duchowni, osoby konsekrowane i wierni świeccy – we właściwy sobie sposób spełniają urząd kapłański Chrystusa i realizują swoje powołanie.
- 232.** Zaleca się praktykowanie przyjętych w wielu parafiach form modlitwy Liturgią godzin, a zwłaszcza tzw. ciemnych jutrzni, czyli godziny czytań połączonej z jutrznią, w Wielki Piątek i Wielką Sobotę oraz nieszporów z obrzędem *lucernarium* rozpoczynających adwent.
- 233.** Należy również zachować i wprowadzać wspólną modlitwę wiernych świeckich i duchownych Liturgią godzin, szczególnie nieszpory sprawowane w niedzielę, w uroczystości lub w inne, wybrane dni tygodnia.
- 234.** Zaleca się wspólne celebrowanie części Liturgii godzin przez wspólnie zamieszkujących kapłanów oraz podczas spotkań kapłańskich w wymiarze diecezjalnym i dekanalnym.

VII. LITURGIA W NADZWYCZAJNEJ FORMIE RYTU RZYMSKIEGO

- 235.** Sprawowanie liturgii w formie nadzwyczajnej powinno się odbywać zgodnie z zasadami ustalonymi w dokumentach Kościoła.
- 236.** Nad organizacją celebracji w nadzwyczajnej formie rytu i nad zachowaniem stosownych przepisów powinien czuwać kapłan wyznaczony przez biskupa diecezjalnego.

VIII. CZAS I PRZESTRZEŃ SAKRALNA

237. Triduum Paschalne

- a) Zaleca się, aby ukazywać Triduum Paschalne jako centralną celebrację roku liturgicznego.
- b) Należy zachęcać wiernych do uczestniczenia w liturgii wszystkich dni Triduum Paschalnego.
- c) Celebrację Wigilii Paschalnej należy rozpocząć po zapadnięciu zmroku, jednak dostatecznie wcześnie, aby zakończyć ją przed świtem.
- d) Aby nie przeszkadzać w modlitwie, błogosławieństwo pokarmów na stół wielkanocny można sprawować poza kościołem, w którym odbywa się adoracja Najświętszego Sakramentu w tzw. grobie Pańskim, np. na placu przykościelnym lub w sali parafialnej.

238. Należy przypominać, że obowiązek uczestnictwa w niedzielnej Mszy spełnia każdy, „kto bierze w niej udział, gdziekolwiek jest odprawiana w obrządku katolickim, bądź w sam dzień świąteczny, bądź też wieczorem dnia poprzedzającego” (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 1248 § 1). Msza celebrowana w tak określonym czasie jest zawsze Mszą niedzieli, niezależnie od wybranego formularza, ilości czytań czy głoszenia homilii. Dotyczy to również Mszy z celebracją sakramentu małżeństwa.

239. Zaleca się, aby kościoły parafialne i kaplice pozostawały otwarte w ciągu dnia, a – w miarę możliwości – także wieczorem, aby dać sposobność modlitwy osobistej wiernym, przy zachowaniu koniecznych zasad bezpieczeństwa.

240. Przy projektowaniu wystroju wnętrza kościoła, zarówno w czasie jego budowy jak i renowacji, konieczne jest uzyskanie opinii Komisji liturgicznej oraz Komisji architektury i sztuki sakralnej.

- 241.** Podczas liturgii należy używać naturalnych świec woskowych lub parafinowych, które spełniają zasadę prawdziwości znaków stosowanych w liturgii. W sposób bezwzględny dotyczy to paschału.
- 242.** Umieszczona przy tabernakulum wieczna lampka, która wskazuje na obecność Jezusa Chrystusa w Najświętszym Sakramencie – zgodnie z tradycją – powinna być podsycana olejem lub woskiem, o ile to możliwe.
- 243.** Przy okolicznościowym dekorowaniu kościołów – także z okazji Mszy ślubnych i Komunii – należy zachować umiar i szlachetną prostotę. Elementy dekoracyjne nie powinny więc rozpraszać ani prowokować uczestników liturgii. Najlepszym elementem dekoracyjnym wewnątrz kościołów są żywe, cięte kwiaty ustawione w umiejętny sposób i w odpowiednim miejscu, raczej nie na ołtarzu. Nie należy używać do dekoracji dodatkowych świec lub innych źródeł światła, rozmieszczanych w różnych miejscach kościoła lub kaplicy, gdyż płonące świece mają podczas liturgii określone zadanie i miejsce. Nie należy również stosować elementów dekoracyjnych obcych liturgii, m.in. banerów i slajdów. Dekoracje okresowe, np. szopka bożonarodzeniowa, powinny być umieszczane poza prezbiterium. W wielkim poście surowość wnętrza kościoła wynikająca z braku dekoracji kwiatowych jest wystarczającym znakiem wskazującym na charakter tego okresu. Wymaga to jednak odpowiedniej katechezy.
- 244.** Należy przemyśleć możliwość organizowania przez Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej specjalnych warsztatów dla osób zajmujących się dekorowaniem kościołów.

IX. MUZYKA KOŚCIELNA

- 245.** Muzyka nie jest oprawą liturgii, lecz integralną częścią celebracji, dzieląc z liturgią jej główny cel, którym jest oddanie chwały Bogu i uświęcenie wiernych.
- 246. Komisja muzyki kościelnej**
- a)** Postuluje się, aby biskup diecezjalny powołał Komisję muzyki kościelnej, która go będzie wspierała w kwestiach dotyczących muzyki kościelnej.
- b)** Komisja ta powinna m.in.: troszczyć się o formację osób zajmujących się animacją muzyki liturgicznej, zajmować się weryfikacją utworów muzycznych do użytku liturgicznego oraz opiniować wnioski dotyczące organizowania koncertów w kościołach. Szczegółowe kompetencje tej komisji określi jej statut.
- 247.** Zaleca się, aby podczas liturgii używać tylko śpiewów zatwierdzonych przez władzę kościelną. Śpiewnikiem liturgicznym zatwierdzonym przez Konferencję Episkopatu Polski jest śpiewnik ks. Jana Siedleckiego (wydanie XLI).
- 248.** Możliwe jest wprowadzanie do liturgii nowych śpiewów, które powinny być wcześniej zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną.
- 249.** Należy popierać działalność i tworzenie chórów kościelnych i scholi liturgicznych, zapewniając im odpowiednią formację muzyczną, liturgiczną i duchową. Celem ich posługi ma być należyte wykonywanie przeznaczonych dla nich części liturgii i troska o to, aby wierni brali czynny udział w śpiewie.
- 250.** Przy organizowaniu koncertów w kościołach zaleca się przestrzeganie wskazań zawartych w *Instrukcji Kongregacji kultu Bożego o koncertach w kościołach* z dnia 5 listopada 1987 roku oraz *Instrukcji Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej* z dnia 14 października

2017 roku. W związku z tym, że kościoły są miejscami poświęconymi, zasadniczo można w nich organizować tylko koncerty muzyki religijnej. Natomiast nigdy nie należy organizować w kościołach koncertów o charakterze wyraźnie rozrywkowym, nawet o wysokich walorach artystycznych.

- 251.** Podczas organizowania w kościołach koncertów ewangelizacyjnych należy zwracać uwagę na poprawność teologiczną tekstów i na styl muzyki, aby nie promować muzyki świeckiej.
- 252.** Zaleca się kontynuowanie działalności Diecezjalnego Studium Organistowskiego. Należy jednak rozważyć potrzebę utworzenia Diecezjalnego Studium Muzyki Kościelnej, które – poza kształceniem organistów – mogłoby się zająć również przygotowaniem psalterzystów, kantorów i dyrygentów chórów kościelnych oraz animacją muzyki kościelnej.
- 253.** Organistami kościelnymi powinny być osoby wierzące i praktykujące oraz posiadające odpowiednie kwalifikacje. Sposób weryfikacji ich przygotowania muzycznego i kompetencji, zakres obowiązków, zasady formacji oraz kwestie dotyczące zatrudnienia powinny być określone w *Regulaminie organistów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.

X. REJESTRACJA I TRANSMISJA CELEBRACJI LITURGICZNYCH

- 254.** Do fotografowania lub filmowania celebracji liturgicznych – zwłaszcza Mszy – powinny być dopuszczane osoby odpowiednio do tego przygotowane, które posiadają świadectwo ukończenia kursu dla fotografów i kamerzystów organizowanego przez Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej. Proboszczom zaleca się

czuwanie nad zachowaniem osób filmujących lub fotografujących, zwłaszcza podczas Mszy ślubnych i Komunii.

- 255.** W związku z transmitowaniem Mszy należy się stosować do aktualnych zaleceń Kościoła i zasad podanych w *Dyrektorium Konferencji Episkopatu Polski w sprawie celebracji Mszy Świętej transmitowanej przez telewizję* z dnia 14 marca 2017 roku.

DUSZPASTERSTWO I NOWA EWANGELIZACJA

WSTĘP

- 256.** Chrystus namaszczony Duchem Świętym i mocą został posłany przez Ojca, aby ogłosić Ewangelię – Dobrą Nowinę o Jego miłości. On sam jest Ewangelią Bożą. Wszystkie elementy tajemnicy Chrystusa – wcielenie, cuda, nauka, powołanie uczniów, męka i zmartwychwstanie, posłanie Dwunastu i obietnica pozostania z nimi aż do skończenia świata – należały do dzieła ewangelizacji. Kościół – jako Mistyczne Ciało Chrystusa – ma również udział w namaszczeniu Duchem Świętym, więc także jest posłany, a nawet zobowiązany, aby podjąć misję Chrystusa, wyruszyć aż po krańce ziemi i dopełnić Jego dzieła ewangelizacji w dziejach świata. W ten sposób Kościół staje się powszechnym sakramentem zbawienia.
- 257.** Zażyłość z Jezusem i przyjęcie w pełni Jego słowa życia w naturalny sposób – jak każde autentyczne doświadczenie dobra, prawdy i piękna – dąży do ekspansji, do pragnienia dzielenia się z innymi. Wyzwolenie, radość i nowość, których Kościół doświadcza w Chrystusie, jednocześnie budzi w sercach uczniów Pańskich wrażliwość wobec tych, którzy ciągle jeszcze poszukują prawdziwej wolności lub doświadczają samotności, pustki i braku sensu życia oraz przygniecenie są różnymi cierpieniami.
- 258.** Ponieważ jednak kulturowy przekaz treści ewangelicznych, dokonywany przez rodzinę oraz tradycje i dziedzictwo narodów, stracił swój dawny dynamizm, pilnym wydaje się poszukiwanie ciągle nowych dróg do przywrócenia entuzjazmu, który – zarówno w warunkach pokoju jak i w czasie prześladowań – motywował Kościół

do głoszenia Ewangelii i do ukazywania światu jej niewyczerpanej świeżości i aktualności.

- 259.** Trzeba uznać, że podstawowe komórki Kościoła, którymi są parafie, w wielu miejscach przeżywają kryzys zarówno wiary jak i poczucia wspólnoty. Diametralnie zmieniło się także podejście do parafii jako terytorium. Pierwszoplanowa zatem jest konieczność ewangelizacji wewnętrznej (*ad intra*). Zasadniczy jest powrót do osobowego przeżywania tajemnicy Chrystusa oraz do budowania komunii – wymiaru relacyjnego. Bez tego procesu trudno bowiem spodziewać się w parafii rozwoju wymiaru misyjnego, a więc obudzenia się pragnienia osób i wspólnot, aby wyjść na zewnątrz (*ad extra*), ku innym. Życie rodzi się z życia, dlatego świadectwo i zapal misyjny mają swoje korzenie w autentycznym doświadczeniu tajemnic wiary, a nie w samej wiedzy religijnej lub w doborze metod ewangelizacyjnych, nie umniejszając ich roli.
- 260.** Należy także pamiętać, że, wychodząc ku światu, trzeba z nim znaleźć wspólny język. Konieczna jest zatem głęboka refleksja teologiczna i socjologiczna oraz pewna kreatywność, aby uczynić orędzie Ewangelii zrozumiałym. Dotyczy to z jednej strony języka przepowiadania, który powinien bardziej przystawać do mentalności, słownictwa i doświadczenia współczesnego człowieka. Z drugiej strony należy bardziej stanowczo włożyć wysiłek w mi-stagogię, której nie da się zastąpić, ponieważ to ona otwiera serca ludzkie na siłę samych misteriów Chrystusa sprawowanych w liturgii. Bez prowadzenia do głęboko przeżywanej liturgii, do czynnego uczestnictwa w niej, Bóg staje się w umysłach ludzkich jedynie ideą, definicją, a ewangelizacja – głoszeniem jednego ze światopoglądów, moralizowaniem lub zwykłym prozelityzmem.
- 261.** Poszukiwanie nowych dróg ewangelizacji zakłada zatem stałe nawrócenie osobiste duszpasterzy i wiernych oraz nawrócenie dusz-

pasterskie wymagające przejścia z duszpasterstwa jedynie zachowawczego do duszpasterstwa zdecydowanie misyjnego. Kościół nie może poprzestać na tym, co było i jest, ponieważ Duch Święty prowadzi go ciągle w głąb tajemnicy planu Ojca objawiającego się w Chrystusie. Zachowując – z mądrością i z zaufaniem do Tradycji – to, co należy do istoty tożsamości i misji Kościoła, potrzeba jednocześnie duszpasterstwa opartego na stylu *bycia w drodze*, ponieważ Ewangelia zawiera także potencjał, którego nie da się przewidzieć lub z góry zaplanować. *Bycie w drodze* wymaga zatem rezygnacji z wygodnego *status quo*, również w dziedzinie metod i stopnia zaangażowania w samo duszpasterstwo.

262. Bycie w drodze zakłada także ponowne odkrycie i docenienie rzeczywistości preewangelizacji, która polega na usunięciu przeszkód i uprzedzeń wobec chrześcijaństwa oraz na próbach oczyszczenia pojęcia Boga. Nie jest to taktyka lub jakiś wstęp do ewangelizacji, lecz pierwszy właściwy krok ku człowiekowi, aby pomóc mu spotkać Chrystusa. Człowiek zawsze pozostaje drogą Kościoła i wszystkich jego działań. W tym kontekście, na preewangelizację składa się zatem:

- stała obecność wśród ludzi – nie zbawia się nikogo *z zewnątrz*; w stałej obecności wyraża się pokora Boga, który zamieszkał wśród ludzi, przyjął ich los, a nawet stał się jednym z nich; Ewangelia jest *zjarnem*, *zaczynem*, a nie przeciąganiem do swojego *getta*,
- świadectwo chrześcijańskiego życia – chrześcijanie są świadkami, którzy nie przedstawiają tezy, ale pokazują życiem, co stało się w nich od momentu, kiedy przyjęli osobowo Chrystusa i jak owocuje życie ludzkie, kiedy zostaje ono wszczepione w życie samego Boga,

- szczerzy dialog – jest on wyrazem cierpliwości Boga, która polega nie tylko na niestrudżonym głoszeniu, tłumaczeniu, ale i na wsluchaniu się w drugiego człowieka; dialog rozbudza szacunek, poszukiwanie i otwartość, zaprasza do wspólnej drogi, pomaga odkryć to, co już łączy,
- bezinteresowna służba – jest ona najgłębszym wyrazem wiary i uwierzytelnieniem prawdziwości Ewangelii; uobecnia ona i czyni *dotykalnym* Chrystusa, który przyszedł nie po to, aby Mu służyło, lecz aby służyć.

I. DUSZPASTERSTWO PARAFIALNE

263. Parafia nadal pozostaje zwyczajnym i głównym miejscem urzędowania się Kościoła oraz zaangażowania duszpasterskiego i ewangelizacyjnego.
264. Duszpasterze i wierni wezwani są do szukania nowych form działań, opartych na bliskości i elastyczności. Zadanie to nie powinno stanowić jakiegось ciężaru do niesienia, ale być konsekwencją własnej wiary i miłości do bliźnich.
265. Należy dołożyć wszelkich starań, aby zachęcać wiernych świeckich do włączania się w grupy duszpasterskie, zespoły i organizacje, w których mogą pogłębiać swoją wiarę i znajdować obszary apostołskiego i ewangelicznego zaangażowania, wynikające z chrztu i coraz bardziej świadomego uczestnictwa w kapłaństwie powszechnym. Powinni czynnie współdziałać w różnych dziedzinach życia parafialnego z proboszczem i prezbiterami wspomagającymi go w duszpasterskiej posłudze, dbając jednocześnie, aby nie zatarła się różnica między ich rolą a rolą duszpasterza, którym jest wyłącznie kapłan.
266. Jako znak czasu należy rozpoznać synodalność, która uwypukla współodpowiedzialność i wspólnotę powołania do świętości,

a zarazem służebne, hierarchiczne uporządkowanie Kościoła i współdziałanie charyzmatów. Jest ona najwłaściwszą drogą do owocnego duszpasterstwa. Jest bowiem nie tylko formą ludzkiej współpracy, ale przede wszystkim wyrazem podążania Kościoła ze Zmartwychwstałym, przeżywaniem Jego obecności i kroczeniem Jego śladami. Sekret *synodalności horyzontalnej* tkwi więc w *synodalności wertykalnej*.

- 267.** Niezbędną przestrzenią dla synodalności w parafii jest rada duszpasterska.
- 268.** Należy również docenić inicjatywy, które umożliwiają zbliżenie się do parafii osób niezrzeszonych, a nawet całkiem oddalonych od Kościoła, np. organizowanie spotkań w formie paneli, katechez itp. lub wydarzeń ukształtowanych na podobieństwo tzw. *dziedzina pogan* lub *dziedzina dialogu*.

A. SAKRAMENTY

269. Wszyscy członkowie Kościoła wszczępieni w Chrystusa przez chrzest pozostają z Nim w jedności poprzez niewidzialne więzy łaski i więzy widzialne, wśród których szczególne znaczenie posiada przynależność do parafii, na której terenie zamieszkują. Współtworząc ją razem z duszpasterzami, mają w niej przystęp do rzeczywistości Kościoła – do słowa Bożego i sakramentów. Dlatego sakramenty powinny być udzielane i przyjmowane w parafii zamieszkania, chyba że poważne racje doradzają coś innego.

270. Chrzest

- a)** Rodzice proszący o sakrament chrztu dla swojego dziecka mają różne doświadczenia wiary i Kościoła. Nie zawsze właściwie rozumieją istotę sakramentu chrztu. Dlatego ich przygotowanie do chrztu powinno przebiegać w atmosferze otwartości i wzajemnego zrozumienia.

- b) Katecheza chrzcielna nie może zawierać tylko i wyłącznie informacji dotyczących przebiegu sakramentu, ale powinna być swego rodzaju katechumenatem, czyli zawierać w sobie kerygmat i prowadzić do pogłębienia relacji rodziców z Bogiem. W tym kontekście zaleca się przygotowanie diecezjalnych materiałów do katechez chrzcielnych, które ujednoliciłyby ten proces w całej diecezji.

271. Bierzmowanie

- a) W obecnych sytuacjach niedostatku formacji wiary w rodzinie okres przygotowania do sakramentu bierzmowania jest właściwym momentem do obudzenia wiary w kandydatach oraz doprowadzenia ich do wyboru Chrystusa jako Pana swojego życia.
- b) Przyjęcie sakramentu bierzmowania jest ważnym wydarzeniem nie tylko dla pojedynczych osób, ale i dla całej parafii. Dlatego tematyka związana z istotą tego sakramentu powinna pojawiać się w przepowiadaniu i wsparciu modlitewnym kandydatów i ich rodzin.
- c) Szczególne znaczenie w przygotowaniu mają spotkania z rodzicami kandydatów i świadkami bierzmowania.
- d) Dorosłym wiernym, którzy z różnych powodów nie przyjęli sakramentu bierzmowania, należy pomóc odpowiednim przygotowaniem, dostosowanym do ich wieku i poziomu wiary.

272. Eucharystia

- a) Szczególne znaczenie dla życia wspólnoty parafialnej ma Eucharystia niedzielna. Dlatego należy ją starannie przygotować i godnie celebrować, z jak największym zaangażowaniem członków wspólnoty parafialnej.
- b) Należy ożywiać i pielęgnować w parafii praktykę jak najczęstszej adoracji Najświętszego Sakramentu.
- c) W ramach przygotowania dzieci do I Komunii należy przede wszystkim zadbać o prowadzenie katechezy dla rodziców, którzy

uformowani w ten sposób będą prowadzić swoje dzieci do żywej wiary.

273. Sakrament pokuty

- a) Sakrament pokuty ma ogromne znaczenie dla życia i rozwoju duchowego. Dlatego duszpasterze powinni chętnie i regularnie sprawować ten sakrament.
- b) Posługa ta wymaga z ich strony roztropności oraz wrażliwości i empatii wobec bardzo zróżnicowanych sytuacji życiowych penitentów.

274. Sakramenty chorych

- a) Duszpasterze powinni wyjaśniać wiernym rolę i znaczenie sakramentu namaszczenia chorych oraz przypominać o konieczności zadbania o posługę sakramentalną wobec osób, które chorują lub są w podeszłym wieku. Należy zadbać o to zarówno w sytuacji, gdy przebywają oni w swoich domach, jak i poza nimi.
- b) Obowiązek zabezpieczenia opieki duszpasterskiej chorym w szpitalach, sanatoriach, ośrodkach opieki społecznej itp. spoczywa na proboszczu parafii, na terenie której takie placówki się znajdują.

275. Sakrament małżeństwa

- a) Istnieje pilna potrzeba budzenia w wiernych świadomości powołania do małżeństwa i rodzicielstwa. Należy również przypominać o wartości i sensie sakramentu małżeństwa.
- b) Przygotowanie do małżeństwa powinno mieć przede wszystkim wymiar ewangelizacyjny.
- c) Czas przygotowania do małżeństwa nie powinien być skracany bez faktycznie istniejących przyczyn.

B. GŁOSZENIE SŁOWA BOŻEGO

276. Głoszenie słowa Bożego wymaga starannego przygotowania. Dlatego musi być poprzedzone modlitwą i medytacją, które pomagają odkrywać jego przesłanie.
277. W głoszeniu słowa Bożego najistotniejsze znaczenie dla wiernych mają: wymiar biblijny (wyjaśnianie fragmentów Pisma Świętego językiem zrozumiałym) i wymiar egzystencjalny (nawiązanie do aktualnej sytuacji życiowej słuchacza). Głoszone słowo Boże ma prowadzić do umocnienia i rozwoju duchowego.

C. DUSZPASTERSTWO MAŁŻEŃSTW I RODZIN

278. Sprawy dotyczące małżeństwa i rodziny stanowią jedno z pierwszorzędných zadań Kościoła.
279. Dzisiejsze duszpasterstwo rodzin powinno prowadzić do wybudzania jak największej rzeszy zaangażowanych w życie Kościoła małżeństw chrześcijańskich, aby one angażowały się w działania ewangelizacyjne i duszpasterskie na rzecz rodziny.
280. Bolesne jest doświadczenie faktu, że brak pogłębionego duszpasterstwa rodzin powoduje brak owocności katechezy dzieci i młodzieży, gdyż usłyszane na katechezie treści nie znajdują potwierdzenia w domu rodzinnym.

D. DUSZPASTERSTWO DZIECI

281. Z powodu słabej wiary rodziców, zanika porządek polegający na tym, że to oni prowadzą swoje dzieci ku wierze. Dlatego dobrze ukształtowane duszpasterstwo dzieci może stać się szansą ewangelizacji całej rodziny. Duszpasterstwo to może proponować różne formy celebracji, odpowiednio dostosowane do wieku dzieci, które powinny prowadzić do pragnienia życia Eucharystią i jej przeżywania.

- 282.** Należy dołożyć wszelkich starań, aby niedzielna Msza z udziałem dzieci była celebrowana w taki sposób, aby poprzez piękno liturgii, gestów i głoszonego słowa Bożego odsłaniać wszystkim, a zwłaszcza dzieciom, tajemnicę Boga żyjącego w Kościele. Warto także zadbać o celebracje tradycyjnie związane z poszczególnymi okresami roku liturgicznego, m.in. roraty, drogi krzyżowe, nabożeństwa różańcowe.
- 283.** Nieodzownym elementem wszystkich dziecięcych grup duszpasterskich jest czynnik wspólnototwórczy. Na płaszczyźnie diecezjalnej każdego roku organizuje się diecezjalny dzień dziecka w Skrzatuszu. Duszpasterze powinni umożliwić dzieciom jak najliczniejsze uczestnictwo w tym wydarzeniu.

E. DUSZPASTERSTWO MŁODYCH

- 284.** Duszpasterstwo młodych wymaga szczególnej troski i zaangażowania. Młodzi ludzie, będąc krytyczni wobec wszelkich instytucji, chcą doświadczać Kościoła jako autentycznej wspólnoty wiary, która dzieli ich sytuację życiową w świetle Ewangelii. Pragną duszpasterstwa bardziej relacyjnego, otwartego na dialog, przyjaznego i bliskiego.
- 285.** Powyższe oczekiwania młodego pokolenia możliwe są do zrealizowania we współczesnym duszpasterstwie poprzez tworzenie wspólnot, które nie tylko gromadzą ich na modlitwie i celebracji, ale również tworzą środowiska wspólnego życia, opartego na przyjaźni i wzajemnych relacjach: wspólne przeżywanie czasu, świętowanie, zabawa itd. Dlatego parafia musi stać się dla młodzieży miejscem przyjaznym, braterskim i otwartym.

F. DUSZPASTERSTWO SENIORÓW

286. Należy dostrzegać i podkreślać rolę osób starszych w rodzinie, na każdym etapie duszpasterstwa parafialnego: od chrztu, poprzez I Komunię, bierzmowanie, sakrament małżeństwa, budzenie powołań do kapłaństwa i życia konsekrowanego oraz wszelkie uroczystości rodzinne i parafialne.
287. Zadaniem, które należy stawiać we wspólnocie parafialnej przed seniorami, są: dzielenie się doświadczeniem życia i mądrością, a także wsparcie rodzin modlitwą i świadectwem wiary.
288. Warto organizować Msze i różne inne formy apostołstwa wśród seniorów.
289. Parafia powinna – szczególnie poprzez zespoły charytatywne – organizować pomoc samotnym seniorom, proponując im różne formy wsparcia.

G. DUSZPASTERSTWO MINISTRANTÓW

290. Duszpasterze powinni dbać o to, aby w kościołach parafialnych i filialnych funkcjonowały i rozwijały się grupy ministrantów, zwłaszcza dziecięce i młodzieżowe, które stanowią naturalne środowisko budzenia powołań kapłańskich.
291. W oparciu o dobre praktyki i tradycje istniejące w diecezji oraz uwzględniając wskazania zawarte w *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej* i w innych dokumentach, należy przygotować instrukcję porządkującą funkcjonowanie duszpasterstwa ministrantów oraz opracować założenia programu ich formacji wraz z odpowiednimi materiałami.
292. Diecezjalny duszpasterz ministrantów – ustanowiony przez biskupa diecezjalnego – powinien koordynować realizację tych wskazań, a także zadbać o powołanie dekanalnych duszpasterzy ministrantów.

H. DUSZPASTERSTWO TURYSTÓW

- 293.** Biorąc pod uwagę położenie geograficzne diecezji, w ramach zwyczajnej posługi duszpasterskiej powinny znaleźć się elementy związane z wolnym czasem i turystyką. W atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie rejonach diecezji – zwłaszcza w pasie nadmorskim – okresowo nasila się ruch turystyczny, a liczba gości niekiedy przewyższa liczbę miejscowych parafian.
- 294.** Duszpasterze w tych rejonach nie powinni ignorować wspomnianego faktu. Ich działania nie mogą ograniczać się do zwyczajnej *obsługi* wierzących katolików (*okresowych parafian*), ale są też szansą ewangelizacji, zwłaszcza wobec osób stojących z dala od Kościoła. W wielu przypadkach czas odpoczynku skłania bowiem człowieka do głębszych refleksji nad swoim życiem.
- 295.** Parafie w rejonach turystycznych powinny zaproponować wypoczywającym szeroką ofertę duszpasterską poprzez kazania, homilie, konferencje i katechezy, a także różnego rodzaju celebacje. Warto zadbać o odpowiednią promocję parafii wśród turystów. Dobrym zwyczajem w okresach ferii i wakacji jest włączanie podczas Mszy i nabożeństw modlitwy w intencji turystów.
- 296.** Należy zadbać także o promocję różnego rodzaju wydarzeń wysokiej kultury w świątyniach, np. koncertów organowych, które poprzez doświadczenie piękna prowadzą człowieka do Boga.
- 297.** Miejscowi mieszkańcy w sezonie turystycznym w większym stopniu obciążeni są pracą przy obsłudze gości i miewają trudności w wykonywaniu zwykłych praktyk religijnych. Niekiedy też muszą konfrontować się ze złymi wzorcami moralnymi ze strony przybyszów. Zatem duszpasterstwo w parafiach związanych z turystyką powinno być skierowane przede wszystkim do stałych mieszkańców, służąc wsparciem, umocnieniem, przygotowując do różnych

sytuacji i problemów związanych z przyjęciem turystów. Parafian należy wesprzeć, przygotowując ich do sezonu turystycznego również poprzez propozycje liturgii w takich godzinach, które umożliwią im uczestnictwo w niej.

298. Należy powołać diecezjalnego duszpasterza turystów.

I. REKOLEKCJE I MISJE

299. Istotnym elementem pracy duszpasterskiej w parafii są rekolekcje i misje. Pozostają one szczególnym czasem pojednania się z Bogiem i karmienia się słowem Bożym, które na nowo pociąga człowieka do Boga i rozpała miłość do Niego.

300. Biorąc pod uwagę kondycję duchową współczesnego człowieka, rekolekcje w parafii należy organizować przynajmniej dwa razy w roku: w adwencie i w wielkim poście. Misje święte natomiast należy odprawiać raz na 10 lat. Program i treść rekolekcji – w miarę możliwości – powinny odpowiadać potrzebom wiernych.

301. Klasyczne formy rekolekcji nie przyciągają już większej liczby parafian. Należy więc głęboko przemyśleć nowy sposób ich głoszenia, poszukując takich form celebracji i przepowiadania, które będą bardziej przemawiały do współczesnego człowieka.

J. WIZYTA DUSZPASTERSKA

302. Sensem wizyty duszpasterskiej, czyli tzw. kolędy, jest: pobłogosławienie domu i rodziny, umocnienie wiary, ożywienie jej więzi z parafią oraz bliższe poznanie problemów parafian. Współcześnie w coraz większym stopniu powinno się uwypuklać również aspekt ewangelizacyjny wizyty duszpasterskiej. Dlatego należy ją zaplanować w taki sposób, aby kapłan mógł pozostać w domu wiernych przez odpowiedni czas.

- 303.** Warte zauważenia jest nowe doświadczenie odwiedzania rodzin – po wcześniejszym, indywidualnym zaproszeniu – nie tylko w okresie tradycyjnie związanym z tzw. kołędą.

K. KANCELARIA PARAFIALNA

- 304.** Cennym miejscem kontaktu duszpasterza z wiernymi jest kancelaria parafialna. Biorąc pod uwagę tempo życia współczesnego człowieka i dystans wielu osób do Kościoła instytucjonalnego, posługa w kancelarii wydaje się być dzisiaj w wielu sytuacjach jedyną szansą na próbę odbudowania relacji z niektórymi wiernymi, której nie wolno zmarnować, zwłaszcza w przypadku nieregularnych lub wymagających cierpliwego przyjęcia trudności ich wiary.
- 305.** Spotkania w kancelarii nie powinny ograniczyć się jedynie do załatwienia spraw administracyjnych, czym często zajmują także ludzie świeccy, którzy w takich sytuacjach są również powołani do ewangelizacji.
- 306.** Duszpasterze nie powinni jednak, korzystając z pomocy osób świeckich, zwalniać się z posługi w kancelarii. Każde spotkanie może się bowiem stać okazją duszpasterską. Dlatego w urządzaniu kancelarii proboszcz powinien brać pod uwagę również potrzebę zachowania intymności, komfortu dla wspólnego poruszania spraw bardziej złożonych. Szczególną delikatnością i wrażliwością należy wykazać się w sytuacjach cierpienia, np. straty bliskich lub różnych zranień doznanych ze strony ludzi Kościoła.

II. DUSZPASTERSTWO DIECEZJALNE

A. DUSZPASTERSTWO RUCHÓW I WSPÓLNOT

- 307.** Dzisiaj, bardziej niż kiedykolwiek, zdaje się być ważne duszpasterstwo międzyparafialne, które może doprowadzać do ożywienia życia parafialnego zwłaszcza tam, gdzie parafia nie prowadzi wspól-

not czy zróżnicowanego duszpasterstwa. W ramach koniecznej współpracy międzyparafialnej istnieje potrzeba, aby wspólnoty funkcjonujące w jednej parafii wspierały parafie, w których takich wspólnot nie ma.

- 308.** Instytucje kościelne, ruchy i wiele form stowarzyszeń działających na terenie diecezji stanowią niezaprzeczalne bogactwo Kościoła, które Duch wzbudza dla ewangelizowania wszystkich środowisk. Wnoszą one nowy zapal ewangelizacyjny, prowokują i uczą szczególnego zapalu do dialogu ze światem, tym samym odnawiając Kościół. Ich członkowie muszą pozostawać jednak w kontakcie z bogatą rzeczywistością miejscowej parafii i włączać się chętnie w prowadzone w niej duszpasterstwo.
- 309.** Należy zauważyć działalność wszystkich ruchów, wspólnot i stowarzyszeń działających na terenie diecezji. Podkreślenia wymaga zróżnicowanie charyzmatów tych grup, które duszpastersko docierają do szerokiego grona wiernych. Dostrzega się, że ta różnorodność jest ich siłą, a nie ich słabością.
- 310.** Żywotność tych grup polega na ciągłym rozeznawaniu w Duchu Świętym nowej, dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości świata i Kościoła. Kościół – jako wspólnota wspólnot – potrzebuje rozwijania się i rodzenia nowych wspólnot, które zgromadzone wokół Eucharystii będą oazami dla wiernych.

B. DUSZPASTERSTWO AKADEMICKIE

- 311.** Duszpasterstwo akademickie wychodzi naprzeciw młodzieży, która znajduje się na progu samodzielności w wierze i w życiu. Często nie jest już otoczona opieką duchową przez nauczanie religii w placówkach oświatowych lub młodzieżowe grupy parafialne, a jeszcze nie jest objęta duszpasterstwem małżeństw i rodzin.

- 312.** Duszpasterstwo akademickie – jako wspólnota – wspiera ich na tym etapie rozwoju, motywując i dodając odwagi w wyznawaniu wiary w swoim środowisku, które obecnie coraz częściej nacechowane jest niechrześcijańskim stylem życia.
- 313.** Chociaż zasadniczym celem duszpasterstwa akademickiego jest posługa duszpasterska wśród studentów i pracowników szkół wyższych oraz troska o zaspokojenie ich potrzeb religijnych, duchowych i sakramentalnych, to jest ono jednocześnie dobrą okazją do zaangażowania ich w Kościół lokalny na poziomie parafialnym, dekanalnym i diecezjalnym.

C. DUSZPASTERSTWO HARCERSTWA I SKAUTINGU

- 314.** Rodzajem duszpasterstwa, który zasługuje na zauważenie i docenienie, zarówno na poziomie diecezjalnym jak i parafialnym – ze względu na swój walor docierania do młodego pokolenia, i za proponowania mu stylu życia w duchu chrześcijańskim – jest posługa wśród harcerskich i skautowych organizacji wychowawczych, które akcentują wartość służby Bogu i Ojczyźnie. Rosnące zainteresowanie ludzi młodych tymi organizacjami stanowi cenną alternatywę zakorzeniania ich w Kościele w sposób odpowiedni dla ich wieku i zainteresowań.
- 315.** Organizacje harcerskie i skautowe skupiające w swoich szeregach dzieci, młodzież i osoby dorosłe – poprzez prace w drużynach, które prowadzą instruktorzy i instruktorki, czyli osoby, które przeszły odpowiednie kursy, znają metodykę harcerską i są gotowe poświęcić swój wolny czas jako wolontariusze – są także ośrodkami formacji religijnej.

D. DUSZPASTERSTWA GRUP ZAWODOWYCH

- 316.** W diecezji istnieje wiele duszpasterstw, które swoim oddziaływaniem obejmują przedstawicieli różnych zawodów i funkcji życia

publicznego. Należy dołożyć wszelkich starań, aby kapelani posługujący w tych duszpasterstwach byli osobami, które z pasją, kompetentnie i efektywnie będą potrafiły służyć wiernym powierzonym ich opiece duszpasterskiej.

- 317.** Opieka nad duszpasterstwami, a także troska o powoływanie duszpasterzy spoczywa na Wydziale Duszpasterskim Kurii Biskupiej.

E. DUSZPASTERSTWO SŁUŻBY ZDROWIA I CHORYCH

- 318.** Odpowiedzialnym za to duszpasterstwo jest diecezjalny duszpasterz służby zdrowia i chorych, który jest powoływany przez biskupa diecezjalnego. Zaleca się także, aby kapelani szpitali, hospicjów, domów pomocy społecznej itp. byli powoływani stosownymi dekretami przez biskupa diecezjalnego.
- 319.** Duszpasterstwo służby zdrowia zajmuje się formacją intelektualną i duchową personelu medycznego, czyli lekarzy, pielęgniarek, farmaceutów, diagnostów laboratoryjnych, fizjoterapeutów oraz personelu pomocniczego, w duchu bioetyki katolickiej i nauczania Kościoła o powszechnym powołaniu do świętości.
- 320.** W tym celu zaleca się organizowanie rekolekcji, dni skupienia, konferencji tematycznych, sympozjów, webinarów, pielgrzymek, spotkań – zwłaszcza przy okazji wspomnień świętych patronów.
- 321.** Zaleca się tworzenie interdyscyplinarnych zespołów opieki duszpasterskiej dla poszczególnych placówek leczniczych i opiekuńczych, które będą pomocą dla kapelanów. W skład zespołów mogą wchodzić: kapelan, nadzwyczajni szafarze udzielania Komunii, przedstawiciele personelu medycznego i wolontariusze.
- 322.** Zaleca się aktualizację statusu kapelana szpitalnego, określenie zasad wzajemnego funkcjonowania kapelana i parafii, form posługi i jego zaangażowania duszpasterskiego.

- 323.** Zachęca się kapelanów do podejmowania dalszej formacji intelektualnej i duchowej, zwłaszcza ukierunkowanej na posługę chorym i cierpiącym: studia, kursy, rekolekcje itp.
- 324.** Duszpasterstwo chorych obejmuje opieką formacyjną osoby chore pozostające w szpitalach, hospicjach, domach pomocy społecznej oraz w swoich domach rodzinnych.
- 325.** Zaleca się organizowanie dla osób chorych diecezjalnych rekolekcji, dni skupienia i innych form troski o duchowość człowieka chorego.
- 326.** Na poziomie dekanatów i parafii należy promować tworzenie wspólnot i stowarzyszeń dla ludzi chorych i niepełnosprawnych.

F. DUSZPASTERSTWO OSÓB POTRZEBUJĄCYCH SZCZEGÓLNEJ POMOCY I WSPARCIA

- 327.** Potrzebna jest posługa miłości i pomocy osobom nieprzystosowanym lub niedostosowanym społecznie, uzależnionym, zagubionym i zranionym oraz znajdującym się na peryferiach współczesnego świata.
- 328.** Duszpasterstwo to niezaprzeczalnie powinno opierać się na współpracy ze specjalistami z dziedzin związanych z udzielaniem wsparcia i pomocy.
- 329.** Dynamicznie rozwijającą się formą wsparcia i towarzyszenia są dzieła Stowarzyszenia *Dom Miłosierdzia* oraz posługa związanych z nim wspólnot Sióstr i Braci Miłosiernego Pana. Stowarzyszenie to wszechstronnie zajmuje się ludźmi ubogimi materialnie i potrzebującymi pomocy duchowej. Jego domy są żywym świadectwem ewangelicznej miłości, oddziałującym na cały region, zarówno w wymiarze kościelnym jak i społecznym.
- 330.** W wymiarze posługi miłosierdzia należy podkreślić także wkład włoskiej wspólnoty *Cenacolo*, która zajmuje się pomocą osobom

uzależnionym. Modlitwa, praca, przyjaźń i doświadczenie Bożej Opatrzności, które w codzienności stanowią filary tej wspólnoty życia, ciągle przynoszą owoce uzdrowienia, zarówno młodych ludzi pogubionych życiowo jak i ich rodzin, które także włączone są w proces wychodzenia ich członków z nałogów.

- 331.** Kolejną formą wspomnianego duszpasterstwa jest posługa w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, w więzieniach i ośrodkach odosobnienia, gdzie potrzeba szczególnego duchowego wsparcia i pomocy.
- 332.** Troską i fachowym wsparciem – już od spotkania w kancelarii parafialnej – należy otoczyć rodziców po stracie dziecka (w wyniku poronienia, choroby, wypadku, samobójstwa, zabójstwa). W diecezji organizowane są corocznie rekolekcje dla rodziców po stracie dziecka. Ważne, aby w parafiach była przekazywana rodzicom w żałobie informacja o tej formie pomocy. Zaleca się wprowadzenie w parafiach obchodów Dnia Dziecka Utraconego dnia 15 października.
- 333.** Profesjonalną troską duszpasterską należy otoczyć osoby, które doświadczyły przemocy seksualnej, psychicznej i fizycznej, również ze strony osób duchownych, konsekrowanych lub świeckich działających z ramienia Kościoła. Te trudne doświadczenia, zarówno dla osób poszkodowanych jak i dla ich bliskich, mogą często wywoływać u nich kryzys wiary. Dlatego powinny być organizowane w diecezji specjalistyczne rekolekcje zamknięte adresowane do ofiar przemocy. Należy także odpowiednio przeszkolić osoby do prowadzenia rozmów z osobami zgłaszającymi się jako poszkodowane, aby były potraktowane w sposób godny, pełen szacunku, empatii i ze zrozumieniem. W parafiach powinny być przestrzegane zalecenia kościelne dotyczące modlitwy i pokuty za osoby poszkodowane.

334. Należy otoczyć fachową opieką duszpasterską osoby przeżywające trudności z tożsamością płciową i orientacją seksualną oraz ich rodziny, zwłaszcza przez przygotowanie duszpasterzy do pomocy tym osobom na ich drodze wiary.

G. DUSZPASTERSTWO OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN

335. Duszpasterstwo osób uzależnionych i ich rodzin powinno być oparte na rozwijaniu cnót kardynalnych: roztropności, sprawiedliwości, męstwa, a przede wszystkim umiarkowania, aby ludzie przez liczne uzależnienia nie krzywdzili siebie i innych.

336. W duszpasterstwie osób uzależnionych i ich rodzin należy dowartościować działalność informacyjną, która ma charakter profilaktyczny, a także pomaga w zmianie błędnych sposobów myślenia i opinii na temat zagrożenia, które niesie za sobą używanie m.in. alkoholu, nikotyny i narkotyków. W sposób pozytywny pozwala również na propagowanie cnoty trzeźwości.

337. Koordynacją działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin w diecezji zajmuje się wyznaczony przez biskupa diecezjalnego diecezjalny duszpasterz osób uzależnionych i ich rodzin.

H. SANKTUARIA I DUSZPASTERSTWO PIELGRZYMKOWE

338. Współczesnemu człowiekowi potrzebne są miejsca, w których zatrzyma się w refleksji i zadumie nad swoim życiem oraz głębiej doświadczy osobistego spotkania z Bogiem. Takimi miejscami są sanktuaria. Diecezja szczyci się dwoma sanktuariami maryjnymi o bogatej tradycji i historii: Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu i Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej na Górze Chełmskiej w Koszalinie, a także Sanktuarium św. Józefa w Słupsku.

339. Pozytywnym i ważnym doświadczeniem członków wspólnot parafialnych jest gromadzenie się wiernych w sanktuariach przy okazji różnych wydarzeń diecezjalnych. Wtedy to pielgrzymi, przeży-

- wając spotkanie w wielkiej wspólnocie wiernych, odkrywają znaczenie bycia razem w jednym Kościele.
- 340.** Promowanie idei pielgrzymowania grupowego i indywidualnego jako formy odnowy życia duchowego powinno się odbywać w ramach duszpasterstwa parafialnego, a także w mediach diecezjalnych i na parafialnych stronach internetowych.
- 341.** Pielgrzymowanie do sanktuariów warto również rozpowszechniać w ramach rekolekcji szkolnych, a także jako wycieczki, dni skupienia organizowane dla różnych grup parafialnych, zawodowych lub środowiskowych. Nie bez znaczenia jest promocja sanktuariów poprzez foldery, plakaty, radio, internet, prasę – także parafialną – ze wskazaniem terminy odpustów, godzin otwarcia sanktuarium i informacjami dotyczącymi bazy noclegowej i gastronomicznej.
- 342.** Należy dołożyć wszelkich starań, aby kontynuować i rozwijać: pielgrzymki pieszą i rowerową na Jasną Górę, *Pielgrzymkę Miłosierdzia*, pieszą pielgrzymkę promienistą na Górę Chełmską, pieszą *Pielgrzymkę Świętych Gór*, pieszą pielgrzymkę z Miastka do Sianowa.
- 343.** Zachęca się, aby koordynatorzy tych pielgrzymek, w konsultacji z Wydziałem Duszpasterskim Kurii Biskupiej, corocznie ustalali temat pielgrzymowania, aby był on jednolity dla poszczególnych pielgrzymek, nie pomijając jednak specyfiki każdej z nich.
- 344.** Wskazane jest promowanie idei pielgrzymowania i powiązywanie wiernych z konkretną pielgrzymką przez cały rok duszpasterski poprzez spotkania, celebracje liturgiczne czy wspólne przeżywanie różnych uroczystości.
- 345.** Coraz większą popularność zyskuje *pielgrzymowanie drogami św. Jakuba*, które pomagają również pogłębiać życie duchowe i umacniać wiarę. Dlatego należy promować Pomorską Drogę św. Jakuba,

która przebiega przez teren diecezji. W tym celu warto powołać koordynatora pielgrzymek odbywających się tym szlakiem.

- 346.** Cenną inicjatywę stanowią również wyjazdy turystyczne, które mogą przybierać formę turystyki religijnej, zwłaszcza gdy towarzyszy im kapłan. Jest to też sposób aktywizacji apostołskiej katolików świeckich i droga do integracji lokalnej wspólnoty. Przy organizacji wymienionych wyjazdów należy pamiętać o stosowaniu się do aktualnie obowiązującego prawa państwowego. Dobrym zwyczajem jest przygotowanie planu pielgrzymkowego (turystyki religijnej) na kolejne lata, np. pielgrzymek do sanktuariów i świętych miejsc, pielgrzymek dla grup stanowych i wiekowych (np. dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów) w formach autobusowych, pieszych, rowerowych itd.

I. WYDARZENIA EWANGELIZACYJNE

- 347.** Szczególną formą ewangelizacji są wydarzenia okolicznościowe. W dużej mierze stanowią inicjatywy zaangażowanych w życie Kościoła wiernych świeckich, którzy widzą w nich szansę na ożywienie wspólnotowego przeżywania wiary. W związku z tym, sama ich organizacja pomaga wiernym odkryć ich miejsce we wspólnocie Kościoła. Należą do nich:

- w wymiarze parafialnym i dekanalnym: *Orszaki Trzech Króli, Noc Świętych* organizowane przy okazji wigilii uroczystości Wszystkich Świętych, marsze dla życia i rodziny, odpusty i festyny parafialne,
- w wymiarze diecezjalnym: dzień dziecka w Skrzatuszu, pielgrzymka osób niepełnosprawnych do Skrzatusza, pielgrzymka rodzin na Górę Chelmską, pielgrzymki trzeźwościowe, diecezjalny odpust i diecezjalne spotkanie młodych w Skrzatuszu.

- 348.** Należy podkreślić istnienie na terenie diecezji Szkół Nowej Ewangelizacji, które wspierają duszpasterzy w parafiach, podejmując

wiele cennych inicjatyw i organizując wydarzenia duszpasterskie. Ośrodki szkół w Koszalinie i Słupsku prowadzą kursy ewangelizacyjne, organizują sympozja i inne akcje ożywiające ducha ewangelizacyjnego.

- 349.** Należy z duszpasterską troską wspierać w parafiach wspólnoty, które z nową gorliwością i nowymi metodami głoszą Ewangelię, zarówno w świątyniach jak i poza nimi, a szczególnie tam, gdzie duszpasterstwo sakramentalne już nie dociera.
- 350.** Dostrzeżenia i podtrzymania wymagają inicjatywy prowadzone już w diecezji: Ewangelizacja nadmorska, Ewangelizacja miast, Ewangelizacja wioskowa, Karawana Bożego Miłosierdzia, Przystań z Jezusem. Spośród wielu akcji warto także podkreślić rekolekcje i kursy ewangelizacyjne, które pozostają istotną i podstawową formą głoszenia i formacji, oraz spotkania rekolekcyjne na halach widowiskowo-sportowych dla młodzieży i dorosłych, rekolekcje internetowe, ewangelizacje uliczne, koncerty i konferencje.

J. OŚRODKI FORMACYJNE

- 351.** Należy zauważyć, że parafia jest głównym miejscem formacji osób świeckich. Funkcje wspomagające prowadzone w niej działania duszpasterskie pełnią diecezjalne ośrodki formacyjne i Diecezjalne Studium Formacyjne dla Świeckich. Istotną rolę odgrywają tradycyjne rekolekcje zamknięte i tematyczne oraz inne spotkania o charakterze szkoleniowym i formacyjnym. Dlatego w parafii warto zadbać o to, aby informować o różnych formach spotkań i zachęcać do uczestnictwa w nich.

KATECHEZA

WSTĘP

- 352.** Katechizacja wpisana jest organicznie w misję Kościoła, stanowiąc istotny element ewangelizacji. Chociaż rola i formy katechezy podlegały pewnym zmianom, to można stwierdzić, że nie ma Kościoła bez katechezy.
- 353.** Papież Franciszek przypomina, że w katechezie fundamentalną rolę odgrywa pierwsze przepowiadanie lub *kerygma*, która powinna zajmować centralne miejsce w każdej próbie odnowy Kościoła. Z ust katechety powinno zawsze rozbrzmiewać pierwsze orędzie: „Jezus Chrystus cię kocha, dał swoje życie, aby cię zbawić, a teraz jest żywy u twego boku codziennie, aby cię oświecić, umocnić i wyzwolić” (Franciszek, Adhortacja *Evangelii gaudium*, nr 164). Kerygmat stanowi zatem główne orędzie, do którego trzeba wciąż powracać i słuchać go na różne sposoby oraz stale głosić podczas katechezy w jej różnych formach i na wszystkich etapach.
- 354.** Istotną rolę stanowi odczytywanie współczesnego kontekstu katechetycznego. Postępująca sekularyzacja społeczeństw, coraz większy relatywizm i indywidualizm, a także coraz szerzej obecna w życiu ludzi kultura cyfrowa to tylko niektóre ze zjawisk wpływających na konieczność odnowy katechetycznej, ale także na potrzebę zintensyfikowania wysiłków katechetycznych w tradycyjnie rozumianych środowiskach wychowawczych, a więc w domu, parafii i placówce oświatowej, a także w nowym środowisku, którym są media, zwłaszcza te wirtualne.
- 355.** Ważnym kontekstem katechetycznym jest również wymiar lokalnego środowiska, związany ze specyfiką diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, bardzo rozległej terytorialnie, położonej na częś-

ciach terenów trzech województw, z dużą ilością małych miejscowości, także niedużych szkół, z których wiele zlikwidowano. W posługę katechetyczną w diecezji zaangażowanych jest około 600 nauczycieli religii: kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich.

I. ORGANIZACJA KATECHEZY W DIECEZJI

- 356.** Kształtowanie katechezy w diecezji – z woli biskupa diecezjalnego – należy do Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej, za który odpowiedzialny jest jego dyrektor.
- 357.** Do głównych zadań Wydziału Katechetycznego należy ocena sytuacji, w których głoszone ma być słowo Boże, koordynowanie działań katechetycznych z innymi obszarami duszpasterskimi, wspieranie katechetów pełniących swoją posługę w zróżnicowanych przestrzeniach głoszenia słowa oraz współpraca z organizacjami społecznymi i instytucjami państwowymi.
- 358.** Wydział Katechetyczny wspierany jest w swoich działaniach przez diecezjalnych i dekanalnych wizytatorów katechetycznych oraz doradców metodycznych i konsultantów.
- 359.** Zaleca się powołanie Diecezjalnej rady katechetycznej, która byłaby ciałem opiniującym i doradczym w organizacji katechezy w diecezji. W jej skład powinni wchodzić katecheci – przedstawiciele wszystkich środowisk realizujących katechezę. Jej ustanowienie powinno nastąpić na mocy decyzji biskupa diecezjalnego, po wcześniejszym opracowaniu jej statutu.

II. PARAFIA JAKO WSPÓLNOTA KATECHIZUJĄCA

- 360.** Podstawowym miejscem katechezy, a zarazem jej podmiotem, jest parafia. Tworząca ją wspólnota – pod przewodnictwem probo-

szcza – inspiruje i ukierunkowuje realizację posługi katechetycznej, a także towarzyszy odkrywaniu nowych powołań do głoszenia słowa.

- 361.** Obecnie – ze względu na tendencje sekularyzacyjne, liczne rezygnacje z udziału w nauczaniu religii, brak odpowiedniej formacji religijnej w rodzinach, a także niewystarczające i zbyt mało angażujące wewnętrznie praktykowanie wiary – na każdym etapie katechizacji konieczne jest ciągle powracanie do podstawowych treści katechetycznych (*kerygmatu*), bez zakładania, że są one oczywiste i już wcześniej przyjęte.
- 362.** Odpowiedzialność za organizację katechezy, zarówno jeśli chodzi o katechezę parafialną jak i nauczanie religii w placówkach oświatowych, spoczywa na proboszczu. Jest on wspierany przez kapłanów, osoby konsekrowane i wiernych świeckich zaangażowanych w dzieło katechizacji.
- 363.** Adresatami katechezy w parafii są – znajdujące się w różnych sytuacjach wiary i kontekstach kulturowych – osoby dorosłe, dzieci i młodzież. Rozeznanie grup adresatów, określenie ich potrzeb w drodze ku dojrzałości wiary oraz indywidualizacja aspektów kierowanego do nich słowa Bożego jawi się jako jedno z najważniejszych zadań katechizacji.
- 364.** Należy dążyć do odnowienia i rozszerzenia oferty katechezy parafialnej, doceniając i wskazując na dobre przykłady w tej kwestii. Zwracając szczególną uwagę na katechezę przygotowującą do sakramentów, należy dokładać wszelkich starań w poszukiwaniu nowych form działalności katechetycznej wykraczającej poza ten obszar.

III. TOŻSAMOŚĆ I FORMACJA KATECHETÓW

- 365.** Katecheta – uczeń Chrystusa jest posłanym przez Kościół głosi-
cielem słowa Bożego, który uczestniczy we właściwy dla siebie
sposób w realizacji misji zbawczej Kościoła. Uczestnictwo to roz-
poczyna się od rozpoznania przez osobę ochrzczonej powołania
do udziału w prorockiej misji Kościoła, które zostaje potwier-
dzone przez proboszcza parafii. Zaangażowanie katechetyczne
dokonuje się zarówno w środowisku parafialnym jak i poprzez na-
uczanie religii w placówkach oświatowych.
- 366.** Podstawowym warunkiem pełnienia posługi katechetycznej – nie-
zależnie od środowiska jej realizacji – jest prowadzenie życia we-
dług wskazań Ewangelii oraz posiadanie odpowiednich predyspo-
zycji pedagogicznych.
- 367.** Katecheza realizowana jest w parafii przez katechetów i animato-
rów katechezy parafialnej, którzy pełnią swoją posługę na mocy
posłania i błogosławieństwa biskupa diecezjalnego. W wyjątko-
wych przypadkach, katecheta pełniący posługę w parafii może być
posłany przez proboszcza. Z nadzieją należy patrzeć na próbę do-
wartościowania i doprecyzowania posługi katechisty. Zapowia-
dane dokumenty Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu
Polski powinny stać się inspiracją do odczytania powołania kate-
chisty w warunkach diecezji.
- 368.** Katecheci pełniący posługę w diecezji zobowiązani są do uczest-
nictwa w stałej formacji duchowej i intelektualnej organizowanej
przez Wydział Katechetyczny Kurii Biskupiej.
- 369.** Zasady stałej formacji nauczycieli religii określa szczegółowo re-
gulamin przygotowany przez Wydział Katechetyczny. Do obo-
wiązkowych wydarzeń formacyjnych należą m.in. rekolekcje,

konferencje rejonowe, spotkania dekanalne i parafialne oraz inne formy doskonalenia zawodowego.

- 370.** Za formację stałą animatorów katechezy parafialnej, której szczególne zasady określa Wydział Katechetyczny, odpowiedzialny jest proboszcz.

IV. NAUCZANIE RELIGII

- 371.** Placówki oświatowe, m.in. szkoły i przedszkola, są istotnymi miejscami pełnienia przez Kościół posługi słowa, którą w jego imieniu realizują katecheci-nauczyciele religii.
- 372.** Należy przypominać chrześcijańskim rodzicom o obowiązku formacji wiary ich dzieci, również poprzez nauczanie religii w placówkach oświatowych. Obowiązek ten wiąże się także z potrzebą zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiedniego kształtu tego nauczania oraz krytycznego spojrzenia na obecne wysiłki katechetyczne i zdolności do korekty podejmowanych działań, we współpracy z rodzicami.
- 373.** Katechetę-nauczyciela religii powołuje – na wniosek proboszcza – biskup diecezjalny, udzielając mu misji kanonicznej i kierując go do konkretnej placówki oświatowej. Proboszczowie powinni w roztropny sposób wskazywać kandydatów, uwzględniając ich zdolności i predyspozycje właściwe dla poszczególnych etapów edukacyjnych.
- 374.** Skierowany przez biskupa diecezjalnego katecheta-nauczyciel religii, zarówno kapłan jak i osoba świecka, zostaje zatrudniony przez dyrektora placówki oświatowej, zgodnie z obowiązującym prawem. Osoby konsekrowane – kierowane przez swoich przełożonych do pracy katechetycznej w diecezji – zatrudniane są z zachowaniem

- waniem kompetencji należnych biskupowi diecezjalnemu i proboszczowi.
- 375.** W uzasadnionej sytuacji, biskup diecezjalny ma prawo cofnąć katechecie-nauczycielowi religii skierowanie, co jest równoznaczne z utratą prawa do nauczania religii w danej placówce. Cofnięcie to powinno być poprzedzone pisemnym upomnieniem skierowanym przez proboszcza do katechety i podanym do wiadomości biskupa diecezjalnego.
- 376.** Katecheta-nauczyciel religii zobowiązany jest podporządkować się aktualnemu prawu oświatowemu, z zachowaniem kompetencji merytorycznych zagwarantowanych przez *Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską* (art. 12.4).
- 377.** Zadaniem katechety-nauczyciela religii jest realizacja programu nauczania religii wskazanego przez biskupa diecezjalnego.
- 378.** Katecheta-nauczyciel religii, pełniąc swoje posłannictwo, wpisuje się w szerszy kontekst realizacji misji głoszenia słowa przez wspólnotę parafialną i nie może ograniczać swojej posługi jedynie do przestrzeni placówki oświatowej. Z racji pełnionej funkcji, zobowiązany jest on do prowadzenia życia sakramentalnego i włączania się w działalność duszpasterską w parafii.
- 379.** W porozumieniu z proboszczem, należy ustalić zadania katechety w obszarze duszpasterskim, uwzględniając przy tym realizowane przez niego obowiązki, które wynikają z jego powołania i sytuacji życiowej. Zgodnie z *Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce* (pkt 90), katecheci powinni być wynagradzani za wszystkie działania na rzecz parafii, z wyjątkiem: przygotowania liturgii niedzielnej i świątecznej, uczestnictwa w jednej Mszy w niedzielę i święta z udziałem dzieci i młodzieży w parafii, na której terenie

znajduje się szkoła, oraz podjęcia opieki nad swoimi uczniami w czasie rekolekcji szkolnych.

V. KATECHEZA Z DOROSŁYMI

- 380.** Katecheza z dorosłymi jest niezwykle istotną częścią katechetycznej misji Kościoła, ponieważ pomaga ona uznać ciągle rozwijanie wiary za zadanie priorytetowe i prowadzi do duchowej mądrości, która „oświeca i jednoczy wielorakie doświadczenia w życiu osobistym, rodzinnym i społecznym” (Papieska rada ds. krzewienia nowej ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, nr 259).
- 381.** Aby katecheza z dorosłymi była owocna, trzeba najpierw uznać niejednorodność tego najdłuższego okresu życia człowieka jako ciągłego procesu przebudowy z ewoluującą i dojrzewającą wiarą, a następnie uznać różne sytuacje związane z przeżywaniem wiary. Zrozumienie sytuacji i potrzeb konkretnych dorosłych jest niezbędne, aby odpowiednio dostosować zarówno treści jak i formy podejmowanych działań katechetycznych.
- 382.** Istotna jest rola katechety – towarzysza i wychowawcy, który działa inspirująco i wspierająco w osobistym rozwoju religijnym dorosłego. Modelowe jest takie prowadzenie katechezy z dorosłymi, aby oni sami w coraz większym stopniu przejmowali odpowiedzialność za rozwój swojej wiary.
- 383.** Biorąc pod uwagę różne sytuacje katechizowanych dorosłych, ich katecheza ma za zadanie budzenie wiary, oczyszczanie jej z częściowych, mylnych lub błędnych wyobrażeń, ożywianie wiary oraz pomoc w dzieleniu się nią i w dawaniu świadectwa.
- 384.** Mając na uwadze realia diecezji, należy zwrócić szczególną uwagę na życiowe okoliczności i wydarzenia, związane głównie z przygotowaniem do sakramentów dzieci (chrzest, I Komunia, bierz-

- mowanie), które tworzą okazję do katechezy rodziców i mogą być punktem wyjścia do zaproponowania im bardziej stałej i organicznej formacji.
- 385.** Szczególnie wartościowa jest katecheza biblijna, która poprzez różne formy, m.in. kręgi biblijne, cykle katechez tematycznych, ma możliwość otwierania dorosłych wierzących na orędzie Pisma Świętego, a także może czynić owocniejszą i bardziej zrozumiałą osobistą lekturę biblijną oraz do niej zachęcać.
- 386.** Warto propagować, zwłaszcza w większych parafiach, praktykę regularnej i permanentnej katechezy z dorosłymi skupionej wokół tematów biblijnych, katechizmowych, moralnych, dogmatycznych lub liturgicznych, np. przed niedzielną Mszą lub po niej.
- 387.** Godne docenienia i wsparcia jest również odkrywanie katechetycznego potencjału grup, ruchów i stowarzyszeń kościelnych działających na terenie diecezji, których istotnym elementem formacyjnym jest katecheza z dorosłymi. Warta przemyślenia jest kwestia większego zaangażowania członków tych wspólnot w dzieło katechezy z dorosłymi w parafiach lub w ramach działań skoordynowanych, np. w jednym mieście lub dekanacie.
- 388.** Jedną z propozycji katechezy z dorosłymi może być *rok wiary*. Mógłby on polegać na podjęciu przez grupę wiernych w parafii decyzji o pogłębianiu swojej wiary. Osoby te przeżywałyby rok liturgiczny w pełniejszy sposób.
- 389.** Istotne jest zwrócenie uwagi na katechezę osób w tzw. *trzecim wieku*, które z powodu swojej sytuacji egzystencjalnej stają się bardziej otwarte na głoszone słowo Boże. Podjęcie tej formy katechezy byłoby jednocześnie wypełnieniem przez parafię obowiązku przygotowania wiernych na dopełnienie eschatologicznych ziemskiej wędrówki ku Bogu.

VI. KATECHEZA DZIECI

- 390.** Wspieranie dziecka na drodze wiary jest obowiązkiem rodziców. Prosząc o chrzest dla swoich dzieci, rodzice stają się ich pierwszymi katechetami. Podejmując zadanie katechezy dzieci, zarówno parafia jak i szkoła czy przedszkole, realizując nauczanie religii, wypełnia jedynie funkcję pomocniczą wobec zobowiązań złożonych przez rodziców podczas chrztu dziecka.
- 391.** Istotnym wymiarem katechezy dzieci powinno być wprowadzanie ich w Kościół i w życie wspólnoty parafialnej, w ścisłym związku z drogą wiary ich rodziców i pozostałych wiernych. Powinno się to odbywać poprzez wtajemniczanie dzieci w życie wiary, pogłębianie uczestnictwa w liturgii, dostarczanie przeżyć religijnych właściwych dziecięcej psychice i budzenie pozytywnych emocji w odniesieniu do Boga. Należy unikać koncentrowania się jedynie na przekazie intelektualnym. Drogą do osiągnięcia tych celów może być organizowanie Mszy dla rodzin z dziećmi – w większych parafiach obowiązkowe – oraz nabożeństw w formie dostosowanej do możliwości percepcyjnych dzieci, m.in. majowe, różańcowe, droga krzyżowa.
- 392.** Centralnym punktem katechezy dzieci jest wprowadzanie ich w życie Eucharystią. Służy temu przygotowanie do I Komunii i troska o pogłębianie życia eucharystycznego.
- 393.** Formowanie dziecka do przyjęcia I Komunii powinno przybierać formę katechezy rodzinnej i być ukierunkowane na przygotowanie całej rodziny do doniosłego wydarzenia, którym jest pełne uczestnictwo dziecka w Eucharystii. Formacja ta powinna się odbywać w oparciu o programy i materiały wskazane przez Wydział Katechetyczny Kurii Biskupiej. Zgodnie z decyzją biskupa diecezjal-

nego, aktualnie obowiązuje w diecezji realizacja programu *Nauczycielu dobry. Przygotowanie do Pierwszej Komunii Świętej – inaczej.*

- 394.** W przygotowaniu dzieci do I Komunii pilnym zadaniem jest formacja świeckich animatorów katechezy parafialnej, którzy – stanowiąc wsparcie dla duszpasterzy – dzięki własnym doświadczeniom rodzinnym, mogą się stawać skutecznymi świadkami i apostołami wobec rodziców dzieci komunijnych. Animatorów należy poszukiwać szczególnie w rodzinach żyjących na co dzień wiarą oraz wśród członków ruchów i wspólnot kościelnych.
- 395.** Wtajemniczanie w Eucharystię po uroczystości I Komunii nie powinno ograniczać się do tzw. *białego tygodnia* lub kilku tzw. *białych niedziel*, ale powinno przybierać postać roku mistagogicznego kończącego się rocznicą I Komunii. Istotną rolę w przeżywaniu tego czasu odgrywa praktyka pierwszych piątków miesiąca, wprowadzanie dzieci do adoracji Najświętszego Sakramentu i organizowanie grup Eucharystycznego Ruchu Młodych.
- 396.** W czasie przygotowywania do I Komunii powinno się również właściwie dowartościować sakrament pokuty. Można to uczynić poprzez rozdzielenie w czasie pierwszej spowiedzi świętej i Komunii tak, aby rodzice i dzieci odkrywali znaczenie sakramentu pokuty.
- 397.** Jako inicjatywę godną polecenia, należy uznać wprowadzanie wczesnej I Komunii dla dzieci z rodzin, w których wiara stanowi istotny element życia.
- 398.** Po zakończeniu roku mistagogicznego ważne jest kontynuowanie parafialnej katechezy dzieci w oparciu o wskazania *Podstawy programowej katechezy.*

VII. KATECHEZA W ŚWIECIE MŁODYCH

- 399.** Godne pochwały jest organizowanie w parafii przyjaznego wobec młodych ludzi miejsca spotkań i odpowiedniej przestrzeni do rozwijania wiary. Jest to niezwykle potrzebne również w kontekście częstych dysfunkcji relacji rodzinnych wynikających z kontestowania przez młodzież autorytetu rodziców oraz ze względu na niebezpieczeństwo budowania przez nią nieodpowiednich i bezwartościowych relacji. Wspólnota parafialna może być zatem przestrzenią doświadczania przez młodych ludzi wartościowych relacji z rówieśnikami oraz duszpasterzami i innymi osobami w parafii. Relacje te mogą się także stać początkiem spotkań biblijnych, liturgicznych, formacyjnych lub modlitewnych oraz stanowić punkt wyjścia do zaproszenia młodych ludzi do istniejących w parafii wspólnot młodzieżowych.
- 400.** Istotnym elementem rozwoju religijnego młodych ludzi jest otwieranie ich na budowanie relacji przyjaźni opartych na prawdzie, dobru i pięknie.
- 401.** W posłudze katechetycznej z młodzieżą niezwykle ważne jest dawanie swoim życiem świadectwa miłości do Boga i człowieka, stwarzanie młodym możliwości spotkania ze współczesnymi świadkami Ewangelii, którzy dają świadectwo radosnego i konsekwentnego życia wiarą, modlitwa z nimi i za nich, a także szukanie tych, którzy są *na peryferiach*. Nie da się być z młodymi bez poświęcenia im swojego czasu, także w wymiarze wykraczającym poza ściśle zdefiniowane obowiązki.
- 402.** Niezbędne jest także poznawanie ich świata i tego, czym żyją, czyli nieustanne *uczenie się młodych*, słuchanie ich, stwarzanie przestrzeni na stawianie pytań, powstrzymywanie się od oceniania i osądzania.

403. Ewangelię w świecie młodzieży należy głosić odważnie i kreatywnie, wykorzystując świat cyfrowy, język kultury, sztuki, muzyki i sportu. Istotną rolę odgrywa również ukazywanie postaci młodych świętych i błogosławionych.
404. Wartościowe i owocne jest zapraszanie młodych na wydarzenia (pielgrzymki, rekolekcje, dni skupienia, inicjatywy diecezjalne) oferujące im przestrzeń, w której otrzymają nie tylko formację, lecz również możliwość dzielenia się życiem, świętowania, poznania konkretnych świadectw i doświadczenia wspólnotowego spotkania z żywym Bogiem.
405. Niezmiernie ważne jest również pokazywanie żywego, *młodego Kościoła* poprzez nawiązywanie do Światowych Dni Młodzieży, przemówień papieży do młodych, diecezjalnych spotkań młodych w Skrzatuszu, diecezjalnych pieszych pielgrzymek itd.
406. Istotne jest również kształtowanie w ludziach młodych poczucia odpowiedzialności za Kościół, angażując ich w dziedzinie nowoczesnych technologii, zapraszając jako *asystentów* do współpracy z animatorami prowadzącymi w parafiach grupy lub angażując ich w działalność charytatywną.
407. Przygotowanie do bierzmowania, które jest istotnym wydarzeniem na drodze wiary młodzieży, zostało dość szczegółowo opisane w rozdziale pt. *Młodzi*. Należy jedynie dodać, że przygotowanie do tego sakramentu w parafiach musi być powiązane z nauczaniem religii w placówkach oświatowych. Katecheci-nauczyciele religii powinni nie tylko treściowo, lecz także duchowo i wychowawczo wspierać działania podejmowane w parafiach. W ramach parafialnego przygotowania do bierzmowania należy podejmować działania prowadzące do osobistego doświadczenia Boga i żywej wspólnoty wiary. Przygotowanie to powinno przebiegać w oparciu

o materiały wskazane przez Wydział Katechetyczny Kurii Biskupiej.

VIII. KATECHEZA SPECJALNA

- 408.** Kościół uważa za wyjątkowo umiłowanych przez Jezusa Chrystusa tych, którzy są niepełnosprawni fizycznie lub intelektualnie albo mają inne ograniczenia. Jezus głosił, że został posłany, aby ubogim nieść radosne orędzie Ewangelii. Głosił słowami i potwierdzał swoim życiem, że królestwo Boże jest przeznaczone dla wszystkich ludzi, począwszy od tych, którzy znajdują się w najbardziej niekorzystnej sytuacji. Miłość Boga Ojca do najsłabszych dzieci prowadzi do ufności, że każda osoba – niezależnie od jej ograniczeń – jest zdolna do wzrostu w świętości. Dlatego poprzez katechezę Kościół ma niezastąpiony udział w rozwoju religijnym i moralnym osób z niepełnosprawnościami.
- 409.** Katecheza tych osób jest dla wspólnoty kościelnej okazją do wzrostu. Ich obecność mobilizuje ją do przewycięzania różnorodnych uprzedzeń. Jednocześnie osoby te – jako świadkowie najbardziej podstawowej prawdy o życiu ludzkim – powinny być przyjmowane jako wielki dar.
- 410.** Zaleca się, aby parafia zapewniała osobom z niepełnosprawnościami możliwość przyjęcia wszystkich sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego we właściwym wieku i wzięcia udziału w normalnym programie przygotowań do nich. Kryterium przyjęcia sakramentów to nie rozwój intelektualny, lecz wiara osób z niepełnosprawnością intelektualną lub – w przypadku braku możliwości komunikacji werbalnej – wiara ich rodziców lub wspólnoty, która im towarzyszy. Istotnym zadaniem parafii jest wspieranie rodziców w ich wysiłkach na rzecz podtrzymywania życia sakramen-

talnego dzieci z niepełnosprawnościami oraz towarzyszenie im na wspólnej drodze wiary.

411. Istotne jest, aby szczególną troską katechetyczną otoczyć dzieci i młodzież uczęszczające do specjalnych szkół i ośrodków szkolno-wychowawczych. Za katechezę w takiej placówce odpowiedzialny jest proboszcz parafii, na terenie której się ona znajduje.
412. Zaleca się także, aby osoby realizujące katechezę specjalną pogłębiały stale formację duchową i intelektualną, aby poszukiwać nowych form przekazu i odpowiednich metod, które pomogą osobom niepełnosprawnym spotykać się z Chrystusem.

IX. KATOLICKIE PLACÓWKI OŚWIATOWE

413. Wydziałowi Katechetycznemu Kurii Biskupiej zaleca się troskę o istniejące i powstające w diecezji katolickie placówki oświatowe, w celu zachowania w prowadzonej przez nie działalności dydaktyczno-wychowawczej nienaruszonej wiary i chrześcijańskich obyczajów oraz wzmocnienia życia religijnego uczniów i nauczycieli.
414. Zachęca się parafie, instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego, w których charyzmacie zawiera się działalność wychowawcza dzieci i młodzieży, a także stowarzyszenia katolików świeckich działające w diecezji, do zakładania i prowadzenia przedszkoli i szkół katolickich na wszystkich poziomach kształcenia.
415. Katolickie placówki oświatowe, oprócz swojej chrześcijańskiej specyfiki w procesie nauczania i wychowania, kierują się obowiązującym prawem oświatowym.

- 416.** Zachęca się, aby postaci ich świętych i błogosławionych patronów były uwzględniane w realizowanych w nich programach wychowawczych.

MIŁOSIERDZIE

WSTĘP

417. Działalność charytatywna – zwana również dobroczynną lub posługą miłosierdzia – jest treścią posługi pasterskiej Kościoła, w równej mierze jak sprawowanie sakramentów i głoszenie słowa Bożego (Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, nr 22). Naśladowanie Jezusa Chrystusa miłującego człowieka w potrzebie duchowej i materialnej jest istotną i najważniejszą cechą ochrzczonego. W ten sposób powołanie chrześcijańskie realizowane jest przez miłość czynną – *caritas*. Nie jest to jedynie szczytna idea, ale relacja z Jezusem Chrystusem spotykanym w bliźnim, zwłaszcza najbardziej potrzebującym. Realizacja przykazania miłości – najważniejszego i pierwszego – jest najwyższym prawem Bożym, nie tylko moralnym, ale i duchowym prawem rozwoju wiary nadprzyrodzonej, żywej, czynnej i zbawczej.
418. Wiarygodność ewangelizacyjna od początku Kościoła uzależniona była od zaangażowania apostołów na rzecz biednych. Misja św. Pawła wśród pogan i jego jedność ze wspólnotą apostołską rodzącego się Kościoła w Jerozolimie były uwarunkowane troską o ubogich: „byliśmy pamiętali o ubogich, co też gorliwie starałem się czynić” (Ga 2, 10).
419. W kształtowaniu czynnego zaangażowania się chrześcijan w miłość bliźniego pomocą służy nauczanie Kościoła, zwłaszcza ostatnich papieży: św. Jana Pawła II (Encyklika *Dives in misericordia*, List *Novo millennio ineunte*), Benedykta XVI (Motu proprio *Intima Ecclesiae natura*, Encyklika *Deus caritas est*) oraz Franciszka (Encyklika *Laudato si'*, Adhortacja *Evangelii gaudium*).

420. Podczas swojej ostatniej pielgrzymki do Ojczyzny w roku 2002, w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Krakowie-Łagiewnikach św. Jan Paweł II wezwał wszystkich chrześcijan do rozwijania w sobie *wyobraźni miłosierdzia*. Odsłania się w niej prawidłowość, że każda ze stron spotkania staje się kimś obdarowującym i jednocześnie otrzymującym.
421. Encyklika papieża Benedykta XVI *Deus caritas est* traktuje posługę miłosierdzia jako autentyczne kryterium prawdziwości natury Kościoła (diakonia miłosierdzia). Natomiast papież Franciszek precyzuje miejsce objawiania się Kościoła powołanego do miłości Boga i ludzi. To *peryferie* świata, gdzie znajduje się człowiek opuszczony przez innych, potrzebujący, samotny, wykluczony ze społeczności w każdy możliwy sposób. Nie można więc zapominać, że posługa charytatywna jest miarą wiarygodności ewangelizacji. Jedno nie istnieje bez drugiego.

I. FORMACJA DO POSŁUGI MIŁOSIERDZIA

422. Pierwszym i fundamentalnym zadaniem w formacji chrześcijańskiej, również charytatywnej, jest kształtowanie postawy wiary w Jezusa Chrystusa – Zbawiciela miłującego Ojca. Czynna *caritas* – podobnie jak chrześcijańska moralność – wypływa z osobistego spotkania z Jezusem. Nie wystarczy zwykła bezinteresowność lub satysfakcja z czynienia dobra. Pozbawiona motywacji wiary i nie czerpiąca swojej mocy z relacji z Bogiem Trójjedynym, pozostaje jedynie filantropią, altruistycznym porywem serca i szlachetnym czynem. Wiara i chęć naśladowania Miłosiernego Pana nadaje *caritas* mocy zbawczej. W tej posłudze konieczna staje się więc nieustanna formacja do wiary w Jezusa Chrystusa.

- 423.** Formacja dokonuje się poprzez osobistą i wspólnotową modlitwę, regularne dni skupienia, rekolekcje, pielgrzymki, zwłaszcza do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu.
- 424.** W parafiach należy dbać o to, aby przed rekolekcjami adwentowymi i wielkopostnymi uwrażliwić kaznodziejów na podejmowanie w ich naukach tematyki kształtowania postawy czynnego miłosierdzia w modlitwie, słowach i uczynkach.
- 425.** W formacji należy pogłębiać kult miłosierdzia Bożego, w tym praktykę modlitwy koronką do miłosierdzia Bożego, a także kształtować cnoty wymagane od posługujących na wzór miłosiernego Samarytanina: bezinteresowność, uczciwość, empatię, wyrozumiałość, poczucie sprawiedliwości, uprzejmość, delikatność w kontaktach z innymi. Wielu aktywnym członkom grup charytatywnych trzeba czasami przypominać, jak czynić miłosierdzie bez ostentacji, sztucznego nagłaśniania i eksponowania siebie oraz w poszanowaniu godności ludzi w potrzebie.
- 426.** W strukturach diecezji, parafii i Caritas oraz w grupach wolontariuszy rodzi się potrzeba systematycznych szkoleń dla chętnych do posługi miłosierdzia w zakresie: rozpoznawania potrzeb duchowych i materialnych człowieka, umiejętności posługiwania się mediami (radio, telewizja, materiały prasowe, internet), poszukiwania środków materialnych do działalności i prowadzenia dzieł pomocy, organizacji wolontariatu, profesjonalizacji w zakresie pomocy społecznej, nabywania kompetencji animatora duchowego we wspólnocie parafialnej, kształtowania wizerunku organizacji charytatywnej w lokalnej społeczności.
- 427.** Cykliczne akcje propagujące składanie jałmużny – zwłaszcza w wielkim poście i adwencie – powinny być prowadzone z właściwą informacją i wyczerpującym sprawozdaniem po ich zakoń-

czeniu. Należy wypracować formy sprawozdawczości przeznaczone do publicznej wiadomości wiernych.

428. Temat posługi miłosierdzia powinien znaleźć się w programie formacyjnym przyszłych kapłanów. Niezbędne jest więc stałe dbanie o spotkania edukacyjne połączone z praktykami wpisane w *ratio studiorum* alumnów Wyższego Seminarium Duchownego.

II. POSŁUGA MIŁOSIERDZIA W PARAFII

429. Podstawowym miejscem podejmowania zorganizowanej działalności charytatywnej jest parafia. To w niej wierni nie tylko dowiadują się o *caritas*, lecz poprzez zwyczajne nauczanie Kościoła odkrywają również w sobie i pielęgnują tę wrażliwość na potrzebujących.
430. W parafii są biedni i potrzebujący, o których w pierwszym rzędzie powinna pamiętać wspólnota parafialna. Proboszcz i jego współpracownicy w duszpasterstwie są z tej racji pierwszymi czyniącymi *caritas*. Należy to do podstawowych, kanonicznych powinności proboszcza, który „szczególną troską otacza biednych, cierpiących, samotnych, wygnańców oraz przeżywających szczególnie trudności” (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 529 § 1).
431. Każda parafia powinna być otwarta na osoby i inicjatywy płynące z *wyobraźni miłosierdzia*. Jest w niej miejsce dla posługi pojedynczych osób lub małych wspólnot (grup wolontariuszy), które traktują wsparcie potrzebujących jako swój chrześcijański obowiązek. Ze strony proboszcza, duchowieństwa, zaangażowanych w duszpasterstwo wiernych świeckich i osób konsekrowanych muszą się one cieszyć wsparciem, zarówno finansowym, organizacyjnym jak i duchowym. Związane z tym pomysły, konkretne plany, akcje, budzenie świadomości wśród parafian i w środowiskach pozaparafialnych nie powinny być odrzucane, lecz pogłębiane i umie-

szczane w planie pracy duszpasterskiej parafii. Należy przy tym dbać o to, aby posługa wśród potrzebujących była czyniona godnie, coraz bardziej profesjonalnie i płynęła z serca człowieka wierzącego.

432. Proboszcz powinien systematycznie spotykać się z chętnymi do posługi charytatywnej w celach formacyjnych i dla omówienia spraw organizacyjnych.
433. W zdecydowanej większości parafii dostrzega się spadek liczby biednych z powodów materialnych. Coraz bardziej jest jednak widoczna bieda z powodu samotności, anonimowości, psychicznych zaburzeń, braku doświadczenia bliskości ze strony najbliższych, sąsiadów, znajomych, lęku przed obcymi.
434. Wobec rosnącego zjawiska samotności rodzi się potrzeba przemyślanej troski o matki w stanie błogosławionym, chorych w szpitalach, więźniów i starszych parafian w postaci żywności i funduszy pomagających w zakupie leków, opału, odzieży dla dzieci itd.
435. Uczynki miłosierdzia względem duszy mówią o towarzyszeniu wiernym ze wspólnoty parafialnej w najtrudniejszych chwilach ich życia. Dotyczy to także sytuacji śmierci osób bliskich i żałoby po niej. Do stałej aktywności w dziedzinie charytatywnej należy wpisać formy wspólnie spędzonego czasu na modlitwie z przeżywającymi żałobę, uczestniczenie w pogrzebach oraz modlitwę za zmarłych i żałobników.
436. Należy promować powstawanie i formację grup wsparcia dla osób po stracie bliskich, m.in. po poronieniach, nieszczęśliwych wypadkach i samobójstwach.
437. Plaga uzależnienia od spożywania alkoholu przynosi swoje żniwo w postaci ciągle rosnącej liczby ludzi chorych na alkoholizm, powiększającego się cierpienia bliskich i wielu dramatycznych skut-

- ków. W parafiach (lub na poziomie dekanatu) należy promować pomoc terapeutyczną oraz wspierać i zakładać wspólnoty anonimowych alkoholików.
- 438.** Bardzo ważne, aby w przypadkach losowych, np. pożar dom, parafie spieszyły z pomocą bez oczekiwania na oficjalne komunikaty innych instytucji. W razie potrzeby, w celu uniknięcia nieefektywnej pomocy z powodu braku jej koordynacji, należy jednak współpracować z każdym, kto podejmie się niesienia pomocy.
- 439.** Papież Franciszek zwraca uwagę także na konieczność formacji ubogich: „Najgorszą dyskryminacją, jakiej doświadczają ubodzy, jest brak opieki duchowej” (Adhortacja *Evangelii gaudium*, nr 200). Caritas, zarówno na poziomie parafii jak i diecezji, powinna planować z odpowiednim wyprzedzeniem dni skupienia dla swoich podopiecznych. Nigdy jednak nie wolno uzależniać udzielania im pomocy od ich obecności na spotkaniach formacyjnych.
- 440.** Wdzięczność okazywana parafialnym wolontariuszom jest pierwszym sposobem do zaangażowania innych. W praktyce charytatywnej nie można się jednak zniechęcać, gdy potrzebujący pomocy nie będą potrafili się odwdziżyć, a czasem nawet okażą postawę roszczeniową. To też jest wpisane w doświadczenie okazywania miłosierdzia. Parafia powinna więc dbać o okazywanie wdzięczności wolontariuszom, motywując ich w ten sposób do dalszej, ofiarnej posługi.
- 441.** Udział wolontariuszy w rekolekcjach i dniach skupienia na poziomie dekanatu i diecezji powinien być finansowany przez parafie.
- 442.** W parafiach i we wspólnotach pełniących dzieła miłosierdzia należy starannie przygotować obchodzenie Drugiej Niedzieli Wielkanocy czyli Miłosierdzia Bożego.

443. Parafialne Zespoły Caritas

- a)** Należy dążyć do tego, aby w każdej parafii istniał Parafialny Zespół Caritas (PZC), powołany przez proboszcza, zatwierdzony przez dyrektora diecezjalnej Caritas i działający według statutu nadanego przez biskupa diecezjalnego.
- b)** Jako podstawowa jednostka organizacyjna, PZC korzysta z osobowości prawnej swojej parafii.
- c)** Przewodniczącym PZC jest proboszcz.
- d)** Członkami PZC powinny być osoby cechujące się wrażliwością na ludzi potrzebujących, cierpiących, bezdomnych, chorych, bez uprzedzeń wobec obcokrajowców, otwartych na bliźniego, niezależnie od jego wyznawanej religii, światopoglądu, narodowości, rasy i przekonań.
- e)** Należy unikać wrażenia, że członkowie PZC zwalniają z zaangażowania w pomoc charytatywną pozostałych parafian. Zadaniem proboszcza i jego współpracowników jest więc wypracowanie częstych i dobrze sformułowanych zachęt do zaangażowania wszystkich wiernych w działalność PZC.
- f)** Wobec inicjatyw spoza PZC należy zachować szacunek, dążyć do godnej współpracy i unikać choćby pozoru niezdrowej rywalizacji.
- g)** Dynamika i owocność działań zorganizowanych i długotrwałych wymaga posiadania zaplecza w postaci pomieszczeń. Konieczne jest więc wygospodarowanie ich w przestrzeni parafialnej. Przejściowo można korzystać z gościnności i życzliwości innych instytucji.
- h)** PZC współpracują ze sobą i z diecezjalną Caritas.
- i)** Należy wypracować formy sprawozdawczości merytorycznej i finansowej z działalności PZC w sposób uregulowany przepisami diecezjalnymi.

III. DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA W DEKANACIE

444. Działalnością wykraczającą poza granice jednej parafii lub obejmującą rozleglejszy teren zajmuje się na poziomie dekanatu wyznaczony przez biskupa diecezjalnego dekanalny referent ds. charytatywnych. Należy podtrzymać tradycję pełnienia tej funkcji przez wicedziekana dekanatu.
445. Referent ma koordynować posługę miłosierdzia na poziomie międzyparafialnym, a zwłaszcza współpracę PZC na rzecz ubogich w porozumieniu z diecezjalną Caritas. Nie może on jednak pozostawać sam w wypełnianiu tej misji. Powinni go wspierać i współpracować z nim w realizacji wypracowanych inicjatyw wszyscy duszpasterze, członkowie PZC oraz wolontariusze z parafii dekanatu.

IV. SZKOLNE KOŁA CARITAS

446. Zachęca się do zakładania w szkołach wszystkich stopni, z uczelniami wyższymi włącznie, Szkolnych/Akademickich Kół Caritas.
447. Szkolne Koła Caritas (SKC) są formą aktywności młodych wolontariuszy zaangażowanych w formację wychowawczo-edukacyjną i charytatywną.
448. Powstawanie i działania SKC są możliwe na podstawie *Statutu Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, za zgodą władz szkoły, rodziców i proboszcza miejsca.
449. Zasady funkcjonowania SKC określone są w *Regulaminie Szkolnych Kół Caritas*.
450. Opiekę duchową nad SKC sprawuje proboszcz parafii, na terenie której znajduje się szkoła, lub inny kapłan pisemnie przez niego wyznaczony.

451. W pierwszym rzędzie do obowiązku zaangażowania się w działalność SKC powinni poczuwać się nauczyciele religii. Należy jednak zachęcać do tego również nauczycieli innych przedmiotów.
452. Wolontariusze SKC starają się ciągle udoskonalać swoje zdolności do działania poprzez szkolenia, sympozja, spotkania. Ich aktywność charytatywna może być również bardzo skutecznie rozwijana w połączeniu z twórczością kulturalną oraz działalnością patriotyczną i rekreacyjno-sportową.
453. SKC aktywnie współpracują z diecezjalną Caritas i PZC, nie pomijając innych organizacji młodzieżowych, fundacji i stowarzyszeń charytatywnych, społecznych, samorządowych, których cele i zadania nie są sprzeczne z nauczaniem Kościoła.

V. CARITAS DIECEZJI

454. Caritas diecezji w swojej misji zapewnia opiekę i spieszy z pomocą wszędzie tam, gdzie zorganizowanie jej przekracza możliwości parafii lub dekanatu. Najważniejszymi wyzwaniami są: opieka nad chorymi, samotnymi matkami, chorymi, młodzieżą szkolną, niepełnosprawnymi i upośledzonymi, osobami starszymi o niskich dochodach rentowo-emerytalnych, cudzoziemcami.
455. Nowe wyzwanie, którym jest bez wątpienia opieka nad migrantami i uchodźcami, wymaga nowej wiedzy, kompetencji i środków działania. Przyjęcie przybysza jest też wyzwaniem ewangelizacyjnym, mimo że przybywa on często z obcych kultur i religii.
456. Formy pomocy, którą realizuje diecezjalna Caritas, są kontynuacją dzieł podejmowanych od początku jej istnienia. W praktycznym pełnieniu posługi charytatywnej aktualne pozostają *Wskazania duszpasterskie dotyczące posługi charytatywnej w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej z dnia 7 kwietnia 2002 roku*. Natomiast działalność

diecezjalnej Caritas została uporządkowana w dekrecie biskupim o jej reorganizacji z 2015 roku.

- 457.** Diecezjalna Caritas posiada osobowość prawną, statut aktualizowany w miarę pojawienia się nowych wyzwań oraz dostosowany do wymogów prawa kanonicznego i cywilnego. W swojej strukturze ma wydzieloną działalność gospodarczą i jednostkę pożytku publicznego.
- 458.** Nadrzedną władzę nad Caritas sprawuje każdorazowy biskup diecezjalny. W razie potrzeby, w celu wsparcia go w realizacji tego zadania, może wyznaczyć swojego delegata, np. wikariusza biskupiego ds. Caritas.
- 459.** W stosunku do innych struktur (PZC, SKC) diecezjalna Caritas pełni funkcję pomocniczą w zakresie koordynacji wspólnych dzieł, dofinansowania działalności, prowadzenia szkoleń, wsparcia logistycznego i merytorycznego.
- 460.** Diecezjalna Caritas współpracuje z Caritas Polska. Wydaje się, że w obecnych warunkach i standardach funkcjonowania należy również kontynuować stałą współpracę z Caritas Archidiecezji Paderborn, z którą Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej ma podpisaną umowę o partnerstwie.

VI. FUNDUSZE NA DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNĄ

- 461.** W nowych warunkach społecznych i gospodarczych zdobywanie funduszy (jałmużny) na działalność charytatywną bazuje na sprawdzonych metodach. Jałmużna w praktyce Kościoła powinna być zawsze obecna jako akt naśladowania Jezusa Chrystusa ubogiego i pamiętającego o potrzebujących oraz jako jedna z form pokuty. Dlatego działalność charytatywna Kościoła nie może się ograniczać jedynie do zbierania funduszy i darów.

462. W sprawach finansowych diecezjalna Caritas, PZC i wszelkie grupy wolontariuszy działające w imieniu parafii kierują się obowiązującymi przepisami prawa kanonicznego i państwowego. Powołana przez biskupa diecezjalnego rada nadzorcza diecezjalnej Caritas czuwa nad poprawnością gromadzenia i wydatkowania środków finansowych i darowizn.
463. Zwyczajową formą pozyskiwania środków materialnych na działania charytatywne jest dobrowolna ofiara, kanonicznie obowiązująca wiernych (darczyńców), którzy „mają obowiązek zaradzić potrzebom Kościoła, aby posiadał środki konieczne do (...) prowadzenia dzieł miłości [*opera caritatis*]. (...) Obowiązani są także (...) do udzielania pomocy biednym z własnych dochodów” (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 222 § 1-2).
464. Słuszna jest praktyka, aby w każdym kościele była umieszczona skarbonka, np. obok figury św. Antoniego. Ofiary do niej składane mają być w całości przeznaczone na pomoc potrzebującym w parafii. Motyw zbierania w taki sposób jałmużny, podobnie jak i na wszystkie inne dzieła miłosierdzia, powinien być często obecny w nauczaniu kaznodziejskim.
465. W diecezji prowadzone są regularne zbiórki na działalność charytatywną, które powinny być podstawą finansowania dzieł pomocowych. Cele tzw. zbiórek do puszek przed kościołami powinny być wyraźnie ogłaszane i umotywowane, a o zebranych podczas nich kwotach należy poinformować wiernych. Ważne jest, aby w zaangażowaniu się parafii w jednorazowe zbiórki akcentować nie tylko sam fakt zbierania i wspieranie ubogich ale i uwrażliwiać na słowa św. Pawła: „I gdybym rozdał na jałmużnę całą majątność moją, a ciało wystawił na spalenie, lecz miłości bym nie miał, byłbym niczym” (1 Kor 13, 3).

- 466.** W niektórych parafiach stało się tradycją organizowanie festynów, które są okazją do pozyskiwania funduszy nie tylko na budowę kościołów. Wspieranie podczas nich celów charytatywnych uwrażliwia społeczność na konieczność niesienia pomocy również finansowej, buduje poczucie solidarności, jedności i uczy okazywania praktycznej miłości.
- 467.** Należy poszukiwać nowych źródeł finansowania, np. w oparciu o zysk z prowadzonej działalności gospodarczej. Nie należy przy tym unikać informacji, zasad przejrzystości finansowej i sprawozdawczości z osiągniętych celów. Istotnym źródłem funduszy jest też zysk z administrowania gruntami, które są w posiadaniu diecezjalnej Caritas.
- 468.** Pozyskiwanie funduszy na działalność charytatywną przez wierznych świeckich lub podmioty kościelne powinno być podejmowane z niezwykłą wrażliwością i wdzięcznością, bez jakichkolwiek wątpliwości, na jaki cel są gromadzone środki i w jaki sposób będą wydatkowane. Zasady i formy sprawozdawczości powinny być uregulowane przez stosowne rozporządzenia diecezjalne.
- 469.** Korzystanie ze wsparcia (darowizn) osób lub instytucji o nieznanym światopoglądzie może się dokonywać przy moralnej pewności, że środki pochodzą z godziwych źródeł. Motu proprio Benedykta XVI *Intima Ecclesiae natura* wskazuje, że „obowiązkiem biskupa diecezjalnego i proboszcza jest czuwanie, aby w dziedzinie pomocy charytatywnej wierni nie byli wprowadzeni w błąd co do celów i motywacji podejmowanych inicjatyw charytatywnych” (art. 10 § 3).
- 470.** Osoby i podmioty podejmujące działalność pomocową na szerszą skalę powinny znać nowoczesne formy tzw. *fundraisingu*, czyli pozyskiwania sponsorów i darczyńców, np. z 1% podatku.

471. Nie należy obawiać się lobbowania i zachęt kierowanych do ludzi bogatych na rzecz pomocy najbardziej potrzebującym.

VII. FUNDACJE CHARYTATYWNE

472. Działające w diecezji fundacje i stowarzyszenia (m.in. Fundacja im. biskupa Czesława Domina, Stowarzyszenie *Dom Miłosierdzia*, Stowarzyszenie *Malta Służba Medyczna*, Stowarzyszenie *Vocatio Dei*), są świadectwem podejmowania wyzwań w ramach posługi potrzebującym przez osoby fizyczne i stowarzyszenia, zgodnie z kan. 1303 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*.
473. Z zasady, dzieła takie powinny mieć aprobatę biskupa diecezjalnego i współpracować z diecezjalną Caritas, przynajmniej na płaszczyźnie wymiany informacji.
474. Fundacje i stowarzyszenia, które mają aprobatę władzy kościelnej, kierują się swoimi statutami i cieszą się prawną autonomią, powinny składać biskupowi diecezjalnemu roczne sprawozdania z działalności i finansowania.
475. Godną wsparcia i zauważenia w pomocy uzależnionym jest działalność Fundacji *Cenacolo*, która prowadzi swój dom w Giezkowie koło Koszalina. Oparta o katolicką formację wspólnota ma charakter międzynarodowy, a w diecezji jest konkretnym miejscem niezwykle trudnej pracy duszpasterskiej m.in. wśród narkomanów i alkoholików.

VIII. WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI

476. Zachęca się wszelkie podmioty kościelne zajmujące się pomocą potrzebującym, aby współpracowały ze szkołami, organizacjami świeckimi, jednostkami samorządowymi, ministerstwami, organi-

zaczajami charytatywnymi krajowymi i międzynarodowymi, których cele i działalność nie stoją w sprzeczności z nauką Kościoła.

477. Godne polecenia są wspólnie organizowane koncerty charytatywne, zbiórki żywności, zbiórki środków na turnusy rehabilitacyjne i terapię osób dotkniętych nieuleczalnymi chorobami itp.

IX. PERYFERIE – MIEJSCE EWANGELIZACJI I NOWE WYZWANIA

478. W czasie pontyfikatu papieża Franciszka w ewangelizacji i praktyce duszpasterskiej Kościoła pojawił się termin *peryferie*. To określenie oznacza miejsca i wyjątkowo dramatyczne sytuacje ludzi przeżywających duchową i materialną biedę. Diagnoza społeczna w diecezji wskazuje, że takimi *peryferiami* stają się domy, gdzie ludzie coraz częściej doświadczają niezwykłego osamotnienia z powodu opuszczenia przez najbliższych, zmagania się z chorobami, uzależnieniami i własną niemocą. Samotność jest już więc chorobą cywilizacyjną.
479. Wobec zjawiska coraz bardziej znaczącego procesu starzenia się społeczeństwa postuluje się podjęcie przez diecezjalną Caritas lub powołaną w tym celu fundację/stowarzyszenie inicjatywy zakładania katolickich domów pomocy społecznej.
480. Zaleca się, aby zwłaszcza w parafiach miejskich, gdzie samotność ludzi starszych jest najbardziej odczuwalna, organizować świetlice dla seniorów. Wymaga to adaptacji pomieszczeń parafialnych, niekiedy poszukiwania nowego zaplecza i współpracy z wolontariuszami. Codzienna opieka nad ludźmi chorymi i starszymi (tzw. wolontariat wspierający) staje się dziś jednym z najważniejszych wyzwań w parafii.

481. Zaleca się, aby jadłodajnie prowadzone obecnie przez diecezjalną Caritas zostały przejęte przez PZC, a w dużych miastach – przez kilka współpracujących ze sobą parafii. Wbrew powszechnej i zbyt powierzchownej opinii, w miejscowościach na terenie diecezji wciąż żyją ludzie w skrajnych sytuacjach egzystencjalnych. Jadłodajnie te są dla nich nie tylko miejscem spożywania posiłków, ale i pielęgnowania kultury spotkania.

X. POSŁUGA MIŁOSIERDZIA W MEDIACH

482. Nowoczesna działalność charytatywna powinna być profesjonalnie komunikowana w Kościele i społeczeństwie przez prasę, telewizję, radio i internet, a zwłaszcza media społecznościowe. Wymaga to nie tylko odpowiedniej wiedzy, lecz również czuwania, aby informacja o zaangażowaniu w posługę miłosierdzia była daleka od szukania poklasku.

483. W swojej działalności diecezjalna Caritas, PZC, SKC, grupy wolontariuszy oraz fundacje i stowarzyszenia charytatywne korzystają z własnych, na bieżąco aktualizowanych i profesjonalnie zaprojektowanych stron internetowych, włącznie z możliwościami, które dają media społecznościowe. Adresatami tych stron powinny być najpierw osoby poszukujące pomocy, a następnie darczyńcy i inni zainteresowani *caritas* jako czynną miłością bliźniego. Za treść i formę tych stron odpowiadają na poszczególnych poziomach dyrektor diecezjalnej Caritas, proboszczowie oraz osoby odpowiedzialne za fundacje i stowarzyszenia charytatywne.

ADMINISTRACJA

WSTĘP

- 484.** Wspólnota wiernych kieruje się zasadami, które będą służyć w ostatecznym rozrachunku jej dobru i dobru poszczególnych jej członków. „Ekonomia zbawienia obejmuje także dziedzictwo prawa, które nie może być uważane za coś obcego w organizmie Kościoła, jakby siłą wtłoczone w jego strukturę” (św. Paweł VI). Podobnie, potrzebne są zasady regulujące współistnienie Kościoła z innymi rodzajami społeczności, np. z organizacją państwową. Katolicy nie przestają bowiem być obywatelami swojej ojczyzny, podlegając jej prawu i uczestnicząc w tworzeniu porządku społecznego.
- 485.** Wielką rolę odgrywa zatem określenie potrzebnych i użytecznych zasad oraz postępowanie zgodnie z nimi. Odnosi się to do każdego katolika w dotyczącym go zakresie, zarówno w aspekcie prawa kanonicznego jak i cywilnego, większa zaś odpowiedzialność spoczywa na duszpasterzach oraz na tych, którzy odpowiadają za funkcjonowanie jednostek organizacyjnych Kościoła i reprezentują te jednostki wobec społeczności świeckich.
- 486.** Przypomina się zatem duszpasterzom, aby zachowywali postanowienia prawa kanonicznego i cywilnego, dbając najpierw o ich znajomość i dostrzegając w posłuszeństwie prawu wyraz autentycznej troski o dochowanie wierności Chrystusowi i Kościołowi, ku pożytkowi wiernych.
- 487.** Program formacji intelektualnej alumnów Wyższego Seminarium Duchownego i formacji permanentnej kapłanów powinien uwzględniać pogłębianie znajomości zagadnień prawa kanonicznego i cywilnego.

488. Sformułowana przez Kościół zasada *salus animarum suprema lex* odwołuje się do pasterskiej troski o zbawienie dusz. Powoływanie się na tę zasadę nie może zatem wynikać z lekceważenia obowiązującego prawa czy też być uzasadnieniem dla szukania rozwiązań bardziej wygodnych dla duszpasterzy i wiernych.
489. W tym kontekście przypomina się ponadto tradycyjne zasady dotyczące obowiązywalności prawa na forum zewnętrznym i w sumieniu:
- Nieznajomość prawa nie zwalnia od odpowiedzialności.
 - Moc wiążąca prawa nie zależy od jego uzasadnienia, zrozumienia, akceptacji czy – tym bardziej – od powszechnego przestrzegania.
 - Prawo niesprawiedliwe, o ile nie przeciwstawia się wprost prawu Bożemu, może w sumieniu obowiązywać *per accidens*, czyli dla zachowania ładu.
490. Należy także zwrócić uwagę, że zachodzi ścisła zależność między władzą, wolnością i odpowiedzialnością: im więcej władzy, tym więcej wolności i odpowiedzialności. Wszelkie decyzje podejmowane w ramach działania Kościoła powinny być podejmowane w sposób odpowiedzialny, oraz – jeśli jest taka możliwość – w sposób kolegialny, z uwzględnieniem specjalistycznego doradztwa.

I. SAKRAMENTY I SAKRAMENTALIA

491. **Szafarz sakramentów i sakramentaliów**
- a) Szafarzem sakramentów i sakramentaliów jest osoba wyposażona w odpowiednią władzę. W niebezpieczeństwie śmierci oraz w innych szczególnych przypadkach szafarze mogą – na mocy przepisów ogólnych – dyspensować wiernych od niektórych przeszkód do przyjęcia sakramentów świętych. Koniecznym jest, aby szafarze

wspomniane przepisy znali tak, aby mogli skutecznie pełnić swoją posługę.

- b)** Struktura administracyjna Kościoła – poza przypadkami określonymi w prawie ogólnym – opiera się zasadniczo na podziale terytorialnym, a więc na sieci parafii, którymi zarządzają proboszczowie lub administratorzy. Do funkcji specjalnie powierzonych proboszczowi parafii należą m.in.: udzielanie chrztu, asystowanie przy zawieraniu małżeństw, odprawianie pogrzebów, prowadzenie procesji poza kościołem i dokonywanie uroczystych poświęceń poza kościołem (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 530). Czynności tych nie mogą podejmować inne osoby, o ile nie posiadają na to zgody proboszcza lub ordynariusza miejsca. Ograniczenie to dotyczy także tych osób, które nie są skierowane do pracy w parafii, a – z polecenia władz kościelnych lub z własnej inicjatywy – przebywają w niej, ewentualnie sprawują pieczę nad określoną grupą wiernych czy miejscem kultu, jak np. mieszkańcy domów zakonnych, kapelani, liderzy grup ewangelizacyjnych, kustosze sanktuariów itp. Prawny podział kompetencji niech nie okaże się jednak ograniczeniem dla harmonijnej współpracy w służbie ludowi Bożemu.
- c)** Niektórych sakramentaliów – za zgodą ordynariusza miejsca i zgodnie z księgami liturgicznymi – mogą udzielać także świeccy, posiadający odpowiednie przymioty.
- d)** Na proboszczu miejsca spoczywa szczególna troska o właściwe pełnienie posługi uświęcania, zarówno w tym, co dotyczy pouczenia i przygotowania wiernych, aby z wiarą korzystali ze świętych znaków, jak też właściwego i godnego sprawowania liturgii oraz dbałości o właściwe dokumenty i zapisy w księgach kancelaryjnych.

492. Przy sprawowaniu sakramentów i sakramentaliów należy stosować się do przepisów prawa kanonicznego i ksiąg liturgicznych, zatwierdzonych przez kompetentną władzę. Nie wolno samodzielnie niczego opuszczać, zmieniać lub dodawać.
493. Przy okazji udzielania sakramentów i sakramentaliów można przyjmować dobrowolne ofiary. Nie wolno jednak ich żądać, wyznaczać wysokości ani odmówić posługi tym, którzy złożą ofiarę mniejszą lub nie mogą złożyć jej wcale (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 848).
494. Biskup diecezjalny ustala szczegółowe zasady dotyczące: liczby sprawowanych Mszy, intencji i stypendiów mszalnych oraz Mszy zbiorowych.
495. **Miejsce udzielania sakramentów**
- a) Co do zasady, miejscem udzielania wiernym sakramentów jest parafia ich zamieszkania (analogicznie: parafia zamieszkania rodziców lub opiekunów prawnych zgłaszających dzieci do chrztu lub parafia zamieszkania jednego z nupturientów). Ta sama zasada dotyczy pogrzebu katolickiego wiernych zmarłych.
 - b) Od powyższej reguły czyni się wyjątek odnośnie uczniów szkół katolickich, którzy mogą przystąpić do I Komunii i bierzmowania w parafii, na terenie której znajduje się szkoła.
 - c) Osobom spoza swojej parafii proboszcz może udzielić chrztu, I Komunii, asystować przy zawieraniu małżeństwa, dopuścić do bierzmowania lub sprawować obrzęd pogrzebu jedynie pod warunkiem, że proszący o to przedstawia ku temu rozumne powody i uzyskają zgodę ordynariusza miejsca lub własnego proboszcza. Taką prośbę należy uznać za wystarczająco uzasadnioną w przypadku kandydatów do bierzmowania, którzy pobierają naukę poza miejscem stałego zamieszkania i przebywają np. w bursie lub

internacie oraz zdecydowali się kontynuować formację i przyjąć ten sakrament w parafii, do której mają łatwiejszy dojazd.

- d)** Zgoda, o której mowa powyżej, powinna być udzielona w formie pisemnej i przechowywana w archiwum parafii, w której sakrament został udzielony, przynajmniej do czasu najbliższej wizytacji kanonicznej. W trakcie wizytacji podlega ona okazaniu wraz z księgami parafialnymi.
- 496.** Ilekroć mowa jest o miejscu zamieszkania wiernego (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 102 – w systemie kanonicznym brak pojęcia *zameldowanie*), rozumie się przez to miejsce jego przebywania na terytorium jakiejś parafii lub przynajmniej diecezji, które albo jest połączone z zamiarem pozostania tam na stałe, albo trwało przez pełnych pięć lat (zamieszkanie stałe), bądź też jest połączone z zamiarem pozostania przez przynajmniej trzy miesiące albo trwało przez minimum trzy miesiące (zamieszkanie tymczasowe). W przypadku sakramentu małżeństwa wymagany jest okres przynajmniej miesięcznego pobytu na terytorium parafii.
- 497.** Informacja o udzieleniu chrztu, bierzmowania, małżeństwa, święceń musi zostać bez zwłoki odnotowana w księdze metrykalnej parafii, w której wierny przyjął chrzest. Informacja o udzieleniu niektórych innych sakramentów (I Komunia, namaszczenie chorych) wpisywana jest do stosownego rejestru kancelaryjnego. Wierni zmarli wpisywani są do księgi zmarłych, a pochowani na cmentarzu parafialnym – do księgi cmentarnej.
- 498.** W księgach metrykalnych nie wolno nanosić adnotacji ani korekt dotyczących zmiany imienia, nazwiska lub płci bez uprzedniej zgody ordynariusza miejsca. Podstawę do naniesienia adnotacji stanowi właściwy dokument Kurii Biskupiej lub Sądu Biskupiego.

499. Przypomina się, że prawo do żądania zaprzestania przetwarzania lub usunięcia danych osobowych nie przysługuje w przypadku, gdy dotyczą one udzielonych sakramentów bądź w inny sposób odnoszą się do kanonicznego statusu osoby. Dane te nie mogą być zatem usunięte z ksiąg parafialnych. Jeżeli jednak tego typu wniosek zostanie złożony, to powinien zostać odnotowany w księgach i zobowiązuje proboszcza do niewykorzystywania danych objętych wnioskiem bez zgody ordynariusza miejsca albo wyższego przełożonego instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego.

II. OBJĘCIE URZĘDU PROBOSZCZA

- 500.** Kapłan mianowany proboszczem parafii otrzymuje ją i obowiązany jest pasterzować od momentu jej objęcia w posiadanie (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 527).
- 501.** Wyznaczony na proboszcza kapłan zostaje wprowadzony w posiadanie parafii przez biskupa diecezjalnego lub – zrównanych z nim w prawie – wikariusza generalnego bądź wikariusza biskupiego, jeśli posiadają ogólną władzę wykonawczą. Inny kapłan, aby mógł ważnie dokonać aktu wprowadzenia, musi zostać delegowany przez jednego z nich. Ogólną delegację do wykonywania aktu wprowadzenia proboszcza otrzymują dziekani i wicedziekani.
- 502.** Objęcie parafii w posiadanie dokonuje się w dwóch aspektach: prawnym i liturgicznym. W aspekcie prawnym polega ono na przekazaniu mienia i dokumentacji parafii, co potwierdza protokół zdawczo-odbiorczy parafii podpisany przez ordynariusza lub delegowanego kapłana, nominowanego proboszcza, a także poprzedniego proboszcza. Dopelnienie aspektu prawnego jest wymagane pod rygorem braku możliwości wykonywania urzędu proboszcza. Ceremonia liturgiczna, czyli wprowadzenie proboszcza

do świątyni parafialnej, które dokonuje się w obecności wiernych, ma znaczenie duszpasterskie, dlatego nie jest ona wymagana do ważności aktu, choć usilnie zalecana dla dobra wiernych.

- 503.** Wprowadzenie nowego proboszcza w urządowanie w parafii powinno nastąpić z dniem określonym w dekrete nominacyjnym lub w następnych dniach, jednakże bez dużej zwłoki. W aspekcie liturgicznym stosownym dniem – zważywszy na liczniejszą obecność wiernych – będzie niedziela przypadająca po dacie nominacji. W miarę możliwości, wprowadzenie powinno być dokonane na głównej Mszy, zawsze w kościele parafialnym, choćby nawet inny kościół w parafii wydawał się znaczniejszy. Należy wtedy zachować formę przewidzianą w *Agendzie liturgicznej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*. W przypadku przekazywania parafii w szczególnych okolicznościach, zaleca się, aby przy liturgicznym wprowadzeniu w urząd proboszcza obecny był także przedstawiciel Kurii Biskupiej.
- 504.** W przypadku poważnych trudności, ordynariusz miejsca może udzielić dyspensy od wprowadzenia w posiadanie parafii. W takim przypadku dyspensa podana do wiadomości parafii zastępuje objęcie w posiadanie.
- 505.** Proboszcz obejmujący parafię ma obowiązek złożenia wyznania wiary i przysięgi wierności przed ordynariuszem miejsca lub jego delegatem.

III. INSTRUKCJA KANCELARYJNA

- 506.** Do obowiązków proboszcza należy dbałość i właściwe prowadzenie kancelarii parafialnej, zarówno w aspekcie materialnym jak i w aspekcie jej bieżącego funkcjonowania, które powinno uwzględniać wymogi prawa kanonicznego i cywilnego oraz służyć rzeczowemu, życzliwemu i wygodnemu kontaktowi duszpasterzy

- z parafianami. Kancelaria stanowi bowiem ważny i konieczny od-cinek duszpasterskiego oddziaływania.
- 507.** Wikariusze – jako współpracownicy proboszcza – mają prawo i obowiązek uczestniczenia w części pracy kancelaryjnej oraz zastępowania proboszcza w razie jego nieobecności.
- 508.** Prowadzenie kancelarii może być powierzone osobie niebędącej kapłanem. W takim przypadku należy tę osobę odpowiednio po-cuczyć, zaprzysiąc/zobowiązać odnośnie zachowania tajemnicy urzędowej oraz życzliwie nadzorować jej pracę. Osoba ta nie może załatwiać spraw duszpasterskich, zwłaszcza spornych, ani podpi-sywać dokumentów kierowanych na zewnątrz.
- 509.** W przypadku dłuższej nieobecności proboszcza w parafii bez wi-kariusza, powinien on zadbać o wyznaczenie osoby, np. innego proboszcza z dekanatu, do której wierni mogliby się zgłaszać w pilnych sprawach kancelaryjnych.
- 510.** Należy przygotować szczegółowe uregulowania dotyczące in-strukcji kancelaryjnej.
- 511.** Zaleca się opracowanie ujednoczonych wzorów dokumentów wy-korzystywanych w pracy kancelaryjnej.

IV. WIZYTACJA KANONICZNA PARAFII

- 512.** Wizytacja pasterska diecezji (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 396-397) jest czynnością apostołską, która daje biskupowi możliwość kontaktu z duchowieństwem i wiernymi świeckimi. Jest bliższym zaznajomieniem się ze służbą Bożą, nauczaniem, administrowa-niem, stanem duchowym i materialnym parafii oraz daje bisku-powi możliwość rozeznania i sprawdzenia, na ile sposoby, struk-tury i środki duszpasterskie są owocne i skuteczne, a także umoż-liwia zorientowanie się w bieżących potrzebach Kościoła. Wizy-

tacja ma na celu raczej niesienie pomocy niż kontrolowanie, choć nie oznacza to obojętności wobec zauważonych uchybień i wykroczeń.

513. Zwyczajnej wizytacji biskupiej podlegają osoby, instytucje katolickie, rzeczy i miejsca święte znajdujące się w obrębie diecezji.

514. Przygotowanie wizytacji

- a) Po ogłoszeniu zarządzenia o wizytacjach, proboszczowie wyznaczonych do wizytowania parafii uzgadniają z wizytatorem (lub poprzez jego sekretarza) termin i program wizytacji.
- b) Proboszcz powinien zebrać i uporządkować informacje dotyczące stanu duchowego i społeczno-religijnego parafii, które pozwolą wizytatorowi dokładniej zapoznać się z potrzebami duszpasterskimi wizytowanej parafii.
- c) Wizytacja powinna być poprzedzona odpowiednim przygotowaniem duszpasterskim całej wspólnoty parafialnej, które może polegać między innymi na wygłoszeniu katechez i kazań na temat wspólnoty Kościoła.
- d) W przygotowania wspólnoty parafialnej do wizytacji powinny się włączyć w sposób czynny katecheci oraz osoby należące do rad parafialnych, a także do ruchów, wspólnot i stowarzyszeń działających w parafii.
- e) Podejmowane przygotowania i późniejszy przebieg wizytacji powinny być ukierunkowane na wymiar duchowy oraz odznaczać się umiarem i estetyką.

515. Czynności powizytacyjne

- a) Wizytator sporządza protokół z przeprowadzonej wizytacji kanonicznej zawierający spostrzeżenia, zalecenia i zarządzenia wizytacyjne.

- b) Po otrzymaniu protokołu, proboszcz powinien przedstawić jego treść członkom rad parafialnych. Jego stosowne fragmenty należy także odczytać wiernym w ramach ogłoszeń duszpasterskich.
- c) Protokół z wizytacji kanonicznej należy przechowywać w archiwum parafialnym.
- d) Po zakończeniu wizytacji proboszcz jest zobowiązany do szczegółowego opisu przebiegu wizytacji kanonicznej w kronice parafialnej.

V. RELACJE Z INSTYTUCJAMI PAŃSTWOWYMI I SAMORZĄDOWYMI

- 516.** Poza sprawami wewnątrzkościelnymi, które są uregulowane prawem kanonicznym, wszyscy wierni świeccy, duchowni i osoby konsekrowane oraz jednostki organizacyjne Kościoła (kościelne osoby prawne i ich jednostki wewnętrzne) podlegają obowiązującym przepisom prawa cywilnego, wśród których szczególne miejsce zajmują m.in.:
- przepisy dotyczące funkcjonowania jednostek organizacyjnych Kościoła i stowarzyszeń publicznych,
 - przepisy dotyczące dochodów osób duchownych i jednostek organizacyjnych Kościoła: opodatkowanie, składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne,
 - przepisy prawa pracy i umów cywilno-prawnych,
 - przepisy prawa oświatowego,
 - przepisy dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej,
 - przepisy dotyczące organizowania imprez masowych i zbiórek pieniężnych,
 - przepisy prawa budowlanego i ochrony zabytków,
 - przepisy prawa administracyjnego, w tym regulacji działania cmentarzy parafialnych,

- przepisy dotyczące odpowiedzialności cywilnej, prawa autorskiego oraz przetwarzania i ochrony danych osobowych.
- 517.** Niektóre z powyższych zagadnień zostały uregulowane również przez odpowiednie dokumenty kościelne, z którymi należy się zapoznać oraz korzystać z wytycznych i przestrzegać ich postanowień.
- 518.** Wszelkie ustalenia, które dotyczą funkcjonowania w przestrzeni społecznej jednostek organizacyjnych Kościoła i grup wiernych (statuty, regulaminy, umowy), nie mogą kolidować z obowiązującym prawem państwowym. Osoby odpowiedzialne za te jednostki i grupy powinny dokonać odpowiedniej weryfikacji już istniejących dokumentów, a w przypadku niezgodności niezwłocznie dokonać koniecznych korekt. W sytuacjach wątpliwych należy zasięgnąć opinii radcy prawnego diecezji.
- 519.** Osoby odpowiedzialne za działalność parafii i innych jednostek organizacyjnych powinny zwracać uwagę na odpowiednie ubezpieczenie, zarówno osób fizycznych (m.in. duchownych) jak i prawnych (parafii), od odpowiedzialności cywilnej i następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym ryzyk osobowych i majątkowych.
- 520.** Stosowne jest przedstawianie parafianom niektórych aspektów prawnych funkcjonowania parafii tak, aby byli bardziej świadomi problemów, które jej dotyczą i nie odnosili błędnego wrażenia, jakoby Kościół lub sami duchowni korzystali z wyjątkowych przywilejów względem innych grup i organizacji lub – co gorsza – że pozostają oni ponad prawem.
- 521.** Bogactwo personalne Kościoła powinno prowadzić do aktywizacji wiernych świeckich w zakresie zainteresowania i dbałości o dobro Kościoła, jak również umożliwiania im bezpośredniego wybo-

ru swoich przedstawicieli do ciał kolegialnych – rad parafialnych i diecezjalnych – tak, aby nie były one organami składającymi się jedynie z osób delegowanych przez biskupów lub proboszczów, gdyż nie byłoby to rzeczywiste przedstawicielstwo. Rady te nie mają bowiem być tylko organami doradczymi, lecz powinny mieć więcej władzy i odpowiedzialności. Św. Jan Paweł II, omawiając funkcjonowanie diecezjalnych rad duszpasterskich, postulował, aby zasada współpracy „mającej w pewnych przypadkach charakter decyzyjalny” była stosowana szerzej i odważniej (Adhortacja *Christifideles laici*, nr 25).

- 522.** W celu polepszenia znajomości obowiązującego prawa, postuluje się sporządzenie *vademecum* obejmującego najważniejsze zagadnienia dotyczące funkcjonowania parafii w wymiarze społecznym. *Vademecum* takie powinno być sporządzone przez specjalistów z odpowiedniego obszaru prawa i zredagowane w sposób przejrzysty. Ze względu na konieczność rozbudowywania i uaktualniania, *vademecum* to powinno być dostępne w internecie, ewentualnie mieć formę kart zbieranych w segregatorze.
- 523.** Analogicznie, postuluje się także systematyczne i rzetelne informowanie duchownych o istotnych zmianach przepisów prawnych, np. w formie prowadzonej przez radcę prawnego rubryki w *Biuletynie Duszpasterskim*.
- 524.** Zaleca się powołanie na szczeblu diecezjalnym Zespołu doradców ds. cywilnoprawnych, którzy służyliby pomocą w rozstrzyganiu pojawiających się problemów prawnych, a także prowadziliby odpowiednie zajęcia tematyczne uwzględniające elementy prawa świeckiego dla kleryków w ramach formacji seminaryjnej oraz dla duchownych i osób konsekrowanych w ramach ich formacji permanentnej.

525. Ten sam lub analogiczny zespół powinien służyć pomocą kapłanom w sprawach wymagających bardziej złożonych starań podejmowanych w świeckich urzędach i instytucjach, np. w kontaktach z konserwatorem zabytków, tworzeniu wniosków o dofinansowanie, realizacji procesu budowlanego, zarządzania i utrzymania obiektów budowlanych (książka obiektu, kontrole okresowe, audyt energetyczny) itp. Nagłaca wydaje się potrzeba opracowania, ujednolicenia i sprawdzenia zgodności z powszechnie obowiązującym prawem wzorca regulaminu cmentarzy parafialnych.

VI. ORGANIZOWANIE IMPREZ MASOWYCH

526. Jednym z przejawów życia religijnego jest organizowanie zgromadzeń religijnych także poza obrębem świątyń, np. procesji eucharystycznych lub ku czci świętych. Oprócz nich, Kościół może też organizować imprezy, które nie realizują celów religijnych, np. służąc integracji wiernych.

527. W świetle przepisów prawa, imprezy, które nie są sportowe lub artystyczno-rozrywkowe (np. imprezy religijne, społeczne), nie są imprezami masowymi, nawet jeżeli uczestniczy w nich bardzo dużo osób. Należy jednak dołożyć starań, aby poprawnie zakwalifikować organizowane zgromadzenie i dzięki temu móc spełnić dotyczące go wymogi prawne.

528. Zgromadzenia, które nie są imprezami masowymi, podlegają również regulacjom prawnym, co wymaga od organizatorów dostosowania się do odpowiednich przepisów. Wymagania prawne jak i roztropność – w zależności od rodzaju zgromadzenia – nakazują zadbać o:

- zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom zgromadzenia,
- należytą organizację służby porządkowej,

- należyte uzgodnienia i rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
 - odpowiednie uzgodnienia odnośnie wykorzystania cudzego terenu.
- 529.** Postuluje się upowszechnienie i przypomnienie wynikającego z przepisów prawa państwowego uprzywilejowanie Kościołów i innych związków wyznaniowych w zakresie organizacji zgromadzeń o charakterze religijnym w kolizji z innymi zgromadzeniami publicznymi. W tym kontekście należy jednak również zwrócić uwagę na niebezpieczeństwo instrumentalnego wykorzystywania wspólnot religijnych dla przemijających celów politycznych lub osobistych innych organizacji zmierzających do powstrzymania niechcianych lub niewygodnych zgromadzeń. Z uprzywilejowania należałoby korzystać w sposób przejrzysty, wyjątkowy i apolityczny.

VII. INTERNETOWA BAZA DOKUMENTÓW DIECEZJALNYCH

- 530.** Postuluje się utworzenie internetowej bazy dokumentów diecezjalnych, zawierającej elektroniczne wersje *Biuletynu Duszpasterskiego*, *Koszalińsko-Kołobrzeskich Wiadomości Diecezjalnych*, zarządzeń biskupa diecezjalnego i komunikatów Kurii Biskupiej.
- 531.** Ze względu na poufny charakter, część informacji może zostać wyłączona z ogólnego dostępu i zastrzeżona tylko dla kapłanów.
- 532.** Baza dokumentów powinna być wyposażona w odpowiedni system wyszukiwania treści, ułatwiający wyszukanie potrzebnych dokumentów i informacji.

DOBRA MATERIALNE

WSTĘP

- 533.** Posiadanie dóbr materialnych służy wypełnianiu misji Kościoła, który nie ma wyłącznie wymiaru duchowego. Pierwszorzędnym celem wyznaczonym Kościołowi przez Chrystusa jest religijny charakter tej społeczności. Podobnie jak poszczególni ludzie spełniają swoje zadania w rzeczywistości przyrodzonej, również Kościół nie może funkcjonować bez środków doczesnych. Jednak dobra doczesne powinny służyć społeczności kościelnej w stopniu odpowiednim do pełnionego posłannictwa (zob. Sobór Watykański II, Konstytucja *Gaudium et spes*, nr 42, 76). Dobra doczesne Kościoła mają więc ściśle określony cel, który jest powiązany z misją zbawienia. Najważniejsze cele to: organizowanie kultu Bożego, godziwe utrzymanie duchownych i innych pracowników kościelnych oraz prowadzenie apostołatu religijnego i charytatywnego, zwłaszcza wobec ubogich (zob. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 1254 § 2). To podstawowe ukierunkowanie dóbr materialnych może przybierać wiele szczegółowych form.
- 534.** Uznaje się za konieczne przegląd i aktualizację istniejących aktów dotyczących dóbr doczesnych diecezji w formie ustawy partykularnej, aby przyjmowane regulacje były zgodne zarówno z właściwymi przepisami *Kodeksu Prawa Kanonicznego* i normami wydanymi przez Konferencję Episkopatu Polski jak i z poniższymi zaleceniami, które uwypuklają zagadnienia i rozwiązania sprawiające dotąd trudności w praktycznym zastosowaniu. Są tutaj także nowe rozwiązania, które mogą przyczynić się do poprawnej realizacji celów dóbr doczesnych Kościoła w zmieniających się warunkach gospodarczo-społecznych.

- 535.** Podstawowymi zasadami w opracowaniu odpowiednich norm powinna być transparentność i solidarność, które dają szansę kształtowania Kościoła wiarygodnego w sferze ekonomicznej i budzenia współodpowiedzialności za jego dzieła.

I. ZALECENIA OGÓLNE

- 536.** Zarząd dóbr kościelnych należy do tego, kto bezpośrednio kieruje kościelną osobą prawną, do której dobra należą (*Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 1279 § 1). Dlatego – w celu zapewnienia szczególnej troski o powierzone dobra i wykonywania obowiązków w imieniu Kościoła w sposób należyty – zaleca się opracowanie szczegółowego zakresu obowiązków każdego zarządcy dóbr kościelnych w diecezji. Powyższy zakres obowiązków powinien uwzględniać zarząd zwyczajny i nadzwyczajny wymagający zgody biskupa diecezjalnego.
- 537.** Zarządcy wszystkich dóbr kościelnych posiadający radę ds. ekonomicznych powinni konsultować planowany budżet na kolejny rok rozliczeniowy przy udziale tej rady.
- 538.** Priorytetem w wydatkach parafii i innych podmiotów kościelnych powinny być ewangelizacja i duszpasterstwo. Koszty finansowania tych dzieł w zakresie parafialnym powinny być uwzględnione w budżecie parafii. Należy także jasno określić źródła finansowania tych dzieł w zakresie pozaparafialnym.
- 539.** Każda parafia i instytucja diecezjalna powinna prowadzić spis inwentarza nieruchomości, rzeczy ruchomych i rzeczy kosztownych, który w jednoznaczny sposób określi własność osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej. Spis powinien być aktualizowany przynajmniej raz na pięć lat. Każdorazową kopię aktualizacji spisu należy złożyć w Kurię Biskupiej. Oprócz spisu inwentarza, zaleca się bieżące prowadzenie księgi inwentarza.

- 540.** Każda parafia i instytucja diecezjalna, która nie uzyskuje dochodów z działalności gospodarczej, powinna prowadzić wewnętrzną księgę rachunkową (ewidencję księgowo-kasową). Na jej podstawie sporządza się corocznie sprawozdanie z przychodów i rozchodów, przekazywane do Wydziału Ekonomicznego Kurii Biskupiej.
- 541.** Duchowny, który chce powołać fundację lub stowarzyszenie umocowane w prawie cywilnym, powinien uzyskać na to zgodę biskupa diecezjalnego i przedstawić mu projekt statutu, nawet wówczas, gdy jest jedynie współzałożycielem wraz z grupą wiernych świeckich.
- 542.** Zaleca się zadbanie o określenie warunków i zasad zatrudnienia oraz wynagradzania pracowników w parafiach i instytucjach diecezjalnych. Należy przy tym szczególnie uwzględnić formy zatrudnienia i zakres wynagrodzeń. Dlatego należy opracować wzory odpowiednich umów z uwzględnieniem aktualnego stanu prawa pracy i zasad katolickiej nauki społecznej.
- 543.** Zasady planowania i realizacji inwestycji kościelnych powinny zostać szczegółowo określone i nadzorowane przez powołane do tego diecezjalne biuro prawne i Wydział Ekonomiczny Kurii Biskupiej.
- 544.** Mając na uwadze odpowiedzialność za zachowanie historycznych dóbr kultury i w poczuciu troski o właściwy wystrój i piękno świątyń oraz wszystkich budynków kościelnych, Komisja architektury i sztuki sakralnej oraz diecezjalny konserwator zabytków powinni opracować aktualną procedurę prowadzenia prac przy obiektach sakralnych w diecezji. Procedura powinna obejmować wszystkie prace związane z sakralnymi obiektami zabytkowymi i nowymi.
- 545.** W program formacji seminarystów i formacji stałej księży należy włączyć zagadnienia dotyczące dóbr doczesnych

Kościół w aktualnym kontekście społecznym i prawnym, ze szczególnym uwzględnieniem katolickiej nauki społecznej.

II. PARAFIA

- 546.** W każdej parafii powinna być rada ds. ekonomicznych. Jej członkami powinni być świeccy specjaliści i praktycy kompetentni w zagadnieniach finansowo-ekonomicznych i prawnych, którzy będą świadczyli proboszczowi pomoc w administrowaniu dobrami parafialnymi. Funkcjonowanie parafialnej rady ds. ekonomicznych muszą określać normy wydane przez biskupa diecezjalnego.
- 547.** Transparentność finansów parafialnych domaga się wyraźnego i jednoznacznego odróżnienia majątku i źródeł dochodów parafialnych od majątku i źródeł dochodów duchownych.
- a)** Źródłem finansowania parafii są: ofiary składane przez wiernych (tace, część ofiar kołędowych, ofiary składane przy okazji wykonywania zadań parafialnych), dotacje z instytucji kościelnych i pozakościelnych, dochody z działalności gospodarczej, darowizny, wpłaty duchownych wynikające z partycypacji w kosztach utrzymania.
- b)** Dochodami duchownych są: stypendia mszalne, dochody z różnych form zatrudnienia, wypominki, część ofiar kołędowych.
- 548.** Coraz częstszym zjawiskiem staje się mianowanie jednego kapłana proboszczem lub administratorem w kilku parafiach równocześnie. Dlatego należy doprecyzować dochody i zobowiązania osobiste i parafialne, gdy zachodzi taka sytuacja.
- 549.** Należy utrzymać zryczałtowany system wpłat na cele pozaparafialne, dzięki którym możliwe jest utrzymanie instytucji diecezjalnych. Ponadto należy zweryfikować zakres zbiórek celowych i okolicznościowych na cele pozaparafialne.

- 550.** Parafia otrzymuje z Wydziału Ekonomicznego Kurii Biskupiej roczne zestawienie wpłat przeznaczonych na cele pozaparafialne.
- 551.** Roczne sprawozdanie finansowe z działalności parafii należy podać do wiadomości parafialnej rady ds. ekonomicznych.
- 552.** Procedura przekazania parafii powinna uwzględniać komisyjne przekazanie majątku parafialnego i stworzenie adekwatnego protokołu zdawczo-odbiorczego, zawierającego tylko niezbędne dane. Ponadto należy opracować reguły postępowania przy przekazaniu parafii po zmarłym proboszczu lub administratorze.
- 553.** W czasie wizytacji kanonicznej parafii należy sprawdzić: poprawność prowadzenia spisu inwentarza, karty obiektów zabytkowych, książkę obiektu budowlanego, księgę rachunkową i roczne sprawozdania z przychodów i rozchodów wynikające z przyjętych planów budżetowych, zawierane umowy, stan kasy parafialnej, funkcjonowanie parafialnej rady ds. ekonomicznych.

III. DIECEZJA

- 554.** Źródłem finansowania instytucji i dzieł diecezjalnych są: zryczałtowane ofiary oraz zbiórki celowe z parafii, wpłaty duchownych, wpłaty na Diecezjalny Fundusz Solidarnościowy i środki z diecezjalnej działalności gospodarczej.
- 555.** Roczne sprawozdanie finansowe z działalności diecezji należy podać do wiadomości Diecezjalnej rady ds. ekonomicznych.
- 556. Diecezjalny Fundusz Solidarnościowy**
- a)** Rzeczą godną kontynuowania i rozwoju jest Diecezjalny Fundusz Solidarnościowy, którego środki służą wsparciu parafii w trudnych sytuacjach ekonomicznych.
- b)** Źródła finansowania Funduszu powinien określić jego statut zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego.

- c) Fundusz powinien także koordynować projekt parafii patronackich (wspomagających), które na określony czas i określonych warunkach mogłyby wspierać pomocą prawną, duszpasterską, administracyjną lub materialną parafie znajdujące się w trudnej sytuacji.

557. Duchowni

- a) Zmieniające się warunki społeczne wymagają opracowania nowych zasad wynagradzania i utrzymania księży, z uwzględnieniem pełnionych funkcji i zadań. Dochody duchownych, zarówno środki finansowe jak i środki w naturze (mieszkanie, wyżywienie itp.), oraz ich zobowiązania wobec parafii i diecezji powinny zostać szczegółowo określone. Ponadto należy jasno określić współuczestnictwo księży w kosztach utrzymania miejsc zamieszkania, które są własnością parafii lub innej instytucji diecezjalnej, ponoszonych z własnych środków finansowych.
- b) W diecezji można zauważyć nierówność wynagrodzeń osób duchownych. W duchu kapłańskiej solidarności należy w strukturach Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej (WPK) stworzyć narzędzia, które pozwolą wspierać uboższych kapłanów przez osobiste darowizny duchownych lepiej sytuowanych.
- c) Idąc z duchem czasu i widząc potrzeby wspierania duchownych w trudnych sytuacjach materialnych i zdrowotnych, należy kontynuować grupowe ubezpieczenie na życie wszystkich księży inkardynowanych do diecezji oraz waloryzować składki na WPK i ubezpieczenie grupowe na poziomie umożliwiającym realne wsparcie potrzebujących.
- d) Należy zweryfikować sposoby wspierania w ramach WPK kapłanów na emeryturze, rencie, urlopie zdrowotnym lub w innych szczególnych przypadkach losowych.

MEDIA

WSTĘP

- 558.** Prawda o znaczącej roli mediów jest dzisiaj powszechnie przyjmowana. Wpływają one na współczesnego człowieka w wymiarze fizycznym, psychicznym i duchowym. Nie można ignorować takich zjawisk jak tzw. *syndrom permanentnego rozproszenia*, przeciążenie informacją czy stosunkowo niedawno zidentyfikowane i zdefiniowane zjawisko dotyczące relacji człowieka do mediów społecznościowych, zwane *łękiem przed odłączeniem*. Coraz bardziej alarmujący jest też wpływ tzw. *fake newsów* na postrzeganie przez człowieka świata, w tym również Kościoła.
- 559.** Określanie mediów jako *środków masowego przekazu* jest już obecnie niewystarczające. Traktowanie ich jedynie jako narzędzi, np. do rozpowszechniania informacji lub głoszenia Ewangelii, połączone z zafascynowaniem ich wciąż nowocześniejszymi możliwościami technicznymi, jest bowiem podejściem ograniczonym, które nie bierze pod uwagę ich prawdziwego potencjału. Oprócz bycia coraz bardziej zaawansowanymi narzędziami komunikacji i konkretnymi ośrodkami kształtującymi opinię społeczną, media są istotnym czynnikiem kształtującym życie we wszystkich jego wymiarach. Ich wpływ znacznie wykracza poza obszar samej komunikacji społecznej. Dlatego bardziej właściwym jest nazywanie mediów nie tyle *środkami masowego przekazu*, co *środowiskiem społecznego komunikowania*.
- 560.** Istnieją jednak rozbieżności, także wśród ludzi Kościoła, co do tego, jak należy rozumieć wpływ mediów na współczesnego człowieka. Od właściwego spojrzenia na to zjawisko zależy natomiast podejście praktyczne, które przejawia się w codziennym kształto-

waniu odpowiednich relacji do mediów ze strony osób i instytucji tworzących Kościół. Ważne jest więc, aby ludzie Kościoła potrafili umiejętnie korzystać z wszelkich dobrodziejstw, które oferują media, mając przy tym świadomość zagrożeń wynikających z braku tych umiejętności. Istotne jest również właściwe rozumienie roli współczesnej kultury medialnej w skutecznym docieraniu do człowieka, który jest przecież adresatem działań duszpasterskich Kościoła. Chodzi więc o zmianę myślenia o mediach wśród ludzi Kościoła, a także o odkrycie jego miejsca we współczesnym, *zmediatyzowanym* świecie.

I. ŻYCIE KOŚCIOŁA TEMATEM DLA MEDIÓW

- 561.** Media, interesując się życiem Kościoła, wspierają jego działalność w wymiarze informacyjnym, ewangelizacyjnym i formacyjnym. Kościół ma przy tym prawo oczekiwać od nich rzetelności, bezstronności i kompetencji, a równocześnie nie powinien traktować instrumentalnie poszczególnych redakcji, także katolickich. Kościół jest wezwany do dawania świadectwa również wobec mediów i tych, którzy za ich pośrednictwem spotykają się z Kościołem. Ważnym przejawem tego świadectwa jest postawa otwartości, ale nie wybiórczej i okazjonalnej. Kościół nie może być bowiem otwarty wobec mediów tylko wtedy, kiedy zależy mu na rozpowszechnieniu jakiejś informacji, a unikać kontaktu z nimi, gdy uzna to za niewygodne. Kościół nie powinien także odmawiać mediom udziału w wydarzeniach kościelnych, które mają charakter publiczny, z uwzględnieniem przepisów obowiązujących podczas celebracji liturgicznych.
- 562.** Oczekiwany i poszukiwany przez media, i to nie tylko przez redakcje katolickie, jest również głos Kościoła w ważnych kwestiach społecznych. Nie może on zatem uchylać się, także w wymiarze

diecezjalnym, od publicznego zabierania tego głosu, zwłaszcza gdy jest o to proszony przez media. Roztropne odpowiadanie na zapotrzebowanie mediów może też stanowić działanie prewencyjne wobec potencjalnych kryzysów komunikacyjnych. Ważne jest to tym bardziej w świecie, w którym każdy przy pomocy prostych środków technicznych może publikować dowolne treści, które osiągają ogromne zasięgi. Dotyczy to nie tylko treści ściśle informacyjnych, lecz również wyrażających czyjeś opinie, które mogą stać się źródłem zamętu, np. w kwestii istotnych prawd wiary.

- 563.** Obraz Kościoła, który dziś wylania się z mediów, często nie odpowiada jednak w pełni rzeczywistości. Można wręcz mówić o istnieniu swoistego Kościoła medialno-katolickiego jako alternatywnej wersji rzeczywistego Kościoła rzymskokatolickiego. Rozbieżności pomiędzy realnym życiem Kościoła a jego obrazem medialnym wynikają z wielu czynników, m.in.:
- z natury współczesnych mediów informacyjnych, które kierują się poddaną dyktaturze oglądalności logiką *news*;
 - z charakteru poszczególnych ośrodków medialnych, u podstawy którego leżą niekiedy uprzedzenia wobec Kościoła i brak kompetencji w zagadnieniach dotyczących wiary;
 - z prowadzonej przez Kościół komunikacji, która czasami bywa jedynie reagowaniem na pojawiające się sytuacje oraz charakteryzuje się lękiem wobec mediów i brakiem zrozumienia ich znaczącej roli;
 - z niskiego poziomu profesjonalizmu niektórych osób odpowiedzialnych w Kościele za komunikację instytucjonalną;
 - z braku odpowiedzialności poszczególnych członków Kościoła, zarówno duchownych jak i świeckich, którzy nieroztropnie i nieodpowiedzialnie korzystają z mediów.

564. Biorąc pod uwagę statystyki pokazujące liczbę osób regularnie praktykujących, która w diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej jest szczególnie niska, dla większości jej mieszkańców *realnym obrazem* Kościoła jest ten *medialny*. Tym bardziej więc odpowiednio prowadzona komunikacja stanowi istotne wyzwanie dla Kościoła diecezjalnego. Należy przy tym podkreślić, że jego obraz w mediach tworzą nie tylko osoby odpowiedzialne za poszczególne instytucje kościelne oraz redakcje zajmujące się informowaniem o Kościele, lecz każdy członek wspólnoty diecezjalnej, który prowadzi jakąkolwiek aktywność medialną.

II. MEDIA W SŁUŻBIE INFORMACJI, EWANGELIZACJI I FORMACJI

565. Diecezjalne Biuro Prasowe

- a) Należy utworzyć Diecezjalne Biuro Prasowe, aby komunikacja w diecezji była spójna i nowoczesna, a w konsekwencji także skuteczna.
- b) Dyrektorem Biura powinien być rzecznik prasowy diecezji, którym biskup diecezjalny mianuje wystarczająco kompetentną w dziedzinie komunikacji instytucjonalnej osobę duchowną lub świecką. W celu dostępu do istotnych informacji, zaleca się, aby rzecznik miał możliwość uczestniczenia w spotkaniach różnych gremiów decyzyjnych i doradczych na poziomie diecezjalnym, o ile nie jest to sprzeczne z przepisami prawa kanonicznego.
- c) Rzecznik prasowy diecezji powinien z urzędu wchodzić w skład *sztabu kryzysowego*, którego powołanie zaleca się w celu uzyskania przez biskupa diecezjalnego kompetentnego wsparcia ze strony tworzących go osób i otrzymania pomocy w rozwiązaniu zaistniałej sytuacji kryzysowej, również w wymiarze komunikacyjnym.

- d) Zadaniem Biura powinno być kreowanie i koordynowanie komunikacji instytucjonalnej w diecezji. Oznacza to m.in., że ma ono służyć wsparciem merytorycznym w kontaktach z mediami biskupowi diecezjalnemu, urzędowi kurialnym, instytucjom diecezjalnym, ruchom i stowarzyszeniom katolickim, a także poszczególnym osobom duchownym, konsekrowanym i świeckim.
- e) Funkcja koordynacyjna Biura nie może oznaczać wyłączności rzecznika prasowego diecezji na wypowiedanie się w mediach. Należy tu zachować zdrową równowagę między centralizacją a decentralizacją. Powinna w tym zakresie obowiązywać reguła kompetencji, rozumianych z jednej strony jako zakres odpowiedzialności danej osoby lub instytucji, a z drugiej – jako umiejętności warsztatowe. Dlatego poszczególne instytucje diecezjalne, ruchy i stowarzyszenia katolickie mogą też mieć swoich rzeczników prasowych, którzy powinni jednak ściśle współpracować z Biurem.
- f) Biuro powinno koordynować opracowanie diecezjalnych wytycznych dotyczących występowania osób duchownych i świeckich w mediach, w tym również społecznościowych. Wytyczne te nie mają mieć charakteru prawnego i zawierać jedynie sankcji, lecz powinny stanowić swego rodzaju zbiór dobrych praktyk o charakterze duszpasterskim. W pracach nad ich przygotowaniem należy się opierać o *Normy Konferencji Episkopatu Polski dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych* z dnia 9 marca 2005 roku oraz o inne uregulowania kościelne w tej kwestii.
- g) W ramach Biura należy stworzyć *grupę ekspertów*, którzy – wykorzystując swoje kompetencje i umiejętności oraz mając poczucie misji wobec mediów – będą gotowi do wypowiedania się publicznie w sprawach dotyczących różnych dziedzin życia Kościoła. Dlatego też przynależność do tej grupy wiąże się również z zapew-

nieniem jej członkom możliwości doskonalenia swojego warsztatu medialnego.

- h) Biuro powinno koordynować relacje Kościoła diecezjalnego z mediami, traktując równorzędnie wszystkie ich redakcje.
- i) Zadaniem Biura ma być współpraca z dziennikarzami w wymiarze profesjonalnym, dlatego ich relacje z rzecznikiem prasowym diecezji – jeśli jest nim kapłan – nie powinny mieć charakteru duszpasterskiego. We współpracy z Wydziałem Duszpasterskim Kurii Biskupiej, Biuro powinno jednak przygotowywać cykliczne propozycje formacyjne dla dziennikarzy pracujących w mediach publicznych i prywatnych, a zwłaszcza w redakcjach katolickich.
- j) W porozumieniu z ceremoniarzem katedralnym, Biuro powinno weryfikować, czy planowane transmisje wydarzeń liturgicznych (internetowe, telewizyjne i radiowe) są w stanie spełnić obowiązujące w tym zakresie normy zawarte w *Dyrektorium Konferencji Episkopatu Polski w sprawie celebracji Mszy Świętej transmitowanej przez telewizję* z dnia 14 marca 2017 roku, a także w innych uregulowaniach kościelnych. Biuro powinno również koordynować proces udzielania przez biskupa diecezjalnego zgody na takie transmisje: stałej, czasowej lub jednorazowej.
- k) W każdym dekanacie powinna zostać powołana osoba do kontaktów z Biurem.
- l) Kierując się powyższymi wskazaniem i w oparciu o wytyczne, które przygotowuje Biuro Prasowe Konferencji Episkopatu Polski, należy opracować szczegółowy statut Diecezjalnego Biura Prasowego.

566. Media diecezjalne

- a) W diecezji funkcjonują lokalne redakcje katolickie tygodnika *Gość Niedzielny* oraz *Radia Plus*. Prowadzą one działalność także w internecie, redagując swoje portale i profile w mediach społeczno-

ciowych. W diecezji funkcjonują również korespondenci Katolickiej Agencji Informacyjnej. Rolą tych mediów jest m.in. wspieranie biskupa diecezjalnego w jego misji ewangelizacyjnej poprzez informowanie o życiu diecezji. Informacje te można też znaleźć w programach przygotowywanych cyklicznie przez różne redakcje mediów publicznych i prywatnych.

- b) Szczególnym dziełem medialnym w diecezji jest Fundacja *Dobre Media Nowej Ewangelizacji*, która prowadzi szeroką działalność ewangelizacyjną, formacyjną i edukacyjną, realizując transmisje z wydarzeń diecezjalnych i ogólnopolskich oraz przygotowując materiały dostępne na różnych nośnikach oraz w internecie.
- c) Należy wspierać i promować media, które przekazują treści dotyczące życia Kościoła diecezjalnego, przede wszystkim korzystając z ich oferty, a także poprzez m.in. propagowanie stron internetowych prowadzonych przez te media, przypominanie o ich konkretnych propozycjach programowych, kierowanie próśb o patronaty medialne nad różnymi wydarzeniami w diecezji, umieszczanie logotypów tych mediów na plakatach, zapraszanie ich przedstawicieli na spotkania w parafiach.

567. Strony internetowe

- a) Udostępnianie informacji o Kościele w internecie nie jest już dzisiaj jedynie możliwością, lecz koniecznością. Dlatego istniejące i dopiero tworzone strony internetowe instytucji diecezjalnych, parafii, a także ruchów i stowarzyszeń katolickich powinny wyróżniać się jakością oraz – co najważniejsze – aktualnością zamieszczanych informacji.
- b) Zaleca się, aby w ciągu roku od zakończenia synodu wszystkie parafie posiadały swoje strony internetowe. Pomocą w ich przygotowaniu będzie służyło Diecezjalne Biuro Prasowe.

- c) Weryfikowanie stanu stron internetowych parafii i ich profili w mediach społecznościowych powinno odbywać się w ramach wizytacji kanonicznych.

568. Ludzie Kościoła w mediach

- a) Należy zachęcać kapłanów, osoby konsekrowane i wiernych świeckich, którzy odkrywają swego rodzaju powołanie do obecności w mediach, szczególnie w tzw. *nowych mediach*, aby odważnie działali w tej przestrzeni, promując wartości chrześcijańskie. Mogą to robić nie tylko poprzez tworzenie czy rozpowszechnianie konkretnych treści, ale także poprzez sam sposób komunikowania się, któremu obce są *hejt* i ekshibicjonizm. Należy jednak przy tym pamiętać, że żadna inicjatywa medialna nie może przypisywać sobie miana *katolickiej*, jeśli nie otrzyma zgody kompetentnej władzy kościelnej.
- b) Należy wciąż przypominać, że aktywność osób duchownych i świeckich w mediach, zwłaszcza społecznościowych, powinna być zgodna z pełnionymi przez te osoby funkcjami kościelnymi i odgrywanymi rolami społecznymi. Szczególnie kapłani muszą więc mieć świadomość, że są nimi również w przestrzeni internetowej, nawet jeśli korzystają z niej jako osoby prywatne. Niespójność w tym zakresie wynika w dużej mierze z niezrozumienia płynności granicy między tym, co publiczne i prywatne w komunikacji internetowej. W związku z tym, należy proponować kapłanom różne formy profesjonalnej edukacji medialnej, m.in. warsztaty, oraz zwiększyć jej zakres w ramach przygotowania do kapłaństwa.
- c) Należy otoczyć duszpasterską troską osoby zaangażowane w prowadzenie stron internetowych i profili parafii lub innych wspólnot w mediach społecznościowych oraz w redagowanie gazetek parafialnych w formie drukowanej, a także wszystkich, którzy w różny

sposób podejmują ewangelizację poprzez media. W tym właśnie celu Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej, we współpracy z Diecezjalnym Biurem Prasowym, powinien cyklicznie organizować dni skupienia i warsztaty medialne, które będą stanowiły okazję do budowania w diecezji środowiska osób zaangażowanych w działalność ewangelizacyjną w mediach. Elementy edukacji medialnej powinny również zostać włączone do programu Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich.

DZIEDZICTWO HISTORYCZNE

WSTĘP

- 569.** Świadomość niepowtarzalnej historii ziem, które tworzą obecnie diecezję koszalińsko-kołobrzeską, zachęca do zebrania na nowo oraz zachowania dziedzictwa duchowego i materialnego dla następnych pokoleń wiernych i wszystkich ludzi dobrej woli. Na każdym poziomie – diecezjalnym, dekanalnym i parafialnym – istnieje odpowiedzialność przed Bogiem i historią za troskę o dobra przeszłości i teraźniejszości na terenach, które przez wieki były tak bardzo doświadczone przez liczne wojny, pożary i inne zawieruchy dziejowe.
- 570.** Żywa pamięć Kościoła koszalińsko-kołobrzeskiego o pierwszym biskupstwie w Kołobrzegu powinna być priorytetem. Nawiązanie do działalności misyjnej biskupa Reinberna i św. Ottona z Bambergu – apostoła Pomorza powinno jak najczęściej towarzyszyć pasterzom i wiernym tej ziemi. Pielęgnowanie pamięci to wyraz troski o kształtowanie i ugruntowanie świadomości, że tereny, które w 1945 roku zostały przyłączone do państwa polskiego, były częścią Polski piastowskiej.
- 571.** Pierwszy biskup koszalińsko-kołobrzeski Ignacy Jeż, dzieląc się swoimi refleksjami z początków posługi w administracji gorzowskiej, zauważył, że dla ludzi „te tereny były podwójnie obce – przed wojną nie tylko niemieckie, a na dodatek protestanckie. Jedno wykorzenienie zostało zastąpione przez inne. Ludzie tęsknili za swoimi stronami, przez lata nie mogli dojść do siebie po szoku utraty ojczystych stron. I na tych gruzach trzeba było zasiać trawę, żeby następnie ją pielęgnować przez dwieście lat – jak mówią Anglicy” (*Przygody z Opatrznością. Z biskupem Ignacym Jeżem*

rozmawiają Alina Petrowa-Wasilewicz i ks. Krystian Kukowka, Katowice 2004, s. 128).

- 572.** W nawiązaniu do tych słów, należy zauważyć, jak ważna jest troska o ciągle wzbudzanie świadomości, że również współczesne pokolenie swoją codzienną pracą buduje polskość i katolickość ziemi pomiędzy Bałtykiem a Notecią. Trzeba więc z zadumą pochylić się nad dziejami tej ziemi i z należytą starannością zachować dla przyszłych pokoleń dziedzictwo Kościoła diecezjalnego. Niezmiernie ważnym aspektem jest również prowadzenie posługi duszpasterskiej w kontekście wiedzy, że diecezja koszalińsko-kolobrzewska jest wspólnotą, która nadal kształtuje swoją tożsamość.

I. TROSKA O DZIEDZICTWO NA POZIOMIE PARAFIALNYM

- 573.** W każdej parafii powinno być archiwum parafialne dla przechowywania ksiąg parafialnych i akt dotyczących stanu prawnego parafii, kościoła i jego przeszłości, w tym dokumentacji z prowadzonych prac konserwatorskich, restauratorskich i remontowych. Spiślane archiwalia powinny być ułożone chronologicznie i rzeczowo oraz umieszczone w bezpiecznej szafie i zamykanym pomieszczeniu. W zakresie zbierania i konserwacji archiwaliów kościelnych duszpasterze powinni radzić się dyrektora Archiwum Diecezjalnego, również gdy mają wątpliwości co do wartości posiadanych zbiorów.
- 574.** Żadne zabytki, nawet te wycofane z kultu, nie mogą być zabierane do prywatnego użytku, sprzedawane ani darowane. Mogą natomiast, a nawet powinny być zdeponowane w Muzeum Diecezjalnym, gdzie są właściwe warunki do przechowywania i zabezpieczenia ich przed zniszczeniem. Obiekty sztuki i przedmioty kultu użytkowane przez Kościół instytucjonalny (kościół, kaplice,

pomniki, krzyże przydrożne, rzeźby, obrazy, malowidła ścienne, naczynia, sprzęty i szaty liturgiczne oraz inne utensylia kościelne) muszą być zabezpieczone przed kradzieżą i zniszczeniem przez odpowiednie zamknięcie pomieszczeń, w których się znajdują, a także przez system alarmowy. Jednym ze sposobów ochrony zabytków jest ich inwentaryzacja, która powinna zawierać szczegółowy opis i dokumentację fotograficzną lub filmową obiektu. Dokumentację przechowuje się w biurze parafialnym, a jej kopię należy przekazać do diecezjalnego konserwatora zabytków. Bez pisemnej zgody biskupa diecezjalnego nie wolno odstępować żadnych archiwaliów, zabytkowych ksiąg i dzieł sztuki sakralnej, a tym bardziej ich niszczyć lub przechowywać w nieodpowiednich warunkach.

- 575.** Rządca kościoła odchodzący z zajmowanego stanowiska przekazuje następcy wszystkie obiekty sztuki i zabytkowe przedmioty wraz z ich dokumentacją inwentaryzacyjną oraz dokumentacją z podejmowanych prac i działań. Z aktu tego sporządza się protokół, który należy przechować w biurze parafialnym, a jego kopię przekazać do diecezjalnego konserwatora zabytków. Zaginięcie, kradzież lub uszkodzenie zabytku, obiektu sztuki lub przedmiotu wyposażenia kościoła należy zgłosić natychmiast Kurii Biskupiej, a także policji. W przypadku obiektu wpisanego do rejestru zabytków i figurującego w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, należy ten fakt zgłosić również wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w oddziałach na terenie diecezji (Koszalin, Słupsk i Piła). Wiele dzieł sztuki będących własnością Kościoła wymaga pilnych zabiegów konserwatorskich. Podjęcie wszelkich prac konserwatorskich i restauratorskich oraz robót budowlanych wymaga uzyskania opinii diecezjalnego konserwatora zabytków oraz uzyskania zaleceń konserwatorskich i pozwolenia wojewódz-

kiego konserwatora zabytków w formie decyzji administracyjnej. Bez wyraźnych pisemnych uzgodnień tych urzędów, które określają warunki i zakres prac, nie należy ich podejmować przy obiekcie zabytkowym pod sankcją wysokich kar administracyjnych. Wykonawcą prac konserwatorskich może być jedynie uprawniony specjalista posiadający wymagane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, a cały proces konserwacji powinien być szczegółowo udokumentowany.

- 576.** Dzieło sztuki ma zawsze spełniać służebną rolę wobec liturgii. Odnosi się to do architektury, ale i do wystroju wnętrza, a także poszczególnych jego elementów (obraz, rzeźba, założenie ikonograficzne). Dlatego dzieło sztuki musi być czytelne, komunikatywne (tematycznie i symbolicznie), a nie deformujące i zniekształcające. Najważniejszą zasadą współczesnego dzieła sztuki musi być jego syntetyczna wypowiedź. Sztuka ma także zadanie wychowawcze, dlatego przyjmując zmiany w stylu, formie i materiale, należy dopuścić współcześnie nowe formy wyrazu. Należy bezwzględnie pamiętać, że forma ta musi być oryginalna i na odpowiednim poziomie pod względem artystycznym i estetycznym, a nie kiczowata, schlebająca ckliwym sentymentom i ludowej dewocji. Oryginalność sztuki polega na wyrażaniu tradycyjnych wartości przy pomocy nowych środków wyrazu, a o jej przydatności decyduje biskup diecezjalny po zasięgnięciu opinii Komisji architektury i sztuki sakralnej. Zaleca się, po spełnieniu wymagań prawa, aby uroczyscie poświęcić (w dawnym nazewnictwie *konsekrować*) kościoły parafialne i filialne, które jeszcze nie zostały w ten sposób oddane na wyłączną własność Boga.
- 577.** Do obowiązków proboszcza należy prowadzenie kroniki parafialnej (*liber memorabilium*) oraz gromadzenie wszelkich materiałów dotyczących historii parafii (książki, artykuły, plany, fotografie itp.

oraz wszelkie materiały w wersji elektronicznej – także przeniesione ze strony internetowej). Do prowadzenia kroniki zachęca się także inne jednostki kościelne funkcjonujące na terenie diecezji. Zaleca się, aby do Archiwum Diecezjalnego przekazywać egzemplarze książek, folderów, pocztówek itp. wydawanych w parafiach i innych wspólnotach kościelnych. Przypomina się o obowiązku archiwizowania cotygodniowych ogłoszeń parafialnych. W zakrystii każdego kościoła parafialnego powinna znajdować się *Księga celebransów gości*, w której na bieżąco zapisują swój udział w Eucharystii kapłani spoza parafii. Szczególną troską należy objąć także biblioteki parafialne. Księgozbiory i archiwalia powinny być spisane i odpowiednio zabezpieczone. Wszelkie dokumenty i przedmioty historyczne, również niezwiązane z działalnością Kościoła katolickiego, które są odnajdywane w budynkach parafialnych, jeśli w ocenie duszpasterza są zbędne, należy przekazać do Archiwum Diecezjalnego lub Muzeum Diecezjalnego. Godnym polecenia jest prowadzenie muzeum parafialnego. Warto w ramach istniejących stron parafialnych umieścić zakładki dotyczące dziejów parafii i listę kapłanów posługujących w danej wspólnotcie.

- 578.** Wskazane jest, aby dbać o place przykościelne, szczególnie przy zabytkowych kościołach, wokół których znajdują się otoczone starodrzewem dawne cmentarze. Ważne, aby uwrażliwiać wiernych na piękno otoczenia świątyni. Zarządcy parafii razem z wiernymi zobowiązani są do systematycznego dbania o znajdujące się na ich terenie groby kapłanów, również niemieckich, oraz braci i sióstr zakonnych, a także fundatorów i dobrodziejów parafii, zwłaszcza zmarłych bezpotomnie. Do zadań duszpasterzy należy też troska o kapliczki i krzyże przydrożne na terenie parafii, również te niewpisane do rejestru zabytków.

- 579.** Zaleca się wprowadzanie zagadnień regionalnych jako pomocy do katechezy, ożywianie lokalnej pamięci o świętych i błogosławionych, którzy przebywali na terenie diecezji. Warto wśród wiernych wzbudzać zainteresowanie dostępnymi książkami, albumami, czasopismami i stronami internetowymi, które podejmują tematykę historii lokalnej, nierozzerwalnie związanej z dziejami Kościoła.
- 580.** Zaleca się podtrzymywanie parafialnych zwyczajów, które w niektórych wspólnotach są wpisane w ich dzieje od samego początku, np. nabożeństwa, nauki stanowe w czasie rekolekcji, procesja eucharystyczna w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa. Przy okazji wspomnień liturgicznych z kalendarza diecezjalnego należy przygotować krótkie kazanie nawiązujące do postaci świętych i błogosławionych związanych z diecezją. Warto także postarać się o ich relikwie dla danej parafii. Duszpasterze wraz z wiernymi powinni pamiętać o najważniejszych wydarzeniach w parafii, np. rocznica pobłogosławienia i poświęcenia kościoła, rocznica obecności świętego, błogosławionego lub sługi Bożego na terenie parafii, rocznice śmierci poprzednich proboszczów itp.
- 581.** Wskazane jest, aby dziekani, którzy na mocy *Kodeksu Prawa Kanonicznego* popierają i koordynują w ramach dekanatu wspólną działalność pasterską, zwracali szczególną uwagę na historyczny wymiar duszpasterstwa w powierzonych sobie parafiach. W celu większego utożsamiania się wiernych z bardzo rozległą terytorialnie diecezją, wskazane jest organizowanie dekanalnych pielgrzymek i wycieczek do najważniejszych miejsc diecezji: katedra, konkatedra, seminarium, sanktuaria i inne miejsca pielgrzymkowe. Do ważnej misji diekana należy także troska o księży-emerytów, zwłaszcza tych, którzy nie mieszkają w budynkach parafialnych. Są oni często świadkami życia religijnego i społecznego danego dekanatu, a podczas spotkań kapłańskich i z wiernymi świeckimi

mogą przyczyniać się do naturalnego zgłębiania dziejów lokalnych.

- 582.** Z zachowaniem oczywistej integralności całej diecezji, warto w parafiach dekanatów Piła, Walcz, Trzcianka, Jastrowie, Mirosławiec, Czarne, w południowej części dekanatu Barwice oraz w parafiach Biały Bór, Koczala i Kluczewo – szczególnie nawiązywać do wielowiekowych dziejów Kościoła w granicach Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Należy podkreślać obecność na tych terenach potomków ludzi walczących o polskość i katolickość, także w ramach niemieckiej administracji apostolskiej zwanej Wolną Pralaturą Pilską. Ziemie te wróciły do Polski w 1945 roku, po 173 latach od pierwszego rozbioru w 1772 roku.
- 583.** W parafiach pozostałych dekanatów zaleca się, aby szczególnie nawiązywać do dziedzictwa diecezji kamieńskiej, która zanikła po reformacji oraz do katolickich diaspor, w których ośrodki duszpasterskie zaczęły powstawać na tym terenie w drugiej połowie XIX wieku – także ze względu na obecność Polaków – nielicznych autochtonów (okolice Słupska i Miastka), żołnierzy w armii pruskiej (Koszalin i Kołobrzeg) oraz tzw. robotników sezonowych. Ważne jest podkreślenie, że zdarzało się, że katolicy duszpasterze niemieccy (niektórzy pośród nich zginęli w obozach koncentracyjnych) umożliwiali Polakom udział w nabożeństwach w języku polskim i głosili kazania w tym języku.
- 584.** Zaleca się organizowanie wspólnych inicjatyw parafii w ramach dekanatu, podkreślając tę jednostkę administracyjną Kościoła, która także może być czynnikiem jednoczącym duszpasterzy i wiernych. Niezmiernie ważnym czynnikiem zespalającym jest zainteresowanie wiernych parafii tworzących dany dekanat historią diecezji i organizowanie wyjazdów (nawet indywidualnych) na sympozja i wykłady o tematyce historycznej organizowane przez

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie oraz do innych ośrodków naukowych na terenie diecezji.

II. TROSKA O DZIEDZICTWO NA POZIOMIE DIECEZJALNYM

- 585.** Wskazane jest, aby wszyscy diecezjanie doświadczali w procesie duszpastersko-formacyjnym ewangelizacyjnego, wychowawczego, edukacyjnego i regionalnego charakteru historii Kościoła lokalnego. W listach pasterskich, materiałach formacyjnych i w prawodawstwie należy jak najczęściej nawiązywać do biskupstwa kołobrzesckiego, do którego należały wszystkie tereny diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej od Bałtyku po Noteć. Dla całej diecezji wspólny jest także okres lat 1945-1972 i to właśnie z tego czasu (tzw. gorzowskiego) pochodzi wiele zwyczajów wspólnot parafialnych, o czym należy pamiętać.
- 586.** Aby przechowywanie i przekazywanie skarbu dziedzictwa wiary i historii mogło służyć wspólnocie Kościoła lokalnego, diecezja koszalińsko-kołobrzescka stara się zapewnić Archiwum Diecezjalnemu w Koszalinie i Muzeum Diecezjalnemu w Kołobrzegu odpowiednią przestrzeń, proporcjonalną do zgromadzonego w nich materiału. Ze względu na ograniczone miejsce w bloku wieżowym bazyliki kołobrzesckiej, którego przestrzenie przeznaczone są na ekspozycje, zaleca się utworzenie magazynu na zabytki i przedmioty ważne dla historii diecezji, które będą własnością lub depozytem Muzeum Diecezjalnego. Archiwum i muzeum funkcjonują w oparciu o własne statuty zatwierdzone przez biskupa diecezjalnego. Proponuje się utworzenie izby muzealnej w Skrzatuszu jako instytucji diecezjalnej, która będzie miejscem gromadzenia i eks-

ponowania dziedzictwa związanego z tym najważniejszym sanktuarium Kościoła lokalnego.

- 587.** Wskazane jest, aby biskup diecezjalny zlecił dyrektorowi Archiwum Diecezjalnego i dyrektorowi Muzeum Diecezjalnego pozyskanie do zasobów Kościoła lokalnego archiwaliów i ważnych przedmiotów historycznych wytworzonych przed dniem 28 czerwca 1972 roku. Kroniki parafialne i inne istotne dla parafii dokumenty powinny być skopiowane (także w wersji cyfrowej), a oryginały przekazane do archiwum. Niestety, również współcześnie, zwłaszcza przy okazji zmiany zarządcy placówki kościelnej, zdarzają się przypadki, gdy podczas porządkowania kościoła i plebanii traci się bezpowrotnie materiały ważne dla dziedzictwa diecezji i regionu.
- 588.** Odziedziczona po minionym tysiącleciu bezcenna spuścizna w postaci licznych kościołów i kaplic (stanowiących materialny obraz Kościoła), dzieł sztuki i przedmiotów kultu oraz miejsc i tradycji pielgrzymkowych (w tym świętych gór) wymaga nieustannej, profesjonalnej opieki. Jej sprawowanie powinno być powierzone i nadzorowane przez zespół wysoko wykwalifikowanych specjalistów w ramach Komisji architektury i sztuki sakralnej, powołanej przez biskupa diecezjalnego, pełniącej zadania edukacyjne, poradniczo-dydaktyczne i kontrolne. W ramach sprawowanego przez komisję nadzoru należy prowadzić systematyczną aktualizację i weryfikację inwentaryzacji obiektów zabytkowych (zwłaszcza ruchomych) oraz podejmować działania w celu ich odpowiedniego zabezpieczenia (m.in. w systemy alarmowe). W uzasadnionych przypadkach, wybrane obiekty zabytkowe powinny być przeniesione – za zgodą biskupa diecezjalnego i właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – do Muzeum Diecezjalnego, z pozostawieniem na miejscu ich wiernej kopii. W celu

uratowania obiektów zagrożonych zniszczeniem, należy podejmować starania o pozyskiwanie dotacji umożliwiających przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich. Zaleca się szczególną troskę o obiekty już istniejące, zwłaszcza zabytkowe, w tym przedmioty kultu.

- 589.** Obowiązkiem Komisji architektury i sztuki sakralnej powinno być opiniowanie projektów nowych kościołów i innych budynków kościelnych, projektów przebudowy kościołów oraz projektów konserwacji i restauracji kościelnych budynków zabytkowych, projektów wnętrz, przedmiotów kultu oraz wystroju wnętrza kościelnego, projektów organów, dzwonów kościelnych, instrumentów muzycznych oraz aparatury technicznej dla celów liturgicznych i dydaktycznych. Ponadto, komisja powinna opiniować zamierzenia z zakresu instalacji ogrzewania, oświetlenia i akustyki, organizacji i konserwacji cmentarzy parafialnych i ich nagrobków oraz kapliczek, krzyży i figur przydrożnych, projektów przedmiotów dewocyjnych oraz udzielanie konsultacji proboszczom i innym zarządcóm kościołów, architektom i plastynom. Ponadto gremium to powinno systematycznie organizować kursy i spotkania dyskusyjne dla proboszczów, innych zarządców kościołów, architektów i plastynków. Komisja powinna przeprowadzać kontrolę zgodności prowadzonych prac konserwatorskich, budowlanych i artystycznych z zatwierdzonymi planami oraz uczestniczyć w ich odbiorach. Zasady funkcjonowania komisji powinny zostać ustalone w regulaminie zatwierdzonym przez biskupa diecezjalnego.
- 590.** Zgodnie z postanowieniem Konferencji Episkopatu Polski, organem wykonawczym biskupa diecezjalnego w zakresie sztuki sakralnej i ochrony zabytków oraz ważniejszych zagadnień architektonicznych jest Referat ds. Sztuki Kościelnej, który należy powołać w strukturach Kurii Biskupiej. Na czele tego referatu powinien

stać diecezjalny konserwator zabytków, który jest specjalistą dysponującym fachową wiedzą i doświadczeniem w sprawach sztuki, konserwacji zabytków oraz ich ochrony. Ponadto diecezjalny konserwator zabytków powinien być z urzędu członkiem Zespołu doradców ds. cywilnoprawnych, o którym jest mowa w uchwale pt. *Administracja*.

- 591.** Doceniając rolę sztuki – także w wymiarze wartości powszechnych – zaleca się kształcenie alumnów i kapłanów w zakresie historii sztuki i konserwacji zabytków, a także udostępnianie dzieł sztuki ośrodkom naukowo-badawczym oraz wychowywanie i uwrażliwianie wiernych na sztukę i estetykę. W ramach współpracy z instytucjami świeckimi należy ukazywać znaczenie historii Kościoła na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej, m.in. powiązań dziedzictwa Kościoła z istniejącymi szlakami pieszymi i rowerowymi itp.
- 592.** Większość obiektów zabytkowych i dzieł sztuki znajduje się w kościołach, kaplicach i na plebaniach, których zarządcami są proboszczowie parafii, rektorzy kościołów i przełożeni zakonni. To oni mają z nimi do czynienia na co dzień oraz w pierwszym rzędzie nimi się opiekują, zabezpieczają je i utrzymują w stanie nadającym się do eksponowania. Dlatego bardzo ważne jest uwrażliwianie kapłanów na wartość sztuki i przygotowanie do opieki nad nią, a poprzez nich wiernych świeckich w poszczególnych parafiach i innych wspólnotach. Zaleca się włączenie w przebieg wizytacji kanonicznej parafii kontroli archiwum parafialnego wraz z dokumentacją dotyczącą obiektów zabytkowych, w tym dokumentacją z prowadzonych prac remontowych, oraz uwzględnienie jej w protokole wizytacyjnym.
- 593.** W celu pełnego zinwentaryzowania zabytków sztuki na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej i stworzenia podręcznego kata-

logu stanowiącego bazę dla dalszych, bardziej szczegółowych badań, zaleca się staranne przygotowanie, opracowanie i profesjonalne wydanie *Katalogu zabytków diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* w 24 tomach, opisujących poszczególne dekanaty. Godnymi pochwały są indywidualne inicjatywy kapłanów i wiernych świeckich, którzy opracowują i wydają publikacje dotyczące lokalnych dziejów. Zachęca się księży-emerytów do spisywania wspomnień ze swojej posługi duszpasterskiej od okresu seminaryjnego do dnia dzisiejszego oraz do zapisywania w testamentach cennych księgozbiorów i ważnych przedmiotów związanych z duszpasterstwem na rzecz diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej.

- 594.** Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom duszpasterzy i katechetów, należy opracować i wydać drukiem *Duszpasterskie kalendarium historyczne diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*, w którym chronologicznie powinny znaleźć się daty najważniejszych wydarzeń w historii terenów diecezji od czasów powołania biskupstwa kołobrzeskiego po współczesność, ze szczegółowym opisem obecności świętych, błogosławionych i innych postaci związanych z diecezją. W kalendarium ważne miejsce należy się informacjom o świętych, których kult jest w diecezji szczególnie obecny, a także innym zwyczajom poszczególnych regionów. Należy także opracować i wydać drukiem *Słownik biograficzny duchowieństwa diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*.
- 595.** Wskazane jest powołanie przez biskupa diecezjalnego instytucji *kustosza pamięci*, którą można powierzyć każdorazowemu prezesowi zarządu Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej. Kapłan ten powinien czuwać nad najważniejszymi kwestiami związanymi z upamiętnianiem osób i wydarzeń ważnych dla tożsamości Kościoła lokalnego. Mógłby on także być przedstawicielem biskupa diecezjalnego na pogrzebach kapłanów inkardynowanych do diecezji,

których pochówki odbywają się w różnych częściach Polski. W związku ze złotym jubileuszem diecezji, zaleca się ustanowienie diecezjalnego odznaczenia *Pro Ecclesia Coslinensi-Colubregana*. Biskup diecezjalny mógłby nim symbolicznie wyróżniać osoby, które w swojej działalności zaangażowane są w ukazywanie niepowtarzalnych walorów dziedzictwa materialnego i duchowego Kościoła lokalnego.

DODATKI

KALENDARIUM SYNODALNE

2013

26.06.2013 Przedstawienie przez bp. Edwarda Dajczaka myśli o zwołaniu synodu diecezjalnego podczas spotkania biskupów i kapłanów z instytucji diecezjalnych w domu biskupim w Koszalinie

2015

1.03.2015 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Listu pasterskiego biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka na Wielki Post 2015 roku* z informacją o pragnieniu zwołania synodu

24.06.2015 Spotkanie na temat synodu z udziałem ks. Grzegorza Strzelczyka – sekretarza II Synodu Archidiecezji Katowickiej w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie

13.09.2015 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Listu pasterskiego biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka przed pielgrzymką do Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu* ogłaszającego rozpoczęcie przygotowania do synodu

22.10.2015 Konferencja ks. Wojciecha Wójtowicza pt. *Synod – znaczy idziemy razem* dla przedstawicieli ruchów i stowarzyszeń w ramach obchodów 10-lecia Centrum Edukacyjno-Formacyjnego w Koszalinie

16.11.2015 Wystąpienie p. Magdaleny Józwik – referentki w Sekretariacie II Synodu Archidiecezji Katowickiej pt. *Synod diecezjalny a rzeczywistość parafialna* podczas spotkania

pastoralnego dla proboszczów w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie

- 5.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Koszalin, Mielno i części dekanatu Bobolice prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w szkole katolickiej w Parafii pw. Ducha Świętego w Koszalinie (s. 253)
- 5.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Darłowo i Sławno prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Parafii pw. świętych Piotra i Pawła w Sławsku (s. 253)
- 5.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Polanów i Miastko prowadzone przez ks. Krzysztofa Włodarczyka w Parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Polanowie (s. 253)
- 12.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Kołobrzeg i Gościno prowadzone przez ks. Pawła Wojtalewicz w Parafii pw. św. Michała Archanioła w Kołobrzegu-Podczelu (s. 253)
- 12.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Polczyn-Zdrój i Świdwin prowadzone przez ks. Piotra Skibę w Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie (s. 253)
- 12.12.2015 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Szczecinek, Czarne, Barwice i części dekanatu Bobolice prowadzone przez ks. Andrzeja Zaniewskiego w Parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku (s. 253)

2016

- 16.01.2016 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Słupsk Wschód, Słupsk Zachód i Ustka prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku (s. 253)
- 16.01.2016 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Drawsko Pomorskie i Mirosławiec prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocięncu (s. 253)
- 16.01.2016 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Jastrowie i Wałcz prowadzone przez ks. Kazimierza Dullaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 253)
- 23.01.2016 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Piła i Trzcianka prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w szkole katolickiej w Parafii pw. św. Jana Bosko w Pile (s. 253)
- 23.01.2016 Spotkanie presynodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatu Białogard prowadzone przez ks. Łukasza Gąsiorowskiego w Parafii pw. św. Jadwigi w Białogardzie (s. 253)
- 8-10.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Wacława Grądalskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 254)
- 8-10.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Krzysztofa Włodarczyka w ośrodku Caritas w Ostrowcu (s. 254)

- 9-11.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Łukasza Gąsiorowskiego w ośrodku czasowo-rehabilitacyjnym *Arka* w Jarosławcu (s. 254)
- 15-17.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez o. Piotra Włodygę OSB i ks. Pawła Wojtalewicza w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 254)
- 22-24.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Krzysztofa Włodarczyka w ośrodku czasowym w Pleśnej (s. 254)
- 22-24.04.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez o. Piotra Włodygę OSB w ośrodku czasowo-rehabilitacyjnym w Jarosławcu (s. 254)
- 11.05.2016 Wyrażenie przez Radę kapłańską pozytywnej opinii na temat zwołania synodu
- 13-15.05.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Wacława Grądalskiego w ośrodku Caritas w Ostrowcu (s. 254)
- 20-22.05.2016 Rekolekcje presynodalne prowadzone przez ks. Wacława Grądalskiego w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 254)
- 5.06.2016 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Listu pasterskiego biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka zapraszającego na pielgrzymkę do Kołobrzegu w dniach 10-11 czerwca 2016 roku* z zawartą w nim zapowiedzią zwołania synodu
- 11.06.2016** **Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Dekretu zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej* (s. 227) i *Dekretu ustanowienia Komisji przygotowawczej II Synodu Diecezji Koszalińsko-***

Kołobrzesckiej (s. 243) podczas diecezjalnych obchodów jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski w bazylice konkatedralnej w Kołobrzegu

- 29-30.08.2016 Wystąpienie ks. Grzegorza Strzelczyka – sekretarza II Synodu Archidiecezji Katowickiej pt. *Co nie działa, a działało wcześniej?* podczas konferencji rejonowych dla duchowieństwa i katechetów w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie i w szkole katolickiej w Parafii pw. św. Jana Bosko w Pile
- 15.09.2016 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka dekretu mianującego ks. Tomasza Tomaszewskiego sekretarzem synodu i zlecającego mu kierowanie Sekretariatem synodu od 1.10.2016
- 18.09.2016 Rozpoczęcie modlitwy w intencji synodu i zawierzenie go NMP Bolesnej, Pani Skrzatuskiej podczas diecezjalnej pielgrzymki do sanktuarium w Skrzatuszu
- 21.09.2016 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Zarządzenia w sprawie odmawiania Modlitwy za diecezję we wszystkich kościołach i kaplicach diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej*
- 25.09.2016 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Listu pasterskiego bp. Edwarda Dajczaka zachęcającego do pogłębienia życia modlitennego w czasie trwania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej*
- 3.10.2016 Udostępnienie pomieszczeń przeznaczonych dla Sekretariatu synodu w budynku Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie
- 8.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Barwice, Czarne, Szczecinek i południowej części dekanatu Bobolice prowadzone przez ks. Tomasza

- Tomaszewskiego w Parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku (s. 255)
- 8.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Drawsko Pomorskie i Mirosławiec prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocięncu (s. 255)
- 15.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Darłowo i Sławno prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. świętych Piotra i Pawła w Sławsku (s. 255)
- 15.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Koszalin, Mielno i północnej części dekanatu Bobolice prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie (s. 255)
- 22.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Białogard, Połczyn-Zdrój i Świdwin prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie (s. 255)
- 22.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Gościno i Kołobrzeg prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Wojciecha w Kołobrzegu (s. 255)
- 23.10.2016 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Stefana w Barwicach
- 29.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Piła i Trzcianka prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Pile (s. 255)

- 29.10.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Jastrowie i Walcz prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 255)
- 5.11.2016 Posiedzenie Komisji przygotowawczej
- 12.11.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Miastko i Polanów prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. NMP Wspomnienia Wiernych w Miastku (s. 255)
- 12.11.2016 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii z dekanatów Słupsk Wschód, Słupsk Zachód i Ustka prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku (s. 255)
- 13.11.2016 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Mikołaja w Walczu
- 23.12.2016 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka i wejście w życie *Regulaminu II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*

2017

- 7.01.2017 Spotkanie synodalne dla przedstawicieli parafii prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. Ducha Świętego w Szczecinku (s. 255)
- 20-22.01.2017 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)
- 27-29.01.2017 Rekolekcje synodalne dla małżeństw prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego i małżeństwa z Domowego Kościoła w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)

- 3-5.02.2017 Rekolekcje synodalne dla małżeństw prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego i małżeństwa z Domowego Kościoła w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 10.02.2017 Konferencja prasowa przed uroczystym otwarciem synodu z udziałem bp. Edwarda Dajczaka, p. Jacka Krzyżanowskiego, p. Małgorzaty Telegi i ks. Tomasza Tomaszewskiego
- 19.02.2017 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Zaproszenia biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka na uroczyste otwarcie II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 19.02.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Dygowie
- 25.02.2017 Uroczyste otwarcie synodu w kościele katedralnym w Koszalinie**
- 25.02.2017 Ustanowienie komisji synodalnych i Sekretariatu synodu przez bp. Edwarda Dajczaka i wręczenie ich członkom dekretów nominacyjnych (s. 243-251)
- 25.02.2017 Przesłanie *Listu biskupa Edwarda Dajczaka do papieża Franciszka z okazji uroczystej inauguracji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (s. 229)
- 26.02.2017 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Listu pasterskiego Biskupa Diecezjalnego po uroczystej inauguracji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 26.02.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krosinie
- 1.03.2017 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Zarządzenia w sprawie celebrowania Mszy o Duchu Świętym podczas*

II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz powołania zespołów synodalnych

- 10-12.03.2017 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 14.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 16.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 19.03.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie
- 22.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 25.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 25.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 30.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. mediów
- 30.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
- 31.03.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
- 7.04.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 8.04.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
- 8.04.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 25.04.2017 Posiedzenie Sekretariatu synodu
- 4.05.2017 Pierwsze posiedzenie Komisji głównej
- 11.05.2017 Pierwsze zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 18.05.2017 Spotkanie synodalne w Parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Mielnie
- 28.05.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Wawrzyńca w Brzeziu i Parafii pw. Świętego Krzyża w Drzonowie

- 30.05.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 1.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 7.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 10.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 11.06.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Polczynie-Zdroju
- 13.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. mediów
- 16.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 17.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
- 17.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 18.06.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Anny w Strącznie
- 23.06.2017 Drugie posiedzenie Komisji głównej
- 23.06.2017 Odpowiedź Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej na *List biskupa Edwarda Dajczaka do papieża Franciszka z okazji uroczystej inauguracji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (s. 231-232)
- 25.06.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. Narodzenia NMP w Koczale
- 27.07.2017 Trzecie posiedzenie Komisji głównej
- 09.2017 Drugie zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 4.09.2017 Przekazanie przez Sekretariat synodu *Wskazań dla sekretarzy zespołów synodalnych II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 24.09.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kwakowie

- 24.09.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- 30.09.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 4.10.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 7.10.2017 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 258)
- 8.10.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. MB Wspomożenia Wiernych w Manowie
- 14.10.2017 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Wyższym Seminarium Duchownym i Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 258)
- 14.10.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
- 15.10.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. świętych Piotra i Pawła w Sławsku
- 20.10.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 21.10.2017 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 258)
- 22.10.2017 Niedziela synodalna w Parafii pw. MB od Wykupu Niewolników w Okonku
- 24.10.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 24.10.2017 Drugie posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 25.10.2017 Trzecie posiedzenie Komisji ds. mediów
- 28.10.2017 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 258)

11.2017	Trzecie zebranie parafialnych zespołów synodalnych
14.11.2017	Czwarte posiedzenie Komisji głównej
22.11.2017	Trzecie posiedzenie Komisji ds. katechizacji
23.11.2017	Czwarte posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
24.11.2017	Czwarte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
25.11.2017	Czwarte posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
27.11.2017	Trzecie posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
3.12.2017	Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Andrzeja Boboli w Gościnie
7.12.2017	Drugie posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
14.12.2017	Piąte posiedzenie Komisji głównej
16.12.2017	Drugie posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
23.12.2017	Ustanowienie Komisji ds. młodych przez bp. Edwarda Dajczaka (s. 246)

2018

21.01.2018	Niedziela synodalna w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu
28.01.2018	Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Jacka w Słupsku
02.2018	Czwarte zebranie parafialnych zespołów synodalnych
2-4.02.2018	Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)
8.02.2018	Piąte posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
15.02.2018	Piąte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego

- 16-18.02.2018 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Jarosława Kwietnia w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 20.02.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 22.02.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 25.02.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku
- 1.03.2018 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. młodych
- 4.03.2018 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Komunikatu biskupa Edwarda Dajczaka zapraszającego na zawierzenie II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej św. Józefowi*
- 8.03.2018 Trzecie posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 15.03.2018 Szóste posiedzenie Komisji głównej
- 18.03.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. Narodzenia NMP w Białogardzie
- 19.03.2018 Zawierzenie synodu św. Józefowi w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku
- 04.2018 Piąte zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 11.04.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. mediów
- 12.04.2018 Piąte posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 13-15.04.2018 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)
- 20-22.04.2018 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Jarosława Kwietnia w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 26.04.2018 Piąte posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa

- 27.04.2018 Szóste posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 29.04.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Krzysztofa w Szczecinku
- 7.05.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 7.05.2018 Spotkanie zespołu roboczego duszpasterzy młodzieży w ramach drugiego posiedzenia Komisji ds. młodych
- 11.05.2018 Siódme posiedzenie Komisji głównej z udziałem przewodniczących komisji tematycznych
- 22.05.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 29.05.2018 Szóste posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 29.05.2018 Spotkanie zespołu roboczego katechetów i animatorów katechezy w ramach drugiego posiedzenia Komisji ds. młodych
- 06.2018 Szóste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 3.06.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Wojciecha w Wyszewie
- 5.06.2018 Spotkanie zespołu roboczego przedstawicieli młodzieży w ramach drugiego posiedzenia Komisji ds. młodych
- 8-10.06.2018 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Jarosława Kwietnia w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 15.06.2018 Siódme posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 17.06.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Pile
- 18.06.2018 Szóste posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 19.06.2018 Czwarte posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji

- 14.08.2018 Zawierzenie synodu św. Maksymilianowi w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku
- 17.09.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Koszalin w Parafii pw. św. Józefa Rzemieślnika w Koszalinie
- 19.09.2018 Ósme posiedzenie Komisji głównej z udziałem kapłanów pracujących w instytucjach diecezjalnych
- 20.09.2018 Piąte posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 28.09.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Wałcz w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu
- 30.09.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. Narodzenia NMP w Świeszynie
- 2.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Kołobrzeg w Ośrodku Charytatywnym dla Dzieci pw. Świętych Aniołów Stróżów w Kołobrzegu
- 3.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Trzcianka w Parafii pw. św. Antoniego w Krzyżu Wielkopolskim
- 6.10.2018 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Remigiusza Szauera w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie (s. 258)
- 8.10.2018 Piąte posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 10.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Czarne w Parafii pw. NSPJ i św. Mikołaja w Rzeczenicy

- 10.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Miastko w Parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Miastku
- 11.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Białogard w Parafii pw. MB Wspomożenia Wiernych w Tychowie
- 13.10.2018 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 258)
- 15.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Ustka w Parafii pw. MB Częstochowskiej w Duninowie
- 17.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Mielno w Parafii pw. św. Stanisława Kostki w Sianowie
- 18.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Słupsk Wschód w Parafii pw. św. Jacka w Słupsku
- 18.10.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Słupsk Zachód w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku
- 20.10.2018 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Remigiusza Szauera w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku (s. 258)
- 27.10.2018 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 258)
- 27.10.2018 Ósme posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego

- 28.10.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. Niepokalanego Serca NMP w Bukowie
- 3.11.2018 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Remigiusza Szauera w Parafii pw. Ducha Świętego w Szczecinku (s. 258)
- 4.11.2018 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Redle
- 6.11.2018 Piąte posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 7.11.2018 Szóste posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 8.11.2018 Ustanowienie Komisji ds. małżeństw i rodzin przez bp. Edwarda Dajczaka (s. 245)
- 10.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Białogard prowadzone przez ks. Kazimierza Dullaka w Parafii pw. św. Jadwigi w Białogardzie (s. 260)
- 10.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Mirosławiec prowadzone przez ks. Dariusza Wypycha w Parafii pw. MB Bolesnej w Mielęcinie (s. 260)
- 10.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Walcz prowadzone przez ks. Pawła Wojtalewicza w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 260)
- 17.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Jastrowie prowadzone przez ks. Jarosława Kodzię w Parafii pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu (s. 260)

- 17.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Kołobrzeg prowadzone przez ks. Jarosława Kwietnia w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kołobrzegu (s. 260)
- 17.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Bobolice prowadzone przez ks. Andrzeja Hryckowiana w Parafii pw. świętych Piotra i Pawła w Kłaninie (s. 260)
- 24.11.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Trzcianka prowadzone przez ks. Radosława Mazura w Parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance (s. 260)
- 24.11.2018 Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 26.11.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Sławno w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Sławnie
- 26.11.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Gościno w Parafii pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Dygowie
- 28.11.2018 Pierwsze posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 29.11.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Bobolice w Parafii pw. NMP Królowej Polski w Białym Borze
- 29.11.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Polanów w Parafii pw. św. Andrzeja Boboli w Biesowicach
- 12.2018 Siódme zebranie parafialnych zespołów synodalnych

- 1.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Barwice prowadzone przez ks. Piotra Wieteskę w Parafii pw. św. Stefana w Barwicach (s. 260)
- 1.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Mielno prowadzone przez ks. Piotra Skibę w Parafii pw. MB Królowej Polski w Śmiechowie (s. 260)
- 1.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Darłowo prowadzone przez ks. Andrzeja Hryckowiana w Parafii pw. MB Częstochowskiej w Darłowie (s. 260)
- 1.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Polczyn-Zdrój prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Polczynie-Zdroju (s. 260)
- 8.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Szczecinek prowadzone przez ks. Zbigniewa Woźniaka w Parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku (s. 260)
- 8.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Polanów prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żydowie (s. 261)
- 12.12.2018 Siódme posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 12.12.2018 Drugie posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 13.12.2018 Dziewiąte posiedzenie Komisji głównej
- 14.12.2018 Siódme posiedzenie Komisji ds. charytatywnych

- 14.12.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Piła w Parafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile
- 15.12.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Świdwin w Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- 15.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Drawsko Pomorskie prowadzone przez ks. Piotra Wieteskę w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocięncu (s. 261)
- 15.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Koszalin prowadzone przez ks. Łukasza Gąsiorowskiego w Parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie (s. 261)
- 22.12.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Darłowo w Klasztorze benedyktynów w Starym Krakowie
- 27.12.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Mirosławiec w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Tucznie
- 28.12.2018 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Jastrowie w Parafii pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu
- 29.12.2018 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Piła prowadzone przez ks. Tomasa Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Antoniego w Pile (s. 261)

2019

- 3.01.2019 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Szczecinek w Parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku
- 4.01.2019 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Drawsko Pomorskie w Parafii pw. Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa w Drawsku Pomorskim
- 5.01.2019 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Barwice w Parafii pw. św. Stefana w Barwicach
- 5.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Gościno prowadzone przez ks. Radosława Mazura w Parafii pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Dygowie (s. 261)
- 5.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Miastko prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Parafii pw. Narodzenia NMP w Koczale (s. 261)
- 5.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Sławno prowadzone przez ks. Dariusza Wypycha w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Sławnie (s. 261)
- 5.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Słupsk Wschód prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Jacka w Słupsku (s. 261)

- 7.01.2019 Spotkanie synodalne bp. Edwarda Dajczaka z kapłanami z dekanatu Polczyn-Zdrój w Parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Polczynie-Zdroju
- 12.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Czarne prowadzone przez ks. Grzegorza Szewczaka w Parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Czarnem (s. 261)
- 12.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Słupsk Zachód prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku (s. 261)
- 12.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Świdwin prowadzone przez ks. Kazimierza Dullaka w Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie (s. 261)
- 12.01.2019 Spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Ustka prowadzone przez ks. Piotra Wieteskę w Parafii pw. MB Częstochowskiej w Duninowie (s. 261)
- 13.01.2019 Niedziela synodalna w Parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Pile
- 18-20.01.2019 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 21.01.2019 Dziesiąte posiedzenie Komisji głównej
- 25-27.01.2019 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)
- 02.2019 Ósme zebranie parafialnych zespołów synodalnych

- 3.02.2019 Niedziela synodalna w kościele rektoralnym pw. Niepokalanego Poczęcia NMP przy Domu Księży Emerytów w Kołobrzegu
- 12.02.2019 Szóste posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 20.02.2019 Trzecie posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 20.02.2019 Ósme posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 23.02.2019 Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 1.03.2019 Trzecie posiedzenie Komisji ds. młodych
- 1-3.03.2019 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 256)
- 4.03.2019 Siódme posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 5.03.2019 Jedenaste posiedzenie Komisji głównej
- 8-10.03.2019 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 256)
- 11.03.2019 Piąte posiedzenie Komisji ds. mediów
- 13.03.2019 Czwarte posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 22.03.2019 Jedenaste posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- 22-24.03.2019 Rekolekcje synodalne dla mężczyzn prowadzone przez ks. Tomasza Tomaszewskiego wraz z grupą mężczyzn w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 257)
- 28.03.2019 Szóste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 30.03.2019 Dzień skupienia dla komisji synodalnych prowadzony przez bp. Edwarda Dajczaka w Wyższym Seminarium

	Duchownym i Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie
30.03.2019	Trzecie posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
30.03.2019	Trzecie posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
04.2019	Dziewiąte zebranie parafialnych zespołów synodalnych
26.04.2019	Czwarte posiedzenie Komisji ds. młodych
6.05.2019	Szóste posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
9.05.2019	Dwunaste posiedzenie Komisji głównej z udziałem przewodniczących wszystkich komisji synodalnych
13.05.2019	Siódme posiedzenie Komisji ds. historycznych
15.05.2019	Piąte posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
19.05.2019	Niedziela synodalna w Parafii pw. MB Częstochowskiej w Lipiu
22.05.2019	Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
24-26.05.2019	Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Wojciecha Wójtowicza w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 257)
06.2019	Dziesiąte zebranie parafialnych zespołów synodalnych
9.06.2019	Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Jana Kantego w Słupsku
10.06.2019	Czwarte posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
12.06.2019	Szóste posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
18.06.2019	Siódme posiedzenie Komisji ds. katechizacji
19.09.2019	Trzynaste posiedzenie Komisji głównej

- 23.09.2019 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka i wejście w życie *Dekretu w sprawie zmian w Regulaminie II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 23.09.2019 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Zarządzenia w sprawie zwołania sesji synodalnych oraz wyborów członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 24.09.2019 Określenie przez Sekretariat synodu *Harmonogramu wyłaniania członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*
- 28.09.2019 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Jarosława Kwietnia w Parafii pw. Ducha Świętego w Szczecinku (s. 258)
- 10.2019 Jedenaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 10-12.2019 Wylanianie członków synodu
- 3.10.2019 Siódme posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 5.10.2019 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Jarosława Kwietnia w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 258)
- 12.10.2019 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Jarosława Kwietnia w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie (s. 258)
- 12.10.2019 Czwarte posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
- 15.10.2019 Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 19.10.2019 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Piotra Pękula w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku (s. 259)

- 23.10.2019 Czternaste posiedzenie Komisji głównej z udziałem przewodniczących wszystkich komisji synodalnych
- 26.10.2019 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Piotra Pékula w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 259)
- 27.10.2019 Niedziela synodalna w Parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Szczecinku
- 29.10.2019 Ósme posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 10.11.2019 Niedziela synodalna w Parafii pw. św. Szczepana w Rymaniu
- 21.11.2019 Ósme posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 25.11.2019 Ósme posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
- 12.2019 Dwunaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 11.12.2019 Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 12.12.2019 Siódme posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 23.12.2019 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Dekretu powołania członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiego* (s. 233-242)

2020

- 12.01.2020 Niedziela synodalna w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku
- 13.01.2020 Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka dekretu mianującego ks. Arkadiusza Korwin-Gronkowskiego podsekretarzem synodu
- 14.01.2020 Ósme posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 23.01.2020 Piętnaste posiedzenie Komisji głównej

- 24-26.01.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 31.01-2.02.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Skibę w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 257)
- 10.02.2020 Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 19.02.2020 Konferencja prasowa przed pierwszą sesją synodalną z udziałem bp. Edwarda Dajczaka i ks. Tomasza Tomaszewskiego
- 22.02.2020 Pierwsza sesja synodalna:** wprowadzenie teologiczne i metodologiczne
- 28.02-1.03.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Skibę w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 03.2020 Trzynaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 1.03.2020 Odczytanie w kościołach i kaplicach diecezji *Komunikatu biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka w związku z rozpoczęciem sesji synodalnych*
- 3.03.2020 Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 10.03.2020 Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 8-10.05.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Skibę i transmitowane online z Centrum Edukacyjno-Formacyjnego w Koszalinie przez Dobre Media (s. 257)
- 22.05.2020 Szesnaste posiedzenie Komisji głównej
- 20.06.2020 Siedemnaste posiedzenie Komisji głównej

- 27-29.07.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 7-9.08.2020 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 257)
- 26.09.2020** **Druga sesja synodalna:** prezentacja projektu uchwały przygotowanego przez Komisję ds. małżeństw i rodzin
- 10.2020 Czternaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 3.10.2020 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez państwa Magdalenę i Pawła Falkowskich oraz ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 259)
- 10.10.2020 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez państwa Joannę i Pawła Gritzmanów oraz ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie (s. 259)
- 14.10.2020 Jedenaste posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 21.10.2020 Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- 21.10.2020 Dwunaste posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
- 9.11.2020 Osiemnaste posiedzenie Komisji głównej
- 28.11.2020** **Trzecia sesja synodalna:** głosowanie projektu uchwały przygotowanego przez Komisję ds. małżeństw i rodzin oraz prezentacja projektu uchwały przygotowanego przez Komisję ds. wiernych świeckich

12.2020	Piętnaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
15.12.2020	Trzynaste posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
29.12.2020	Piąte posiedzenie Komisji ds. młodych

2021

7.01.2021	Czternaste posiedzenie Komisji ds. wiernych świeckich
8.01.2021	Szóste posiedzenie Komisji ds. młodych
20.01.2021	Szóste posiedzenie Komisji ds. mediów
1.02.2021	Dziewiętnaste posiedzenie Komisji głównej
2.02.2021	Siódme posiedzenie Komisji ds. mediów
27.02.2021	Czwarta sesja synodalna: głosowanie projektu uchwały przygotowanego przez Komisję ds. wiernych świeckich oraz prezentacja projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. młodych i Komisję ds. mediów
03.2021	Szesnaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
4.03.2021	Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
9.03.2021	Piąte posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
18.03.2021	Siódme posiedzenie Komisji ds. młodych
22.03.2021	Ósme posiedzenie Komisji ds. mediów
29.03.2021	Dwudzieste posiedzenie Komisji głównej
24.04.2021	Piąta sesja synodalna: głosowanie projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. młodych i Komisję ds. mediów oraz prezentacja projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. duchowieństwa i Komisję ds. osób konsekrowanych
29.04.2021	Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. katechizacji

05.2021	Siedemnaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
4.05.2021	Dwunaste posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
8.05.2021	Piąte posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
12.05.2021	Jedenaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
14.05.2021	Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
15.05.2021	Szóste posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
18.05.2021	Siódme posiedzenie Komisji ds. osób konsekrowanych
25.05.2021	Dwudzieste pierwsze posiedzenie Komisji głównej
25.05.2021	Jedenaste posiedzenie Komisji ds. duchowieństwa
25.05.2021	Piąte posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
26.05.2021	Dwunaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
31.05.2021	Szóste posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
16.06.2021	Ósme posiedzenie Komisji ds. historycznych
16.06.2021	Trzynaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
19.06.2021	Szósta sesja synodalna: głosowanie projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. duchowieństwa i Komisję ds. osób konsekrowanych oraz prezentacja projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. kultu Bożego i Komisję ds. administracyjnych
21.06.2021	Jedenaste posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
23.08.2021	Trzynaste posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
25.08.2021	Czternaste posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
26.08.2021	Siódme posiedzenie Komisji ds. administracyjnych
30.08.2021	Dwudzieste drugie posiedzenie Komisji głównej

- 30.08.2021 Czternaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 25.09.2021** **Siódma sesja synodalna:** głosowanie projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. kultu Bożego i Komisję ds. administracyjnych oraz prezentacja projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. charytatywnych i Komisję ds. ekonomicznych
- 28.09.2021 Piętnaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji
- 10.2021 Osiemnaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 2.10.2021 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie (s. 259)
- 5.10.2021 Dziewiąte posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 9.10.2021 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 259)
- 16.10.2021 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku (s. 259)
- 19.10.2021 Szóste posiedzenie Komisji ds. ekonomicznych
- 20.10.2021 Ósme posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- 25.10.2021 Ustanowienie Zespołu redakcyjnego *Statutów II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* przez bp. Edwarda Dajczaka
- 3.11.2021 Dwudzieste trzecie posiedzenie Komisji głównej
- 6.11.2021 Dzień skupienia dla zespołów synodalnych prowadzony przez ks. Tomasza Tomaszewskiego w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 259)

- 27.11.2021** **Ósma sesja synodalna:** głosowania projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. charytatywnych i Komisję ds. ekonomicznych oraz prezentacja projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. katechizacji i Komisję ds. historycznych
- 12.2021/01.2022 Dziewiętnaste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 29.12.2021 Dziesiąte posiedzenie Komisji ds. historycznych
- 30.12.2021 Szesnaste posiedzenie Komisji ds. katechizacji

2022

- 21.01.2022 Dwunaste posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 21-23.01.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 28-30.01.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda Dajczaka w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Koszalinie (s. 257)
- 4.02.2022 Dwudzieste czwarte posiedzenie Komisji głównej
- 26.02.2022** **Dziewiąta sesja synodalna:** głosowania projektów uchwał przygotowanych przez Komisję ds. katechizacji i Komisję ds. historycznych oraz prezentacja projektu uchwały przygotowanego przez Komisję ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- 03.2022 Dwudzieste zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- 15.03.2022 Trzynaste posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji

- 18-20.03.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Pę-
kula w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 26.03.2022** **Dziesiąta sesja synodalna:** głosowanie projektu
uchwały przygotowanego przez Komisję ds. duszpa-
sterstwa i nowej ewangelizacji
- 1.04.2022 Pierwsze posiedzenie Zespołu redakcyjnego
- 1.04.2022 Dwudzieste piąte posiedzenie Komisji głównej
- 22-24.04.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Pę-
kula w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym w Kosza-
linie (s. 257)
- 05.2022 Dwudzieste pierwsze zebranie parafialnych zespołów
synodalnych
- 11.05.2022 Drugie posiedzenie Zespołu redakcyjnego
- 13.05.2022 Dwudzieste szóste posiedzenie Komisji głównej
- 06.2022 Dwudzieste drugie zebranie parafialnych zespołów sy-
nodalnych
- 3-5.06.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez bp. Edwarda
Dajczaka w Centrum Edukacyjno-Formacyjnym
w Koszalinie (s. 257)
- 10.06.2022 Trzecie posiedzenie Zespołu redakcyjnego
- 10-12.06.2022 Rekolekcje synodalne prowadzone przez ks. Piotra Pę-
kula w Sanktuarium MB Bolesnej w Skrzatuszu (s. 257)
- 09/10.2022 Dwudzieste trzecie zebranie parafialnych zespołów sy-
nodalnych
- 2.09.2022 Dwudzieste siódme posiedzenie Komisji głównej
- 14.10.2022 Konferencja prasowa przed zamknięciem synodu
z udziałem bp. Edwarda Dajczaka, bp. Zbigniewa Zie-
lińskiego i ks. Tomasza Tomaszewskiego

15.10.2022 **Podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka *Dekretu zatwierdzenia i promulgacji Uchwał II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (s. 9) oraz uroczyste zamknięcie synodu w kościele katedralnym i Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie**

2023

1.01.2023 **Wejście w życie *Uchwał II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej***

DEKRET ZWOŁANIA SYNODU

BISKUP
KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI

DEKRET ZWOŁANIA II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

W adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium* o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie papież Franciszek napisał: „Biskup powinien zawsze budzić komunię misyjną w swoim Kościele diecezjalnym, dążąc do ideału pierwszych wspólnot chrześcijańskich, gdzie wierzących ożywiały jedno serce i jeden duch (por. Dz 4, 32). (...) W swojej misji krzewienia komunii dynamicznej, otwartej i misyjnej powinien pobudzać i starać się o dojrzałość form uczestnictwa, proponowanych w Kodeksie Prawa Kanonicznego oraz innych form dialogu duszpasterskiego, pragnąc słuchać wszystkich (...). Jednak celem tych działań nie będzie w pierwszym rzędzie organizacja kościelna, lecz realizacja misyjnego marzenia o dotarciu do wszystkich” (nr 31).

Natomiast Kongregacja ds. Biskupów przypomina, że „zgodnie z wielowiekową zasadą działalności duszpasterskiej, (...) na szczycie wszystkich diecezjalnych struktur aktywnej współpracy w zarządzaniu diecezją przez biskupa miejsce uprzywilejowane zajmuje Synod diecezjalny. Stanowi on akt władzy biskupiej, a zarazem jest przejawem komunii – wyrazem komunii hierarchicznej należącej do natury Kościoła” (Dyrektorium *Apostolorum successores* o pasterskiej posłudze biskupów, nr 167).

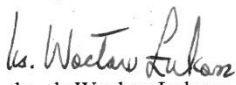
Idąc za tymi wskazaniem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, przeżywając diecezjalne obchody Jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski w Kołobrzegu, czyli u źródeł chrzcielnych Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, zgodnie z przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego (kan. 460-462),

ZWOŁUJĘ II SYNOD DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ,

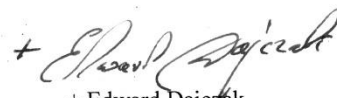
czyli zebranie wybranych kapłanów oraz innych wiernych Kościoła Koszalińsko-Kołobrzeskiego, którzy dla dobra całej wspólnoty diecezjalnej będą świadczyć pomoc Biskupowi Diecezjalnemu w usłyszeniu tego, co Duch Święty mówi dzisiaj do Kościoła Koszalińsko-Kołobrzeskiego, oraz w rozpoznaniu dróg, którymi Bóg chce go prowadzić we współczesnym świecie.

Wszystkich Diecezjan proszę o zaangażowanie się w II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, w sposób szczególny poprzez gorliwą modlitwę w jego intencji, zanoszoną do Boga w Trójcy Świętej Jedynej za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz Patronów naszej diecezji – św. Wojciecha i św. Maksymiliana.

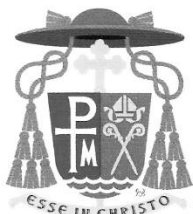
Kołobrzeg, 11 czerwca 2016 r.
Znak: B 15 - 1/16

ks. dr Waclaw Łukasz
Kancelarz Kurii

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzegi

LIST DO PAPIEŻA

BISKUP KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI

BP EDWARD DAJCZAK ul. Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego 16,
BOX 167 PL 75-062 Koszalin, tel. +48 94 343 87 11, fax +48 94 343 87 39
e-mail: e.dajczak@episkopat.pl

Koszalin, 25 lutego 2017 r.

Znak: B 15 - 31/17

Jego Świątobliwość

Papież Franciszek

Watykan

Umiłowany Ojciec Święty!

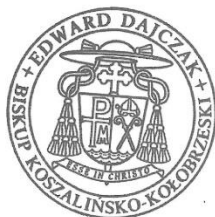
W adhortacji apostołskiej o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie *Evangelii gaudium* napisałeś, że biskup „w pewnych okolicznościach powinien iść za ludem, aby pomóc tym, którzy zostali z tyłu, a przede wszystkim dlatego, że sama owczarnia ma swój wąż, aby rozpoznać nowe drogi” (nr 31).

Idąc za tym wskazaniem, podczas obchodów Jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski, które przeżywaliśmy dnia 11 czerwca 2016 roku w Kołobrzegu, czyli u źródeł chrzcielnych naszej diecezji, ogłosiłem zwołanie II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzescy.

Synod, który jest zebraniem przedstawicieli kapłanów, osób konsekrowanych i wiernych świeckich diecezji koszalińsko-kołobrzescy, ma pomóc w usłyszeniu tego, co Duch Święty mówi dzisiaj do naszego Kościoła diecezjalnego, oraz w rozpoznaniu dróg, którymi Bóg chce go prowadzić we współczesnym świecie.

Dzisiaj uroczyście otworzyliśmy II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzescy podczas Eucharystii celebrowanej w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie, wzywając szczególnego wstawiennictwa Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz patronów diecezji – św. Wojciecha i św. Maksymiliana Marii Kolbego.

Informując Waszą Świątobliwość o rozpoczęciu prac synodalnych, w imieniu całej wspólnoty diecezjalnej zapewniam o modlitewnej jedności z Następcą św. Piotra i serdecznie proszę o apostołskie błogosławieństwo dla dzieła naszego synodu diecezjalnego.

+

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzescy

ODPOWIEŹ NA LIST DO PAPIEŻA

SEKRETARIAT STANU

SEKCJA PIERWSZA - SPRAWY OGÓLNE

Watykan, 23 czerwca 2017 r.

Ekscelencjo,
Czcigodny Księżę Arcybiskupie,

W imieniu Jego Świątobliwości Franciszka dziękuję za informację o uroczystej inauguracji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, które miało miejsce w dniu 25 lutego br. w kościele katedralnym pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Koszalinie. Nawiązując do tego wydarzenia, Ojciec Święty kieruje do wszystkich wiernych, a szczególnie do Uczestników obrad serdeczne pozdrowienie, zapewniając również o modlitwie w intencjach Synodu.

Zwołanie tego rodzaju gremium diecezjalnego, w roku uroczystego Jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski, które było obchodzone w Kołobrzegu w dniu 11 czerwca 2016 r., jest zachętą, by w refleksji synodalnej dostrzec również aspekt zadań Kościoła lokalnego i każdego z wiernych w kontekście zobowiązań chrzcielnych. Niech ten aspekt okaże się pomocny w rozeznaniu drog, którymi Bóg pragnie prowadzić swój Kościół we współczesnym świecie.

Na zakończenie Mszy św. na *Campus Misericordiae* podczas XXXI Światowego Dnia Młodzieży w Krakowie, Ojciec Święty powiedział: *Maryja, Nasza Matka, uczy nas, co zrobić, żeby doświadczenie wiary było owocne; mówi nam, by postępować tak jak Ona: nie trwonić otrzymanego daru, ale zachowywać go w sercu, aby wzrastał i przynosił owoc dzięki działaniu Ducha Świętego. W ten sposób każdy z was, pomimo swoich ograniczeń i słabości, będzie mógł być świadkiem Chrystusa, tam gdzie mieszka, w rodzinie, parafii, w stowarzyszeniach i grupach, w miejscach nauki, pracy, służby, rozrywki, wszędzie tam, gdzie Opatrzność was poprowadzi na waszej drodze (31.08.2016).*

Jego Ekscelencja
Ks. Biskup Edward DAJCZAK
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski
ul. Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego 16
75-062 KOSZALIN
POLONIA

Te słowa Ojciec Święty kieruje także do Uczestników II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej. Życzy, by dzięki wstawiennictwu Matki Bożej Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz patronów Diecezji – św. Wojciecha i św. Maksymiliana Kolbego – Synod wydał obfite owoce, wytyczył nowe kierunki pracy duszpasterskiej i ewangelizacyjnej. Niech będzie umocnieniem dla wszystkich wiernych, by potrafili zachować w sercach depozyt wiary, by stawali się autentycznymi świadkami Chrystusa.

Księdzu Biskupowi, Uczestnikom prac synodalnych i całej wspólnoty Ludu Bożego Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej, Jego Świątobliwość z serca udziela Apostolskiego Błogosławieństwa.

Z Chrystusowym pozdrowieniem

Arcybiskup Angelo Becciu
Substytut Sekretariatu Stanu

CZŁONKOWIE SYNODU

(powołani 23.12.2019)

Z URZĘDU

I. Biskup koadiutor i wikariusz generalny

1. bp Zbigniew Zieliński *(od 16.03.2022, członek RK i KG)**

II. Biskup pomocniczy i wikariusz generalny

2. bp Krzysztof Zadarko *(przewodniczący KCH, członek RK, DRD i KG)*

III. Wikariusze biskupi

3. ks. Antoni Kloska *(dziekan dekanatu Polczyn-Zdrój, członek RK)*
4. ks. Wacław Łukasz *(członek RK i KG)*

IV. Wikariusz sądowy

5. ks. Jarosław Kodzia *(przewodniczący KP, członek RK)*

V. Kanonicy gremialni Kapituły katedralnej

6. ks. Ryszard Kierzkowski
7. ks. Ryszard Łopaciuk *(członek RK)*
8. ks. Andrzej Pawłowski *(dziekan dekanatu Kołobrzeg, członek RK i KG)*
9. ks. Tadeusz Piasecki
10. ks. Henryk Romanik *(dziekan dekanatu Koszalin)*
11. ks. Ryszard Ryngwelski *(dziekan dekanatu Piła, członek RK)*
12. ks. Antoni Tofil
13. ks. Jan Turkiel *(członek RK)*

VI. Członkowie Rady kapłańskiej

14. bp Paweł Cieślik
15. bp Tadeusz Werno
16. ks. Mariusz Ambroziewicz
17. ks. Antoni Badura *(przewodniczący KD)*
18. ks. Piotr Domaros

19. ks. Kazimierz Dullak (*członek KG*)
20. ks. Łukasz Gąsiorowski (*przewodniczący i sekretarz KDNE, członek DRD i KG*)
21. ks. Michał Horyd
22. ks. Andrzej Hryckowian (*członek KG*)
23. ks. Dariusz Jastrząb
24. ks. Tadeusz Kanthak
25. ks. Krzysztof Kantowski (*przewodniczący KK*)
26. ks. Marek Kapitulski
27. ks. Andrzej Korpusik
28. ks. Jarosław Kwiecień (*rektor seminarium, sekretarz KKB*)
29. ks. Piotr Łowicki
30. ks. Roman Maziec
31. ks. Radosław Mazur (*sekretarz KK, członek DRD i KG*)
32. ks. Andrzej Naporowski
33. ks. Remigiusz Szauer (*przewodniczący KML, członek DRD i KG*)
34. ks. Jacek Świąszkowski (*przewodniczący KE*)

VII. Członkowie Diecezjalnej rady duszpasterskiej

35. p. Jolanta Drachal
36. p. Barbara Fursewicz
37. p. Andrzej Fursewicz
38. p. Beata Gorkowienko
39. ks. Dawid Hamrol
40. ks. Rafał Jarosiewicz
41. p. Małgorzata Kasprowicz
42. p. Romana Krzyżanowska
43. p. Jacek Krzyżanowski
44. p. Barbara Kwiatosz-Kalinowska
45. p. Zoja Meżerycka
46. p. Urszula Monkiewicz

47. p. Ryszard Pilich
48. p. Marcin Piotrowski
49. p. Violetta Raczkowska
50. p. Emilia Raczyńska
51. p. Kazimierz Raczyński
52. ks. Radosław Siwiński
53. p. Jolanta Soroka
54. p. Piotr Soroka
55. p. Elżbieta Szreder
56. p. Małgorzata Telega
57. p. Piotr Telega
58. ks. Tomasz Tomaszewski (*działek dekanatu Słupsk Zachód, członek KG*)
59. s. Dorota Wiśniewska WDŁB
60. p. Kazimiera Wróblewska
61. ks. Andrzej Zaniewski

VIII. Dziekani

62. ks. Piotr Flis – dekanat Barwice
63. ks. Jan Gardulski – dekanat Bialogard
64. ks. Ryszard Baran – dekanat Bobolice
65. ks. Igor Mackiw – dekanat Czarne (*od 1.01.2021*)
66. ks. Mirosław Kosior – dekanat Darłowo
67. ks. Andrzej Górecki – dekanat Drawsko Pomorskie
68. ks. Piotr Niedźwiadek – dekanat Gościno
69. ks. Stanisław Łącki – dekanat Jastrowie
70. ks. Andrzej Malczyński – dekanat Miastko
71. ks. Zbigniew Waszkiewicz – dekanat Mielno
72. ks. Jerzy Dalak – dekanat Mirosławiec
73. ks. Bogdan Wójcik – dekanat Polanów
74. ks. Leszek Szurek – dekanat Sławno
75. ks. Zbigniew Krawczyk – dekanat Słupsk Wschód

76. ks. Jacek Lewiński – dekanat Szczecinek (*przewodniczący KKB*)
77. ks. Ryszard Kizielewicz – dekanat Świdwin
78. ks. Sławomir Forc – dekanat Trzcianka
79. ks. Jerzy Wyrzykowski – dekanat Ustka
80. ks. Roman Piwoński – dekanat Walcz

IX. Przewodniczący i sekretarze komisji synodalnych

81. ks. Janusz Lemański – przewodniczący KT
82. ks. Piotr Skiba – sekretarz KT
83. ks. Łukasz Łukaszewicz – sekretarz KP
84. ks. Zbigniew Woźniak – przewodniczący KWS
85. p. Katarzyna Matejek – sekretarz KWS
86. ks. Piotr Wieteska – przewodniczący KMR
87. ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski – sekretarz KMR
88. p. Filip Jachowicz – sekretarz KMŁ
89. ks. Ireneusz Blank – sekretarz KD
90. o. Piotr Włodyga OSB – przewodniczący KOK
91. p. Agnieszka Bieniak OV – sekretarz KOK
92. ks. Krzysztof Senddecki – sekretarz KCH
93. ks. Wojciech Parfianowicz – przewodniczący KM
94. p. Alicja Górską – sekretarz KM
95. ks. Krzysztof Gorczyński – przewodniczący KA
96. p. Łukasz Pniewski – sekretarz KA
97. ks. Paweł Wojtalewicz – sekretarz KE
98. ks. Tadeusz Ceynowa – przewodniczący KH
99. ks. Piotr Zieliński – sekretarz KH

Z WYBORU

I. Przedstawiciele kapłanów

100. ks. Robert Gruszowski – dekanat Barwice (*od 1.01.2021*)
101. ks. Eugeniusz Kaczor – dekanat Białogard

102. ks. Mariusz Kuropatnicki – dekanat Białogard
103. ks. Jarosław Zieliński – dekanat Bobolice
104. ks. Wojciech Przybylski – dekanat Czarne *(od 1.08.2020)*
105. ks. Bogusław Fortuński – dekanat Darłowo
106. ks. Dariusz Kwaśny – dekanat Drawsko Pomorskie
107. ks. Grzegorz Jagodziński – dekanat Gościno
108. ks. Piotr Szczepaniuk – dekanat Jastrowie
109. ks. Paweł Kowalski – dekanat Kołobrzeg
110. ks. Arkadiusz Oslislok – dekanat Kołobrzeg
111. ks. Tomasz Kmiecik – dekanat Koszalin *(od 1.01.2021)*
112. ks. Rafał Kowalski – dekanat Koszalin *(od 8.09.2021)*
113. ks. Andrzej Olejnik – dekanat Koszalin
114. ks. Krzysztof Skrzyniarz – dekanat Miastko
115. ks. Mariusz Kołaciński – dekanat Mielno *(od 21.01.2020)*
116. ks. Edward Strojek – dekanat Mirosławiec *(od 1.01.2021)*
117. ks. Krzysztof Kowal – dekanat Piła
118. ks. Gracjan Ostrowski – dekanat Piła *(od 21.09.2020)*
119. ks. Jacek Maszkowski – dekanat Polanów
120. ks. Zbigniew Witka-Jeżewski – dekanat Połczyn-Zdrój
121. ks. Andrzej Skibiński – dekanat Sławno
122. ks. Łukasz Bikun – dekanat Słupsk Wschód
123. ks. Feliks Samulak – dekanat Słupsk Wschód
124. ks. Daniel Kołacz – dekanat Słupsk Zachód *(od 24.08.2020)*
125. ks. Władysław Stec Sala – dekanat Słupsk Zachód
126. ks. Zbigniew Dudojć – dekanat Szczecinek *(od 1.08.2020)*
127. ks. Marcin Kościński – dekanat Szczecinek *(od 24.08.2020)*
128. ks. Grzegorz Marciszewicz – dekanat Świdwin
129. ks. Ryszard Fudala – dekanat Trzcianka *(od 13.01.2020)*
130. ks. Jerzy Pietkiewicz – dekanat Ustka
131. ks. Jerzy Sławiński – dekanat Walcz

II. Przedstawiciele kapłanów emerytów

- 132. ks. Tadeusz Nawrot
- 133. ks. Franciszek Puchalski

III. Przedstawiciele wiernych świeckich

- 134. p. Dorota Osuch – dekanat Barwice
- 135. p. Liliana Rybińska – dekanat Barwice
- 136. p. Benedykt Chelminiak – dekanat Białogard
- 137. p. Agata Głuszko – dekanat Białogard
- 138. p. Barbara Kozłowska – dekanat Bobolice
- 139. p. Weronika Ziemka – dekanat Bobolice
- 140. p. Marek Korda – dekanat Czarne
- 141. p. Krzysztof Wieczorek – dekanat Czarne
- 142. p. Sławomir Andrys – dekanat Darlowo
- 143. p. Dorota Grabarek – dekanat Darlowo
- 144. p. Renata Borowczyk – dekanat Drawsko Pomorskie
- 145. p. Andrzej Godlewski – dekanat Drawsko Pomorskie
- 146. p. Anna Juszcak – dekanat Gościno
- 147. p. Dariusz Kubok – dekanat Gościno
- 148. p. Leszek Podhalicz – dekanat Jastrowie
- 149. p. Jan Węglowski – dekanat Jastrowie
- 150. p. Krzysztof Ukleja – dekanat Kołobrzeg
- 151. p. Gabriela Wojtczak – dekanat Kołobrzeg
- 152. p. Krzysztof Noga – dekanat Koszalin
- 153. p. Anna Romanowska – dekanat Koszalin
- 154. p. Jolanta Chmielewska – dekanat Miastko
- 155. p. Teresa Drozd – dekanat Miastko
- 156. p. Magdalena Muszyńska-Płaskowicz – dekanat Mielno
- 157. p. Ryszard Sobczyński – dekanat Mielno
- 158. p. Magdalena Wesół-Tereszczak – dekanat Mirosławiec
- 159. p. Bogusława Wojdyła – dekanat Mirosławiec

160. p. Irena Baczyńska – dekanat Piła
161. p. Halina Łuś – dekanat Piła
162. p. Ryszard Roda – dekanat Polanów
163. p. Elżbieta Rosiak – dekanat Polanów
164. p. Mariola Stefano – dekanat Polczyn-Zdrój
165. p. Stanisław Tokarski – dekanat Polczyn-Zdrój
166. p. Laurence Cherni – dekanat Sławno
167. p. Marcin Fuławka – dekanat Sławno
168. p. Jacek Borucki – dekanat Słupsk Wschód
169. p. Marek Ziętek – dekanat Słupsk Wschód
170. p. Waldemar Leśniewski – dekanat Słupsk Zachód
171. p. Jarosław Biernacki – dekanat Szczecinek
172. p. Andrzej Sochaj – dekanat Szczecinek
173. p. Monika Czajka – dekanat Świdwin
174. p. Wiesława Piskor – dekanat Świdwin
175. p. Marek Drogomirecki – dekanat Trzcianka
176. p. Marianna Kaszkowiak – dekanat Trzcianka
177. p. Jerzy Głuszak – dekanat Ustka
178. p. Renata Kuligowska – dekanat Ustka
179. p. Florian Guzowski – dekanat Wałcz
180. p. Tadeusz Kaliszczak – dekanat Wałcz

IV. Przedstawiciele osób konsekrowanych

181. s. Goretti Bajer CSDC
182. s. Małgorzata Czajkowska WDLB
183. o. Rafał Dudek OSB
184. s. Bożena Fabrowska ZSJM
185. o. Janusz Jędrzysek OFMConv.
186. s. Emilia Michalska ISSM
187. s. Joanna Nitka WDLB
188. s. Mariola Oleszczyk CMW

189. o. Stanisław Piankowski OFMConv.

190. s. Zofia Trzonkowska SAC

Z NOMINACJI

191. ks. Dawid Andryszczak

192. dk. Maksymilian Atalap

193. p. Łukasz Bilski

194. ks. Janusz Bujak

195. ks. Waclaw Grądalski

196. p. Karolina Pawłowska

197. ks. Piotr Pękul

198. p. Małgorzata Piotrowska

199. ks. Sebastian Przybyła

200. ks. Tomasz Roda

201. p. Iwona Stępnik

202. ks. Marian Subocz

203. ks. Piotr Subocz (*od 25.10.2021*)

204. ks. Radosław Suchorab

205. ks. Grzegorz Szewczak

206. p. Elżbieta Talacha

207. p. Marcin Talacha

208. ks. Andrzej Wachowicz

209. ks. Dariusz Wypych

BYLI CZŁONKOWIE SYNODU

1. ks. Marcin Dobrowolski (*23.12.2019-20.01.2021*)

2. ks. Robert Gromek (*23.12.2019-13.01.2020*)

3. ks. Lucjan Huszczonek (*23.12.2019-27.06.2021*)

4. ks. Tomasz Jaskółka (*23.12.2019-17.08.2020*)

5. ks. Adam Jokiel (*23.12.2019-31.12.2020*)

6. + p. Tomasz Katafiasz (23.12.2019-5.04.2021)
7. + ks. Kazimierz Klawczyński (23.12.2019-15.07.2021)
8. ks. Tomasz Kudaszewicz (24.08.2020-23.08.2021)
9. ks. Wojciech Pawlak (23.12.2019-23.08.2020)
10. ks. Bogusław Plocharski (23.12.2019-23.08.2020)
11. ks. Janusz Rajkowski (23.12.2019-31.12.2020)
12. ks. Dariusz Rataj (23.12.2019-31.07.2020)
13. + ks. Zbigniew Regliński (23.12.2019-30.12.2020)
14. ks. Tadeusz Serafin (23.12.2019-31.07.2020)
15. + ks. Edward Sienkiewicz (23.12.2019-3.11.2020)
16. ks. Wojciech Staszczak (23.12.2019-31.12.2020)
17. ks. Dariusz Turowski (23.12.2019-30.06.2020)
18. bp Krzysztof Włodarczyk (23.12.2019-28.09.2021)
19. + ks. Wojciech Wójtowicz (23.12.2019-13.01.2020)

* Niektórzy byli członkami synodu ze względu na więcej niż jedną, pełnioną przez siebie funkcję. Te inne funkcje zostały podane w nawiasach przy imionach i nazwiskach poszczególnych osób.

SKRÓTY

DRD	Diecezjalna rada duszpasterska
KA	Komisja ds. administracyjnych
KCH	Komisja ds. charytatywnych
KD	Komisja ds. duchowieństwa
KDNE	Komisja ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
KE	Komisja ds. ekonomicznych
KG	Komisja główna
KH	Komisja ds. historycznych
KK	Komisja ds. katechizacji
KKB	Komisja ds. kultu Bożego

KM	Komisja ds. mediów
KMŁ	Komisja ds. młodych
KMR	Komisja ds. małżeństw i rodzin
KOK	Komisja ds. osób konsekrowanych
KP	Komisja prawna
KT	Komisja teologiczna
KWŚ	Komisja ds. wiernych świeckich
RK	Rada kapłańska

KOMISJE SYNODALNE

KOMISJA PRZYGOTOWAWCZA (11.06.2016-25.02.2017)

1. bp Edward Dajczak – przewodniczący
2. ks. Kazimierz Dullak – sekretarz
3. bp Krzysztof Włodarczyk
4. bp Krzysztof Zadarko
5. p. Irena Hanus
6. ks. Andrzej Hryckowian
7. p. Jacek Krzyżanowski
8. ks. Jarosław Kwiecień
9. ks. Jacek Lewiński
10. ks. Waclaw Łukasz
11. ks. Radosław Mazur
12. ks. Andrzej Pawłowski, senior
13. ks. Tomasz Tomaszewski
14. + ks. Wojciech Wójtowicz

KOMISJA GŁÓWNA (od 25.02.2017)

1. bp Edward Dajczak – przewodniczący
2. ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz
3. bp Krzysztof Włodarczyk (do 28.09.2021)
4. bp Krzysztof Zadarko
5. bp Zbigniew Zieliński (od 16.03.2022)
6. ks. Kazimierz Dullak
7. ks. Łukasz Gąsiorowski (od 14.11.2017)
8. ks. Andrzej Hryckowian
9. ks. Waclaw Łukasz
10. ks. Radosław Mazur

11. ks. Andrzej Pawłowski, senior
12. ks. Remigiusz Szauer
13. + ks. Wojciech Wójtowicz *(do 13.01.2020)*

KOMISJA TEOLOGICZNA *(od 25.02.2017)*

1. ks. Janusz Lemański – przewodniczący
2. ks. Piotr Skiba – sekretarz
3. ks. Janusz Bujak
4. ks. Jarosław Kwiecień
5. + ks. Edward Sienkiewicz *(do 3.11.2020)*

KOMISJA PRAWNA *(od 25.02.2017)*

1. ks. Jarosław Kodzia – przewodniczący *(od 19.09.2018)*
2. ks. Łukasz Łukaszewicz – sekretarz
3. ks. Wacław Łukasz
4. ks. Andrzej Pawłowski, senior *(przewodniczący do 19.09.2018)*
5. ks. Paweł Wojtalewicz

KOMISJA DS. WIERNYCH ŚWIECKICH *(od 25.02.2017)*

1. ks. Zbigniew Woźniak – przewodniczący
2. p. Katarzyna Matejek – sekretarz
3. p. Dorota Budzisz
4. p. Ewa Horanin *(od 25.05.2017)*
5. p. Jacek Krzyżanowski
6. p. Zoja Meżerycka
7. p. Radosław Orłowski
8. p. Ryszard Pilich
9. ks. Andrzej Soltys
10. p. Andrzej Subocz
11. p. Piotr Trojanek

KOMISJA DS. MAŁŻEŃSTW I RODZIN *(od 8.11.2018)*

1. ks. Piotr Wieteska – przewodniczący
2. ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski – sekretarz
3. s. Goretti Bajer CSDC
4. p. Magdalena Falkowska
5. p. Paweł Falkowski
6. p. Joanna Gritzman
7. p. Paweł Gritzman
8. s. Celina Junik ISSM
9. p. Barbara Kwiatosz-Kalinowska
10. p. Urszula Lampka
11. p. Zbigniew Maruszewski
12. p. Marek Oleszczuk
13. p. Marta Oleszczuk
14. p. Teresa Oberska-Paszkowska
15. p. Ryszard Paszkowski
16. p. Adriana Rogowska
17. p. Tomasz Rogowski
18. p. Ewa Rutkowska
19. p. Marek Rutkowski
20. p. Jolanta Soroka
21. p. Piotr Soroka
22. p. Elżbieta Talacha
23. p. Marcin Talacha
24. ks. Andrzej Wachowicz
25. ks. Tomasz Wołoszynowski
26. p. Katarzyna Zajączkowska

KOMISJA DS. MŁODYCH *(od 23.12.2017)*

1. ks. Remigiusz Szauer – przewodniczący
2. p. Filip Jachowicz – sekretarz
3. ks. Mariusz Ambroziewicz
4. p. Natalia Andrzejczak
5. ks. Wojciech Borkowski
6. p. Paulina Borowska
7. p. Anna Buras
8. p. Jakub Buras
9. p. Rafał Cysewski
10. s. Natalia Frączek WDŁB
11. p. Mateusz Grubalski
12. ks. Dawid Hamrol
13. ks. Paweł Haraburda
14. p. Joanna Jabłońska
15. p. Andrzej Jarząb
16. ks. Daniel Kolacz
17. s. Wiktoria Kucharska CSDC
18. s. Aleksandra Mikołajczak ISSM
19. p. Mikołaj Rybarczyk
20. p. Agnieszka Rybińska
21. p. Piotr Rybiński
22. p. Maria Trusiło-Kiepuszewska
23. p. Katarzyna Wilman
24. ks. Andrzej Zaniewski

KOMISJA DS. DUCHOWIEŃSTWA *(od 25.02.2017)*

1. ks. Antoni Badura – przewodniczący
2. ks. Ireneusz Blank *(od 25.05.2017)* – sekretarz *(od 21.01.2020)*
3. + ks. Wojciech Wójtowicz – sekretarz *(do 13.01.2020)*

4. ks. Józef Domińczak
5. ks. Bogusław Fortuński
6. + ks. Wojciech Gappa (*do 21.07.2017*)
7. ks. Bogusław Matusik
8. ks. Marian Subocz (*od 20.10.2017*)
9. ks. Radosław Suchorab (*od 21.01.2020*)
10. ks. Grzegorz Szymanowski
11. ks. Piotr Wieteska (*do 8.11.2018*)
12. ks. Piotr Woźniak

KOMISJA DS. OSÓB KONSEKROWANYCH (*od 25.02.2017*)

1. o. Piotr Włodyga OSB – przewodniczący
2. p. Agnieszka Bieniak OV – sekretarz
3. ks. Wiesław Hnatejko CR
4. s. Joanna Nitka WDŁB
5. s. Dominika Pac CSS
6. o. Arkadiusz Sojka CSsR
7. o. Tomasz Wołoszyn OFMCap.

KOMISJA DS. KULTU BOŻEGO (*od 25.02.2017*)

1. ks. Jacek Lewiński – przewodniczący
2. ks. Jarosław Kwiecień – sekretarz
3. p. Jarosław Biernacki
4. ks. Eugeniusz Kaczor
5. ks. Andrzej Korpusik
6. s. Grażyna Łazor WDŁB
7. ks. Piotr Pękul
8. p. Maria Szypszak
9. p. Tomasz Wrzask

**KOMISJA DS. DUSZPASTERSTWA
I NOWEJ EWANGELIZACJI** *(od 25.02.2017)*

1. ks. Łukasz Gašiorowski – przewodniczący *(od 4.11.2021)* i sekretarz
2. bp Krzysztof Włodarczyk – przewodniczący *(do 28.09.2021)*
3. ks. Mariusz Ambroziewicz *(do 23.12.2017)*
4. ks. Mateusz Chmielewski
5. ks. Piotr Domaros *(od 2.03.2018)*
6. ks. Andrzej Hryckowian
7. p. Barbara Jarocińska
8. ks. Rafał Jarosiewicz
9. ks. Marcin Kościński *(od 2.03.2018)*
10. ks. Dariusz Presnal SDB
11. p. Michał Rogaczewski
12. ks. Radosław Siwiński
13. p. Małgorzata Telega
14. ks. Andrzej Zaniewski *(do 23.12.2017)*

KOMISJA DS. KATECHIZACJI *(od 25.02.2017)*

1. ks. Krzysztof Kantowski – przewodniczący
2. ks. Radosław Mazur – sekretarz
3. p. Irena Hanus
4. p. Izabella Jankowiak
5. ks. Krzysztof Łachut
6. ks. Krzysztof Płuciennik *(od 4.10.2018)*
7. p. Kazimierz Raczyński
8. ks. Ryszard Ryngwelski
9. ks. Adam Saks
10. ks. Mateusz Szczepański *(od 11.09.2018)*
11. p. Artur Wiśniewski
12. ks. Dariusz Wypych

KOMISJA DS. CHARYTATYWNYCH *(od 25.02.2017)*

1. bp Krzysztof Zadarko – przewodniczący
 2. ks. Krzysztof Sendeki – sekretarz *(od 1.06.2017)*
 3. ks. Waław Grądalski *(od 23.05.2017)*
 4. ks. Tadeusz Kanthak
 5. p. Paweł Mielcarek
 6. ks. Tomasz Roda *(sekretarz do 1.06.2017)*
 7. ks. Piotr Subocz
 8. p. Julita Wojciechowska
 9. ks. Marcin Wolanin
 10. + ks. Leonard Zych *(do 17.11.2018)*
-
1. p. Marek Fechner – konsultor *(od 23.05.2017)*
 2. ks. Radosław Siwiński – konsultor *(od 23.05.2017)*

KOMISJA DS. MEDIÓW *(od 25.02.2017)*

1. ks. Wojciech Parfianowicz – przewodniczący
2. p. Alicja Górski – sekretarz
3. ks. Dariusz Jaślarz
4. p. Karolina Pawłowska
5. p. Piotr Polechoński
6. p. Justyna Prywer
7. p. Mateusz Sienkiewicz
8. p. Arkadiusz Wilman
9. ks. Krzysztof Witwicki

KOMISJA DS. ADMINISTRACYJNYCH *(od 25.02.2017)*

1. ks. Krzysztof Gorczyński – przewodniczący
2. p. Łukasz Pniewski – sekretarz *(od 4.10.2018)*
3. ks. Jarosław Kodzia *(sekretarz do 4.10.2018)*

4. ks. Ernest Kutwin
5. ks. Jerzy Pietkiewicz
6. ks. Mariusz Sitko
7. s. Barbara Wilkowska WDŁB

KOMISJA DS. EKONOMICZNYCH *(od 25.02.2017)*

1. ks. Jacek Świążkowski – przewodniczący
2. ks. Paweł Wojtalewicz – sekretarz
3. ks. Marek Cieślik
4. ks. Marcin Dobrowolski *(do 20.01.2021)*
5. ks. Lucjan Huszczonek
6. ks. Ryszard Łopaciuk
7. ks. Roman Maziec
8. o. Stanisław Piankowski OFMConv.
9. ks. Grzegorz Szewczak

KOMISJA DS. HISTORYCZNYCH *(od 25.02.2017)*

1. ks. Tadeusz Ceynowa – przewodniczący
2. ks. Piotr Zieliński – sekretarz
3. p. Krystyna Bastowska
4. p. Joanna Chojecka
5. p. Marek Fijałkowski
6. ks. Karol Kubicki
7. ks. Henryk Romanik
8. ks. Jarosław Wąsowicz SDB

SEKRETARIAT SYNODU

(ustanowiony 25.02.2017)

1. ks. Tomasz Tomaszewski – sekretarz synodu
2. ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski *(od 8.11.2018)*
– podsekretarz synodu *(od 13.01.2020)*
3. p. Agnieszka Bieniak OV
4. ks. Ireneusz Blank *(od 21.01.2020)*
5. ks. Łukasz Gąsiorowski
6. p. Alicja Górską
7. p. Filip Jachowicz *(od 23.12.2017)*
8. ks. Jarosław Kodzia *(do 4.10.2018)*
9. ks. Jarosław Kwiecień
10. p. Katarzyna Matejek
11. ks. Radosław Mazur
12. ks. Wojciech Parfianowicz
13. p. Łukasz Pniewski *(od 4.10.2018)*
14. ks. Tomasz Roda *(do 1.06.2017)*
15. ks. Krzysztof Senddecki *(od 1.06.2017)*
16. ks. Paweł Wojtalewicz
17. + ks. Wojciech Wójtowicz *(do 13.01.2020)*
18. ks. Piotr Zieliński

SYNODALNA FORMACJA ŚWIECKICH

SPOTKANIA PRESYNODALNE DLA PRZEDSTAWICIELI PARAFII

Termin	Miejsce	Uczestnicy
5.12. 2015	Koszalin, Parafia pw. Ducha Świętego	62
5.12. 2015	Polanów, Parafia pw. Podwyższenia Krzyża Św.	28
5.12. 2015	Sławsko, Parafia pw. świętych Piotra i Pawła	50
12.12. 2015	Kołobrzeg, Parafia pw. św. Michała Archanioła	37
12.12. 2015	Szczecinek, Parafia pw. Narodzenia NMP	51
12.12. 2015	Świdwin, Parafia pw. MB Nieustającej Pomocy	34
16.01. 2016	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	37
16.01. 2016	Słupsk, Parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego	59
16.01. 2016	Złocieniec, Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	33
23.01. 2016	Piła, Parafia pw. św. Jana Bosko	60
23.01. 2016	Białogard, Parafia pw. św. Jadwigi	22
Razem		473

REKOLEKCJE PRESYNODALNE

Termin	Miejsce	Uczestnicy
8-10.04. 2016	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	37
8-10.04. 2016	Ostrowiec, Ośrodek Caritas	21
9-11.04. 2016	Jarosławiec, Ośrodek wczasowo-rehabilitacyjny	21
15-17.04. 2016	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	38
22-24.04. 2016	Pleśna, Ośrodek wczasowy	30
22-24.04. 2016	Jarosławiec, Ośrodek wczasowo-rehabilitacyjny	19
13-15.05. 2016	Ostrowiec, Ośrodek Caritas	19
20-22.05. 2016	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	79
Razem		264

SPOTKANIA SYNODALNE DLA PRZEDSTAWICIELI PARAFII

Termin	Miejsce	Uczestnicy
8.10. 2016	Szczecinek, Parafia pw. Narodzenia NMP	40
8.10. 2016	Złocieniec, Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	24
15.10. 2016	Sławsko, Parafia pw. świętych Piotra i Pawła	28
15.10. 2016	Koszalin, Parafia pw. św. Wojciecha	40
22.10. 2016	Świdwin, Parafia pw. MB Nieustającej Pomocy	34
22.10. 2016	Kołobrzeg, Parafia pw. św. Wojciecha	36
29.10. 2016	Piła, Parafia pw. św. Józefa Oblub. NMP	43
29.10. 2016	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	26
12.11. 2016	Miastko, Parafia pw. NMP Wspom. Wiernych	17
12.11. 2016	Słupsk, Parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego	43
7.01. 2017	Szczecinek, Parafia pw. Ducha Świętego	65
Razem		396

REKOLEKCJE SYNODALNE

Termin	Miejsce	Uczestnicy
20-22.01. 2017	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	47
27-29.01. 2017	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	28
3-5.02. 2017	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	54
10-12.03. 2017	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	115
2-4.02. 2018	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	89
16-18.02. 2018	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	85
13-15.04. 2018	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	94
20-22.04. 2018	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	61
8-10.06. 2018	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	45
18-20.01. 2019	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	80
25-27.01. 2019	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	76
1-3.03. 2019	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	113
8-10.03. 2019	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	105

SYNODALNA FORMACJA ŚWIECKICH

22-24.03. 2019	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	26
24-26.05. 2019	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	63
24-26.01. 2020	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	104
31.01-2.02. 2020	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	49
28.02-1.03. 2020	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	86
8-10.05. 2020	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	online
27-29.07. 2020	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	37
7-9.08. 2020	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	40
21-23.01. 2022	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	21
28-30.01. 2022	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	22
18-20.03. 2022	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	26
22-24.04. 2022	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	11
3-5.06. 2022	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	49
10-12.06. 2022	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	15
Razem		1541

DNI SKUPIENIA DLA ZESPOŁÓW SYNODALNYCH

Termin	Miejsce	Uczestnicy
7.10. 2017	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne	46
14.10. 2017	Koszalin, Centrum Edukacyjno-Formacyjne Wyższe Seminarium Duchowne	222
21.10. 2017	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	284
28.10. 2017	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	144
6.10. 2018	Koszalin, Wyższe Seminarium Duchowne	135
13.10. 2018	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	126
20.10. 2018	Słupsk, Sanktuarium św. Józefa Oblub. NMP	125
27.10. 2018	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	102
3.11. 2018	Szczecinek, Parafia pw. Ducha Świętego	83
28.09. 2019	Szczecinek, Parafia pw. Ducha Świętego	84
5.10. 2019	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	121
12.10. 2019	Koszalin, Wyższe Seminarium Duchowne	112

SYNODALNA FORMACJA ŚWIECKICH

19.10. 2019	Słupsk, Sanktuarium św. Józefa Oblub. NMP	103
26.10. 2019	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	80
3.10. 2020	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	63
10.10. 2020	Koszalin, Parafia pw. św. Wojciecha	53
2.10. 2021	Koszalin, Parafia pw. św. Wojciecha	69
9.10. 2021	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	66
16.10. 2021	Słupsk, Parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego	61
6.11. 2021	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	66
Razem		2145

DEKANALNE SPOTKANIA FORMACYJNE DLA PARAFIALNYCH ZESPOŁÓW SYNODALNYCH

Termin	Miejsce	Uczestnicy
10.11. 2018	Białogard, Parafia pw. św. Jadwigi	55
10.11. 2018	Mielęcín, Parafia pw. MB Bolesnej	32
10.11. 2018	Skrzatusz, Sanktuarium MB Bolesnej	17
17.11. 2018	Jastrowie, Parafia pw. NMP Królowej Polski	48
17.11. 2018	Kłanino, Parafia pw. świętych Piotra i Pawła	18
17.11. 2018	Kołobrzeg, Dom Księży Emerytów	50
24.11. 2018	Trzcianka, Parafia pw. św. Jana Chrzciciela	70
1.12. 2018	Barwice, Parafia pw. św. Stefana	38
1.12. 2018	Darłowo, Parafia pw. MB Częstochowskiej	47
1.12. 2018	Połczyn-Zdrój, Parafia pw. Niepok. Poczęcia NMP	50
1.12. 2018	Śmiechów, Parafia pw. MB Królowej Polski	32
8.12. 2018	Szczecinek, Parafia pw. Narodzenia NMP	45

SYNODALNA FORMACJA ŚWIECKICH

8.12. 2018	Żydowo, Parafia pw. Niepok. Poczęcia NMP	35
15.12. 2018	Koszalin, Parafia pw. św. Wojciecha	53
15.12. 2018	Złocieniec, Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	49
29.12. 2018	Piła, Parafia pw. św. Antoniego	62
5.01. 2019	Dygowo, Parafia pw. Wniebowstąpienia Pańskiego	26
5.01. 2019	Koczała, Parafia pw. Narodzenia NMP	41
5.01. 2019	Sławno, Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	38
5.01. 2019	Słupsk, Parafia pw. św. Jacka	42
12.01. 2019	Czarne, Parafia pw. Wniebowzięcia NMP	31
12.01. 2019	Duninowo, Parafia pw. MB Częstochowskiej	47
12.01. 2019	Słupsk, Parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego	25
12.01. 2019	Świdwin, Parafia pw. MB Nieustającej Pomocy	55
Razem		1006

INDEKS RZECZOWY

- adoracja Najświętszego Sakramentu 19, 34, 129, 189, 237, 272, 395
- akolita 160-161, 165, 206
- animator 20, 47, 59-60, 65, 406
- animator katechezy parafialnej 367, 370, 394
- archiwum diecezjalne 573, 577, 586-587
- archiwum parafialne 495, 573, 592
- blogosławieństwa 222-227
- Caritas diecezji 28, 454-460
- dekanalny duszpasterz ministrantów 163, 292
- dekanalny duszpasterz młodych 65
- dekanalny ojciec duchowny 112, 114
- dekanalny referent ds. charytatywnych 444-445
- dekanalny wizytator katechetyczny 358
- dekanat 7, 33, 146, 162, 234, 326, 565, 581-584
- diakonat stały 84
- diecezjalna rada ds. ekonomicznych 537, 555
- diecezjalna rada duszpasterska 23, 521
- diecezjalna rada katechetyczna 359
- Diecezjalne Biuro Prasowe 565, 567-568
- Diecezjalne Centrum Małżeństwa i Rodziny 41
- Diecezjalne Forum Młodych 64
- diecezjalne spotkanie młodych 49, 64, 80, 405
- Diecezjalne Studium Formacyjne dla Świeckich 17, 60, 160, 162, 351, 568
- Diecezjalne Studium nad Rodziną 42

- Diecezjalne Studium Organistowskie 252
 diecezjalny duszpasterz ministrantów 292
 diecezjalny duszpasterz młodych 60, 63-65
 diecezjalny duszpasterz osób uzależnionych i ich rodzin 16, 337
 diecezjalny duszpasterz turystów 298
 diecezjalny dzień dziecka 283
 Diecezjalny Fundusz Solidarnościowy 554, 556
 diecezjalny kalendarz liturgiczny 153, 189, 580
 diecezjalny konserwator zabytków 544, 574-575, 590
 diecezjalny ośrodek katechumenalny 172-173
 diecezjalny wizytator katechetyczny 358
 dobra materialne diecezji 554-555
 dobra materialne duchownych 557
 dobra materialne parafii 546-553
 dom księży emerytów 124
 doradca życia rodzinnego 34, 37-38, 42, 45
 duszpasterstwa grup zawodowych 316-317
 duszpasterstwo akademickie 66, 311-313
 duszpasterstwo dzieci 281-283
 duszpasterstwo harcerstwa i skautingu 49, 61, 314-315
 duszpasterstwo małżeństw i rodzin w sytuacji nieprawidłowej
 lub trudnej 39
 duszpasterstwo mężczyzn 26
 duszpasterstwo młodych 49, 62, 284-285
 duszpasterstwo osób potrzebujących szczególnej pomocy i wsparcia
 327-334

- duszpasterstwo osób przeżywających kryzysy lub trudności w życiu
małżeńskim i rodzinnym 26
- duszpasterstwo osób uzależnionych i ich rodzin 16, 335-337
- duszpasterstwo powołań 81
- duszpasterstwo seniorów 286-289
- duszpasterstwo służby zdrowia i chorych 318-326
- duszpasterstwo specjalne 16
- duszpasterstwo turystów 293-298
- duszpasterstwo związków niesakramentalnych 39
- duszpasterz ds. ochrony dzieci i młodzieży 53
- duszpasterz rodzin 37-38, 45
- dziekan 65, 109, 112-113, 115, 501, 581
- Dzień Świętości Życia 38
- Dzień Życia Konsekrowanego 150
- Eucharystia 19, 34, 38, 59, 73, 129, 177-188, 196, 207, 214, 226, 238,
272, 282, 491-494
- formacja stała kapłanów 14, 44, 62, 94, 116-118, 158, 487, 524, 545, 568
- fundacje charytatywne 472-475
- fundusze na działalność charytatywną 461-471
- homilia 8, 19, 38, 59, 186, 216, 276-277
- I Komunia 38, 43, 185, 240, 254, 272, 384, 392-397, 495, 497
- impreza masowa 526-529
- internetowa baza dokumentów diecezjalnych 530-532
- kancelaria parafialna 39, 304-306, 506-511
- kapituły kanoników 88
- kapłan-emeryt 125, 581, 593

- katecheta 32, 47, 65, 204, 365-369
 katecheza 8, 19, 155, 164, 191, 231, 270-272, 579
 katecheza dzieci 390-398
 katecheza przedmałżeńska 33
 katecheza specjalna 408-412
 katecheza w świecie młodych 399-407
 katecheza z dorosłymi 380-389
 katolickie placówki oświatowe 413-416
 kerygmat 19, 33, 50, 77, 270, 353, 361
 kierownictwo duchowe 19, 80
 komisja architektury i sztuki sakralnej 157, 240, 544, 576, 588-589
 komisja ds. formacji stałej kapłanów 117, 158
 komisja liturgiczna 157-158, 230, 240
 komisja muzyki kościelnej 157, 246
 konferencja dekanalna 115
 kongres parafialnych rad duszpasterskich 24
 kronika parafialna 577, 587
 kult świętych 228-229
 kuria biskupia 108, 115, 498, 503, 530, 539, 575
 kustosz pamięci 595
 lektor 160-162, 165, 186
 Liturgia godzin 73, 129, 138, 218, 231-234
 liturgiczna służba ołtarza 49, 163, 165, 290-292
 małżeńskie pary animatorskie 38
 media 482-483, 566, 568
 muzeum diecezjalne 574, 577, 586-588

- nadzwyczajny szafarz udzielania Komunii 160-161, 165, 206, 321
- nauczanie religii 32, 107, 152, 371-379
- ochrona osób małoletnich 53
- odznaczenie *Pro Ecclesia Coslinensi-Colubregana* 595
- organista 165, 252-253
- parafialna rada ds. ekonomicznych 24, 521, 537, 546, 551, 553
- parafialna rada duszpasterska 24, 146, 267, 521
- Parafialny Zespół Caritas 443, 483
- pielgrzymka 19, 37, 49, 101, 338-346, 423, 581
- pogrzeb 19, 93, 126, 187, 212-221
- pogrzeb dzieci utraconych 39, 219, 332
- poradnictwo rodzinne 38-39, 45
- proboszcz 24, 60-61, 103-105, 143, 187, 265, 274, 360, 362, 365, 367, 370, 373, 379, 411, 430-432, 448-450, 491, 500-507, 509, 514-515, 546, 577
- przygotowanie do kapłaństwa 14-15, 45, 62, 79-83, 151, 428, 487, 524, 545, 568, 591
- rada kapłańska 87
- referat ds. sztuki kościelnej 590
- referat ds. życia konsekrowanego 140
- rejestracja i transmisja celebracji liturgicznej 254-255
- rekolekcje 8, 16, 19, 38, 45, 49-50, 55, 58-60, 65, 80, 118, 161, 203-204, 299-301, 325, 333, 341, 350-351, 379, 423-424
- Rodzina Przyjaciół Seminarium Koszalińskiego 73
- ruchy, wspólnoty i stowarzyszenia 20, 26, 37-38, 45, 49-52, 61, 64, 165, 203, 307-310, 387, 567
- rzecznik prasowy diecezji 565

- sakrament bierzmowania 38, 43, 49, 56, 60, 80, 92, 174-176, 271, 384, 495, 497
- sakrament chrztu 5, 38, 43, 73, 137, 166-173, 270, 384, 491-493, 495-499
- sakrament małżeństwa 30-34, 43, 51, 208-211, 243, 254, 275, 491-493, 495-497
- sakrament namaszczenia chorych 204-205, 274
- sakrament pokuty 19, 34, 38, 59, 80, 190-203, 215, 273
- sakrament święceń 12, 70-78, 497
- sanktuarium 19, 34, 49, 338-346, 581
- seminarium duchowne 82, 90, 584
- Szkolne Koło Caritas 49, 446-453, 483
- Światowy Dzień Chorych 205
- Triduum Paschalne 237
- wicedziekan 112-113, 444, 501
- wikariusz 87, 89, 104-105, 507
- wizyta duszpasterska 39, 302-303
- wizytacja kanoniczna parafii 38, 91-92, 145, 512-515, 553
- wolontariat 10, 49, 61, 406, 426, 440-441
- wydział duszpasterski 63, 109, 161, 244, 254, 317, 343, 565, 568
- wydział duszpasterstwa małżeństw i rodzin 37
- wydział ekonomiczny 540, 550
- wydział katechetyczny 60, 356-358, 368-370, 393, 407, 413
- Wzajemna Pomoc Kapłańska 122, 557, 595
- zespół doradców ds. cywilnoprawnych 524-525, 590
- zespół liturgiczny 165

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
UCHWAŁY	7
DEKRET.....	9
ŚWIECCY.....	11
Wstęp.....	11
I. Tożsamość, powołanie i duchowość wiernych świeckich	13
II. Formacja laikatu.....	16
III. Formy współodpowiedzialności świeckich za Kościół	21
MAŁŻONKOWIE I RODZINY	25
Wstęp.....	25
I. Przygotowanie do małżeństwa i rodzicielstwa	27
II. Duszpasterskie towarzyszenie małżeństwom i rodzinom.....	29
III. Formacja odpowiedzialnych za duszpasterstwo rodzin.....	33
MŁODZI	35
Wstęp.....	35
I. Wyzwania dla duszpasterstwa młodych	37
II. Parafialne duszpasterstwo młodych.....	40
III. Diecezjalne duszpasterstwo młodych	45
DUCHOWNI	49
Wstęp.....	49
I. Tożsamość, duchowość i posługa kapłanów	50
II. Przygotowanie do sakramentu święceń	53
III. Wspólnota prezbiterów z biskupem.....	55
IV. Życie wspólne kapłanów	56

V. Duszpasterze parafialni.....	57
VI. Współpraca dekanalna.....	59
VII. Formacja stała kapłanów.....	60
VIII. Kapłani w sytuacjach szczególnych.....	61
OSOBY KONSEKROWANE	65
Wstęp.....	65
I. Posługa osób konsekrowanych	66
II. Współpraca z Kościołem diecezjalnym.....	68
LITURGIA.....	71
Wstęp.....	71
I. Formacja liturgiczna.....	72
II. Sakramenty	73
III. Pogrzeb.....	82
IV. Błogosławieństwa	84
V. Kult świętych i inne formy pobożności.....	85
VI. Liturgia godzin.....	86
VII. Liturgia w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego	86
VIII. Czas i przestrzeń sakralna	87
IX. Muzyka kościelna	89
X. Rejestracja i transmisja celebracji liturgicznych	90
DUSZPASTERSTWO I NOWA EWANGELIZACJA.....	93
Wstęp.....	93
I. Duszpasterstwo parafialne	96
II. Duszpasterstwo diecezjalne.....	105
KATECHEZA	115
Wstęp.....	115
I. Organizacja katechezy w diecezji	116

II. Parafia jako wspólnota katechizująca.....	116
III. Tożsamość i formacja katechetów.....	118
IV. Nauczanie religii.....	119
V. Katecheza z dorosłymi.....	121
VI. Katecheza dzieci.....	123
VII. Katecheza w świecie młodych.....	125
VIII. Katecheza specjalna.....	127
IX. Katolickie placówki oświatowe.....	128
MIŁOSIĘRDZIE.....	131
Wstęp.....	131
I. Formacja do posługi miłosierdzia.....	132
II. Posługa miłosierdzia w parafii.....	134
III. Działalność charytatywna w dekanacie.....	138
IV. Szkolne Koła Caritas.....	138
V. Caritas diecezji.....	139
VI. Fundusze na działalność charytatywną.....	140
VII. Fundacje charytatywne.....	143
VIII. Współpraca z innymi instytucjami.....	143
IX. <i>Peryferie</i> – miejsce ewangelizacji i nowe wyzwania.....	144
X. Posługa miłosierdzia w mediach.....	145
ADMINISTRACJA.....	147
Wstęp.....	147
I. Sakramenty i sakramentalia.....	148
II. Objęcie urzędu proboszcza.....	152
III. Instrukcja kancelaryjna.....	153
IV. Wizytacja kanoniczna parafii.....	154
V. Relacje z instytucjami państwowymi i samorządowymi.....	156

VI. Organizowanie imprez masowych.....	159
VII. Internetowa baza dokumentów diecezjalnych.....	160
DOBRA MATERIALNE	161
Wstęp.....	161
I. Zalecenia ogólne.....	162
II. Parafia.....	164
III. Diecezja.....	165
MEDIA	167
Wstęp.....	167
I. Życie Kościoła tematem dla mediów.....	168
II. Media w służbie informacji, ewangelizacji i formacji.....	170
DZIEDZICTWO HISTORYCZNE	177
Wstęp.....	177
I. Troska o dziedzictwo na poziomie parafialnym.....	178
II. Troska o dziedzictwo na poziomie diecezjalnym.....	184
DODATKI	191
KALENDARIUM SYNODALNE	193
DEKRET ZWOŁANIA SYNODU	227
LIST DO PAPIEŻA	229
ODPOWIEDŹ NA LIST DO PAPIEŻA	231
CZŁONKOWIE SYNODU	233
KOMISJE SYNODALNE	243
SEKRETARIAT SYNODU	251
SYNODALNA FORMACJA ŚWIECKICH	253
INDEKS RZECZOWY	263